

Internationellt bistånd

7

Förslag till statsbudget för 2008

Internationellt bistånd

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	7
2	Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.....	9
2.1	Omfattning.....	9
2.2	Utgiftsutveckling	9
3	Politikområde 8 Internationellt utvecklingssamarbete	11
3.1	Omfattning.....	11
3.1.1	Avräkningar från biståndsramen	11
3.2	Utgiftsutveckling	12
3.3	Mål	13
3.4	Resultatredovisning	13
3.4.1	Resultat	13
3.4.2	Analys och slutsatser	43
3.5	Revisionens iakttagelser.....	45
3.6	Politikens inriktning - Det nya utvecklingssamarbetet	45
3.6.1	Tematiska prioriteringar i det nya utvecklingssamarbetet	47
3.6.2	Handel, säkerhetsfrämjande och bekämpning av hiv och aids	56
3.6.3	Det nya utvecklingssamarbetet – Effektivitet och kvalitet	59
3.6.4	Sveriges utvecklingssamarbete bilateralt, multilateralt och genom EU	66
3.7	Budgetförslag	79
3.7.1	Biståndsverksamhet	79
3.7.2	Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete.....	83
3.7.3	Nordiska Afrikainstitutet.....	84
3.7.4	Folke Bernadotteakademin.....	85
3.7.5	Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete.....	86
3.7.6	Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete	88
4	Politikområde 49 Reformsamarbete i Östeuropa.....	91
4.1	Omfattning.....	91
4.2	Utgiftsutveckling	91
4.3	Mål	92
4.4	Resultatredovisning	92
4.5	Politikens inriktning	92
4.5.1	Tematiska prioriteringar i det nya utvecklingssamarbetet	92

4.5.2	Det nya utvecklingssamarbetet – Effektivitet och kvalitet.....	92
4.5.3	Sveriges utvecklingssamarbete bilateralt, multilateralt och genom EU.....	92
4.6	Budgetförslag.....	94
4.6.1	Reformsamarbete i Östeuropa.....	94
4.6.2	Regeringens överväganden.....	95

Tabellförteckning

Anslagsbelopp.....	8
2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområdet	9
2.2 Härledning av ramnivån 2008–2010. utgiftsområde 7 Internationellt bistånd	10
2.3 Ramnivå 2008 realkonomiskt fördelad, utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.....	10
3.1 Biståndsram, avräkningar och biståndsanslag	12
3.2 Utgiftsutveckling inom politikområdet	12
3.3 Indikatorer och mål för genomförandet av Parisdeklarationen 2010.....	15
3.4 Programstöd, utfall och andel av Sidas utbetalade medel.....	16
3.5 Basbudgetstöd till FN:s ekonomiska och sociala verksamhet 2004 - 2007.....	26
3.6 Sveriges finansiering av banker och finansieringsinstitutioner	28
3.7 Anslaget 8:1 Biståndsverksamhet, utvecklingssamarbete genom Sida	78
3.8 Anslaget 8:1 Biståndsverksamhet, utvecklingssamarbete genom UD, SRV, RPS och SI	79
3.9 Anslagsutveckling för 8:1 Biståndsverksamhet	79
3.10 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden	80
3.11 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 8:1 Biståndsverksamhet.....	83
3.12 Anslagsutveckling för 8:2 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida)	83
3.13 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 8:2 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida)	84
3.14 Anslagsutveckling för 8:3 Nordiska Afrikainstitutet.....	84
3.15 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 8:3 Nordiska Afrikainstitutet	85
3.16 Anslagsutveckling för 8:4 Folke Bernadotteakademin.....	85
3.17 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 8:4 Folke Bernadotteakademin.....	86
3.18 Anslagsutveckling för 8:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete	86
3.19 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden 8:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete.....	88
3.20 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 8:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete.....	88
3.21 Anslagsutveckling för 8:6 Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete	88
3.22 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 8:6 Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete	89
4.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet	91
4.2 Anslagsutveckling för 49:1 Reformsamarbete i Östeuropa	94
4.3 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden	95
4.4 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 49:1 Reformsamarbete i Östeuropa	95

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. fastställer biståndsramen för internationellt utvecklingssamarbete till en procent av vid budgeteringstillfället beräknad bruttonationalinkomst (BNI) för 2008 (avsnitt 3.1),
2. bemyndigar regeringen att under 2008 ställa ut garantier för Nordiska investeringsbankens miljöinvesteringslån som inklusive tidigare ställda garantier uppgår till högst 990 000 000 kronor (avsnitt 3.6.3),
3. bemyndigar regeringen att under 2008 för ramanslaget 8:1 *Biståndsverksamhet* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 49 502 000 000 kronor under 2009-2021 (avsnitt 3.7.1),
4. bemyndigar regeringen att under 2008 för ramanslaget 8:1 *Biståndsverksamhet* ställa ut garantier som inklusive tidigare ställda garantier uppgår till högst 12 583 100 000 kronor (avsnitt 3.7.1),
5. bemyndigar regeringen att under 2008 för ramanslaget 8:1 *Biståndsverksamhet* besluta om att tillföra medel om 10 000 000 kronor för en särskild satsning på vissa investeringsområden till Swedfund International AB (avsnitt 3.7.1),
6. bemyndigar regeringen att enligt mål och principer för utvecklingssamarbetet medverka vid bildandet av icke-vinstdrivande bolag, stiftelser och liknande rättssubjekt i utvecklingsländer samt att kunna lämna kapitaltillskott till sådana rättssubjekt som sammantaget under 2008 uppgår till högst 200 000 000 kronor (avsnitt 3.7.1),
7. godkänner det mål för politikområde 49 *Reformsamarbete i Östeuropa* som regeringen föreslår (avsnitt 4.3),
8. bemyndigar regeringen att under 2008 för ramanslaget 49:1 *Reformsamarbete i Östeuropa* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 800 000 000 kronor under 2009-2013 (avsnitt 4.6.1),
9. för budgetåret 2008 anvisa anslagen under utgiftsområde 7 *Internationellt bistånd*, såvitt avser anslag som står till regeringens disposition, enligt följande uppställning:

Riksrevisionens styrelse föreslår att riksdagen

1. bemyndigar Riksrevisionen att under 2008 för ramanslaget 8:5 *Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete* göra ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 28 000 000 kronor efter 2008 (avsnitt 3.7.5.),
2. för budgetåret 2008 anvisar ett anslag under utgiftsområde 7 *Internationellt bistånd*, såvitt avser anslag som är avsett för Riksrevisionen, enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	
8:1 Biståndsverksamhet	ramanslag	25 485 522
8:2 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida)	ramanslag	881 945
8:3 Nordiska Afrikainstitutet	ramanslag	14 448
8:4 Folke Bernadotteakademin	ramanslag	41 056
8:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete	ramanslag	40 000
8:6 Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete	ramanslag	20 000
49:1 Reformsamarbete i Östeuropa	ramanslag	1 219 100
Summa		27 702 071

2 Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

2.1 Omfattning

Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd omfattar politikområde 8 Internationellt utvecklingssamarbete och politikområde 49 Reformsamarbete i Östeuropa.

Ramen för utgiftsområdet

Regeringen föreslår att biståndsramen för 2008 uppgår till 32 038 miljoner kronor, vilket motsvarar en procent av beräknad bruttonationalin-

komst (BNI). I förhållande till regeringens ekonomiska vårproposition 2006/07:100 justeras biståndsramen upp med 59 miljoner kronor på grund av förändrad BNI-prognos. Det föreslagna beloppet för utgiftsområde 7 Internationellt bistånd uppgår till 27 702 miljoner kronor och är i förhållande till biståndsramen minskat med avräkningar och ökat med 137 200 000 kronor för samarbete med Östeuropa som inte klassificeras som utvecklingsbistånd enligt Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) och dess biståndskommitté (DAC).

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2006	Budget 2007 ¹	Prognos 2007	Förslag 2008	Beräknat 2009	Beräknat 2010
Politikområde Internationellt utvecklingssamarbete	25 893	25 957	25 967	26 483	28 610	30 152
Politikområde Reformsamarbete i Östeuropa	0	0	0	1 219	1 219	1 219
Totalt för utgiftsområde 7	25 893	25 957	25 967	27 702	29 829	31 371

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2007 års ekonomiska vårproposition (bet. 2006/07:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2008.

Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2008–2010. utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Miljoner kronor

	2008	2009	2010
Anvisat 2007¹	26 657	26 657	26 657
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning	5	21	39
Beslut	-199	-223	-242
Övriga makroekonomiska förutsättningar	1 899	3 649	5 289
Volym	-501	-155	-258
Överföring till/från andra utgiftsområden	-159	-121	-114
Övrigt			
Ny ramnivå	27 702	29 829	31 371

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2006 (bet. 2006/07:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år

Biståndsramens storlek bestäms utifrån den procentsats (andel av BNI) som riksdagen beslutat om för varje enskilt år. Vid beräkningen av biståndsramen används den senast tillgängliga BNI-prognosen. Varje år rapporteras det totala svenska biståndet efter avslutat budgetår till DAC som ansvarar för att sammanställa medlemsländernas biståndsstatistik. Vid rapporteringstillfället används den senast tillgängliga BNI-prognosen, vilket kan bidra till att skillnader mellan prognos och officiell

Tabell 2.3 Ramnivå 2008 realekonomiskt fördelad, utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Miljoner kronor

	2008
Transfereringar ¹	25 845
Verksamhetskostnader ²	1 845
Investeringar ³	12
Summa ramnivå	27 702

¹Den realekonomiska fördelningen baseras på utfallet 2006 samt kända förändringar av anslagens användning.

²Med transfereringar avses inkomstöverföringar dvs. utbetalningar av bidrag från staten t.ex. hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

³Med verksamhetskostnader avses resurser som de statliga myndigheterna använder i verksamheten t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

⁴Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

statistik uppstår. Skillnader mellan budgeterat utvecklingsarbete och utfall kan också bero på att bidrag till de multilaterala finansieringsinstitutionerna rapporteras i sin helhet till DAC det år skuldsedeln läggs. I statsbudgeten fördelas bidraget i stället över flera år, i den takt utbetalningar görs. I rapporteringen ingår även samtliga utgifter, inklusive avräkningar (se tabell 3.1) och skuldavskrivningar, som kan klassificeras som bistånd enligt DAC:s definition.

3 Politikområde 8 Internationellt utvecklingssamarbete

3.1 Omfattning

Politikområde 8 Internationellt utvecklingssamarbete består av sex anslag: biståndsverksamhet, förvaltningsanslagen för Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida), Nordiska Afrikainstitutet, Folke Bernadotteakademien, Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete samt Riksrevisionens anslag för internationellt utvecklingssamarbete. Politikområdet finansieras framför allt från biståndsramen. Från den görs avräkningar i enlighet med OECD/DAC:s definition av bistånd för biståndsklassificerade kostnader inom andra utgiftsområden. Den del av politikområdet som inte finansieras från biståndsramen är de medel för samarbetet med Ryssland som inte klassificeras som bistånd. Från och med 2008 finansieras utvecklingssamarbetet med Östeuropa från ett eget politikområde (avsnitt 4.1).

3.1.1 Avräkningar från biståndsramen

De sammanlagda avräkningarna från biståndsramen uppgår 2008 till 4 473 miljoner kronor. Det är en minskning med 137 miljoner kronor jämfört med föregående år. Avräkningarna som andel av biståndsramen uppgår 2008 till 14 procent jämfört med 15 procent 2007.

Avräkningen för kostnader för asylsökande från utvecklingsländer har ökat från föregående år. För 2008 uppgår denna avräkning till 2 508 miljoner kronor.

Från biståndsramen avräknas vidare kostnader för det svenska bidraget till den del av Europeiska unionens (EU) gemensamma bistånd som finansieras över EU:s reguljära budget. Avräkningen har beräknats genom att kostnaderna för biståndet på den totala EU-budgeten under 2007 multipliceras med Sveriges andel av medlemsavgiften. Det slutliga beloppet för avräkningen i kronor är avhängigt valutakursen. För 2008 uppgår avräkningen till 981 miljoner kronor.

Skuldavskrivningar riktade mot de allra fattigaste länderna klassificeras som bistånd enligt OECD/DAC. För 2008 uppgår avräkningen för skuldavskrivningar till 500 miljoner kronor.

Avräkningen för administrativa kostnader m.m. består främst av utrikesförvaltningens administration av utvecklingssamarbetet samt den del av bidraget till Förenta nationerna (FN) som utbetalas från andra utgiftsområden och som klassificeras som bistånd. Avräkningen för utrikesförvaltningen uppgår till 335 miljoner kronor. Sammanlagt uppgår avräkningen till 483 miljoner kronor i 2008 års prisläge. Avräkningen är delvis beroende av valutakurser och konsumentprisindex.

Tabell 3.1 Biståndsram, avräkningar och biståndsanslag

miljoner kronor

BUDGETÅR	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Biståndsram	23 746	28 090	30 139	32 038	33 788	35 428
–Avräkningar	2 176	2 670	4 609	4 473	4 083	4 181
Varav:						
Skuldavskrivningar			1 500	500		
Flyktingkostnader	1 072	1 212	1 745	2 508	2 581	2 646
EU-bistånd	811	1 135	1 008	981	1 010	1 035
Administration m.m.	293	324	356	483	493	501
Biståndsdelen av politikområde 8 Internationellt utvecklingssamarbete och politikområde 49 Reformsamarbete i Östeuropa¹	21 570	25 420	25 529	27 565	29 705	31 247
Biståndsram i procent av beräknad BNI	0,882%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%

¹ Politikområde 8 Internationellt utvecklingssamarbete består av anslagen 8:1 Biståndsverksamhet (exkl. samarbetet med Central- och Östeuropa), 8:2 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (exkl. samarbetet med Central- och Östeuropa), 8:3 Nordiska Afrikainstitutet, 8:4 Folke Bernadotteakademien, 8:5 Rikskommissionen: Internationellt utvecklingssamarbete och 8:6 Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete. Politikområde 49 Reformsamarbete i Östeuropa består av anslaget 49:1 Reformsamarbete i Östeuropa.

3.2 Utgiftsutveckling

Tabell 3.2 Utgiftsutveckling inom politikområdet

Miljoner kronor

Anslag inom utgiftsområde 7	Utfall 2006	Budget 2007 ¹	Prognos 2007	Förslag 2008	Beräknat 2009	Beräknat 2010
8:1 Biståndsverksamhet ²	25 186,6	25 230,8	25 238,3	25 485,5	27 598,7	29 115,5
8:2 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) ³	619,6	622,6	629,7	881,9	894,1	917,1
8:3 Nordiska Afrikainstitutet	14,2	14,3	14,1	14,4	14,8	15,1
8:4 Folke Bernadotteakademien	23,4	30,8	30,3	41,1	42,0	43,1
8:5 Rikskommissionen: Internationellt utvecklingssamarbete	38,7	40,0	37,3	40,0	40,0	40,0
8:6 Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete	10,9	18,0	17,7	20,0	20,4	20,9
2006 07 8:5 Avsättning för förlustrisker vad avser garantier för finansiellt stöd och exportkreditgarantier		-		-	-	-
Totalt för utgiftsområde 7	25 893,5	25 956,6	25 967,4	26 483,0	28 609,9	30 151,7
Totalt för politikområde Internationellt utvecklingssamarbete	25 893,5	25 956,6	25 967,4	26 483,0	28 609,9	30 151,7

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2007 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FIU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² För 2008 avser 25 376 322 tkr bistånd i enlighet med OECD/DAC:s definition och 109 200 tkr avser inte bistånd i enlighet med OECD/DAC:s definition.

³ För 2008 avser 853 945 tkr bistånd i enlighet med OECD/DAC:s definition och 28 000 tkr avser inte bistånd i enlighet med OECD/DAC:s definition.

3.3 Mål

Målet för politikområde 8 Internationellt utvecklingssamarbete är att bidra till att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor.

Liksom alla andra politikområden omfattas utvecklingssamarbetet av Sveriges politik för global utveckling, vilken antogs av riksdagen i december 2003 och baseras på regeringens proposition Gemensamt ansvar – Sveriges politik för global utveckling (prop. 2002/03:122, bet. 2003/04:UU3, rskr. 2003/04:112). Politiken för global utveckling ger alla politikområden i uppdrag att, inom ramen för egna områdesspecifika målsättningar, söka vägar för att stärka det svenska bidraget till en rättvis och hållbar global utveckling.

3.4 Resultatredovisning

3.4.1 Resultat

Nedan redovisas resultat från det svenska bilaterala och multilaterala utvecklingssamarbetet under 2006 och första halvåret 2007.

Ett effektivare utvecklingssamarbete

Arbetet med att höja effektiviteten i biståndet syftar till att säkerställa att det svenska utvecklingssamarbetet leder till så stor fattigdomsminskning som möjligt och att så många fattiga människor som möjligt får förutsättningar att förbättra sina levnadsvillkor.

Ett så kallat strukturuppdrag för ökad effektivitet i utvecklingssamarbetet har genomförts inom regeringskansliet. Utrikesdepartementet avlämnade en slutrapport från uppdraget i juni 2007. Nedan redovisas viktiga resultat från arbetet.

Landfokusering och sektorkoncentration

Ett arbete inleddes under 2006 med att fokusera det bilaterala utvecklingssamarbetet till färre länder som en del i arbetet med att effektivisera det svenska utvecklingssamarbetet. Resultatet av landfokuseringsarbetet utvecklas i avsnitt 3.6.2. Samtidigt har ett arbete påbörjats för att

koncentrera omfattningen av biståndet till färre sektorer inom länderna och till färre, men större, insatser inom varje sektor. I de förslag till samarbetsstrategier som tagits fram under 2006 har samarbetet begränsats till tre sektorer utöver eventuellt budgetstöd för fattigdomsbekämpning, stöd till enskilda organisationer och privata sektorn samt forskning. I samarbetsstrategin för Moldavien, ska exempelvis antalet sektorer minska från sex till tre under strategiperioden.

Mål- och resultatstyrning

En heltäckande styrmodell för det samlade utvecklingssamarbetet med en tidsbunden genomförandeplan har arbetats fram av regeringskansliet och fastställts av regeringen (UD2007/22431/USTYR). Modellen skärper systematiken i styrning och uppföljning av utvecklingssamarbetet, bl.a. genom att strukturer, processer och instrument för styrningen av biståndet och för resultatredovisningen förändras.

Som en viktig komponent i modellen har Utrikesdepartementets roll vad gäller policyutformning setts över. Slutsatsen är att övergripande beslut om policys och strategier för utvecklingssamarbetet med ökad tydlighet ska tas av regeringen. Besluten kan ofta behöva baseras på underlag från Sida avseende bilaterala aspekter.

Sedan riktlinjerna för samarbetsstrategier (UD2005/24264/GU), som betonar förstärkningen av mål- och resultatstyrningen, beslutades i april 2005 har en rad aktiviteter genomförts för att förbättra målformuleringar och uppföljning av strategierna. Utrikesdepartementet har också tagit fram en specifik vägledning för beredning av strategiförslag inom regeringskansliet som särskilt betonar vikten av att bedöma kvaliteten på den övergripande resultatbedömningen. Resultatbedömningen ska tydligt visa hur väl samarbetet uppfyllt målen för strategin. Vidare måste inriktning på samarbetet och målen som föreslås i strategin vara kopplade till slutsatserna i resultatbedömningen. Vägledningen betonar också att målen ska vara tydliga och uppföljningsbara. Mål ska finnas för samarbetet i stort och konkretiseras för samtliga samsamarbetsområden. Styrmodellen förutsätter användandet av resultatindikatorer i uppföljningen av biståndsinsatser.

Sidas inre effektivitet

Regeringskansliet har med hjälp av konsulter bedömt Sidas inre effektivitet under 2006. Slutsatsen är att Sida i en internationell jämförelse har rimliga administrativa resurser i förhållande till verksamhetens volym, men att Sidas rapportering till regeringen om myndighetens kostnader för olika samarbetsformer och kring produktivitetsutveckling behöver utvecklas.

Sidas utvärderings- och internrevisionsverksamhet

Sida har på regeringens uppdrag redovisat myndighetens utvärderings- och internrevisionsverksamhet för 2006. Rapporten bygger på 58 utvärderingar, fem revisionsrapporter och tre granskningspromemorior. Sida har under 2006 deltagit i fyra större gemensamma internationella utvärderingar; av generellt budgetstöd, av det internationella stödet efter tsunamikatastrofen, av humanitärt stöd och utvecklingssamarbete i Afghanistan samt av koordinering och komplementaritet inom EU:s bistånd för lokal utveckling. Sidas genomgång av utvärderings- och internrevisionsverksamhet visar bl.a. att:

- Måluppfyllelsen bedöms vara hög för huvuddelen av utvärderingarna. I en tredjedel av fallen var resultaten mer blandade.
- En övervägande del av projekten anses vara relevanta i relation till det svenska utvecklingsmålet och i relation till samarbetsparternas behov.
- Två av de tre ex-post utvärderingar som har genomförts fann att projekten var mycket bärkraftiga. Projekten har fortsatt att leverera avsedda tjänster efter avslutat stöd. För det tredje projektet var resultatet inte lika entydigt positivt. För många av de pågående projekten ansåg utvärderarna att långsiktig uthållighet inte skulle kunna uppnås utan kompletterande åtgärder.
- Omkring hälften av de utvärderingar som behandlar kostnadseffektivitet är positiva eller mycket positiva. Rapporterna innehåller dock inte alltid en bedömning av kostnadseffektivitet.

Sidas internrevision genomförde under 2006 granskningar av representation, ramöverenskommelser med statliga myndigheter, den interna styrningen vid informationsavdelningen samt administrationen vid tre utlandsmyndig-

heter. Resultaten från internrevisionens granskningar bedöms i huvudsak vara tillfredsställande.

Verksamheten vid Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete (Sadev)

Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete (Sadev) inrättades i januari 2006. Myndigheten har under sitt första verksamhetsår initierat tretton utvärderingsprojekt. Under 2007 beräknar Sadev att ca nio utvärderingsrapporter kommer att kunna färdigställas.

En utvärderingsrapport har publicerats under 2006 "Improving democracy and human rights support – recommendations for the use of indicators based on the case of Mozambique" (Sadev Report 2006:1). Rapporten behandlar hur indikatorer kan användas vid stöd till demokrati och mänskliga rättigheter och exemplifierar med indikatorer för mål på detta område i den svenska samarbetsstrategin för Moçambique. Särskilt fokus läggs på indikatorer för demokratisering genom civila samhället. Vidare har Sadev publicerat tre arbetsrapporter.

En viktig del i Sadevs verksamhet är att sprida kunskap om resultaten av myndighetens utvärderingar. Under 2006 utarbetades en publikationsstrategi och målgrupper identifierades. Vidare har under året hållits sex presentationer och seminarier i myndighetens egen regi.

Styrningen av det multilaterala utvecklingssamarbetet

Regeringen beslutade i april 2007 om en strategi för Sveriges multilaterala utvecklingssamarbete. Strategin syftar till en kvalitetssäkring och effektivitetshöjning av det svenska multilaterala utvecklingssamarbetet. Relevans och effektivitet kommer att bli huvudkriterier vid bedömning av och beslut om bidrag till multilaterala kanaler. Med relevans avses dels verksamhetens överensstämmelse med svenska utvecklingsmål, dels organisationens roll i den multilaterala arkitekturen. Med effektivitet avses dels om organisationen bidrar till uppställda relevanta mål, dels om verksamheten är organiserad så att den leder till resultat och effektivt nyttjande av biståndsmedel.

Genomförande av Parisdeklarationen – minskad belastning på samarbetsländerna

Givar- och samarbetsländernas strävanden efter ett effektivare utvecklingssamarbete finns dokumenterade i den s.k. Parisdeklarationen

som antogs 2005. För att följa upp deklARATIONEN har tolv indikatorer utarbetats.

Tabell 3.3 Indikatorer och mål för genomförandet av Parisdeklarationen 2010

	Mål för 2010
Ägarskap	
1. Andel länder som har operationella strategier för utveckling (inklusive PRS)	Åtminstone 75% av samarbetsländerna
Anpassning	
2. Tillförlitliga system – andel länder som har tillförlitliga system för offentlig finansiell styrning och upphandling	<i>Offentlig finansiell styrning</i> - hälften av länderna förbättrar sig minst 0,5 poäng på skalan som används för att mäta detta <i>Upphandling</i> - en tredjedel av länderna förbättrar sig minst ett steg uppåt på skalan som används för att mäta detta
3. Bistandsflöden utgår ifrån nationella prioriteringar – andel av biståndet till den offentliga sektorn som inkluderas i ländernas budgetar	Minst 85% av biståndet
4. Stärkt kapacitet genom samordnat stöd – andel av givarnas stöd till kapacitetsbyggnad som ges som samordnat stöd i överensstämmelse med ländernas utvecklingsstrategier	50% av biståndet till kapacitetsbyggnad
5. Användning av ländernas system för offentlig finansiell styrning och upphandling, beroende på hur väl systemen fungerar – andel av givarna som använder de nationella systemen och andelen av biståndet till den offentliga sektorn som inte använder nationella systemen	90% respektive 100% av givarna använder de nationella systemen Andelen bistånd som inte använder systemen minskas med 1/3 respektive 2/3
6. Stärkt kapacitet – minskning av antalet parallella enheter för genomförandet av bistånd	Minska antalet parallella enheter med 2/3
7. Mer förutsägbart bistånd – minskning av andelen bistånd som inte utbetalas enligt uppgjorda planer	Halvera andelen bistånd som inte betalas ut det år det var avsett för
8. Biståndet är avbundet	Pågående förbättring
Harmonisering	
9. Användning av gemensamma arrangemang eller procedurer – andel av bistandsflödet som ges i programbaserade ansatser	66% av biståndet
10. Uppmuntra gemensamma analyser – andel av givarnas insatser till fältet som är gemensamma respektive andel av det analytiska arbetet på landnivå som är gemensamt	40% av insatserna 66% av det analytiska arbetet
Resultatstyrning	
11. Resultatorienterade ramverk – andelen länder som har transparenta och uppföljningsbara ramverk för uppföljning av resultat mot millenniemålen och för sektorprogram	Minska andelen länder som saknar ramverk med 1/3
Ömsesidigt ansvar	
12. Ömsesidigt ansvar – andel länder som har system för ömsesidig uppföljning av åtaganden på plats	Samtliga länder

Under 2006 har en första internationell enkätundersökning om hur långt man kommit i genomförandet av Parisdeklarationens åtaganden utförts. Enkätstudien bygger på en mätning av de indikatorer som är kopplade till deklARATIONEN och en omfattande process har skett på landnivå, där både givare och samarbetsländer varit involverade. Enkätstudien omfattade 34 samarbetsländer och 29 givare. Resultatet av enkäten lades fram av OECD/DAC i april 2007. Detta är en värdefull studie vars resultat dock måste tolkas med viss försiktighet då den varit

behäftad med olika mät- och definitionstolkningar. En ingående analys av resultaten för svenskt vidkommande kommer att göras. Följande resultat kan dock redan nu lyftas fram.

Indikator 3: Riktlinjerna för samarbetsstrategier (UD2005/24264/GU) anger att strategierna ska utgå från samarbetslandets prioriteringar. Sedan riktlinjerna togs fram har en rad aktiviteter genomförts för att förbättra målstrukturen och tillse att stödet inriktas på samarbetsländernas egna prioriteringar uttryckta i fattigdomsbe-

kämpningsstrategier eller liknade dokument. Regeringen har bl.a. inlett ett arbete med att förbättra användningen av resultatindikatorer som baseras på landets egen uppföljning. En studie genomförs och rekommendationer ska tas fram i det fortsatta arbetet. OECD/DAC:s genomgång visar att andelen av det svenska biståndet till den offentliga sektorn som inkluderas i ländernas budgetar i de 34 länderna som ingår i enkäten är 49 procent. Sverige behöver sålunda fortsätta sina ansträngningar för att nå de mål som satts upp för denna indikator.

Indikator 5: Systemen för rapportering och uppföljning ger ännu inte tillförlitlig information om andelen av det svenska biståndet som använder de nationella systemen. I OECD/DAC:s enkät anges att 47 procent av det svenska stödet, till de länder som ingår i studien, använder de nationella offentliga finansiella styrsystemen (OFS). Det finns en tydlig princip mot att öka användningen av de nationella systemen som bl.a. syns i ökningen av programstöd (indikator 9). Sida har också ökat sitt fokus på OFS. Kapaciteten inom Sida för att arbeta med OFS har stärkts och en handbok för OFS har tagits fram. Sida följer utvecklingen av OFS nära i samtliga länder som erhåller budgetstöd. Ett exempel är Zambia där budgetstödet är direkt kopplat till framsteg inom OFS. Vidare har omfattande stöd till Kenya och Moçambique med syfte att stärka deras offentliga finansiella styrsystem beslutats under 2006.

Indikator 6: Sverige arbetar inte med separata enheter för genomförande av biståndet.

Indikator 7: Frågan om förutsägbarhet kan främst kopplas till längden på insatsavtal och

resultatet av undersökningen på denna indikator för svensk del visar att Sveriges utvecklingssamarbete kan bli mer förutsägbart än det varit hittills, exempelvis genom att i större utsträckning anpassa den egna planeringen till landets planerings- och budgetcykel.

Indikator 8: Resultatet av OECD/DAC:s genomgång visar att Sveriges bistånd till övervägande del är obundet. Den del av det svenska biståndet som är bundet avser u-krediter samt vissa konsultfonder.

2005 gick 1,7 procent av Sveriges bistånd till denna typ av verksamhet (2,7 procent 2004 och 3,1 procent 2003). Sverige är pådrivande i arbetet för en fortsatt avbindning av utvecklingssamarbetet inom EU och OECD/DAC. Som ett led i arbetet med att minska andelen bundet bistånd togs hösten 2006 ett beslut om att sänka bindingsgraden för u-krediter från 70 procent till 30 procent (dvs. att endast 30 procent av en kredit behöver avse leveranser av svenska varor och tjänster).

Indikator 9: Andelen programstöd har ökat under 2006 till 13,6 procent jämfört med 11,4 procent 2005. Det är främst sektorprogramstödet som har ökat. Dess andel av det svenska bilaterala utvecklingssamarbetet var 8,1 procent 2006 jämfört med 6,2 procent 2005. Även budgetstödet andel har ökat men i något lägre takt, från 4,1 procent 2001 till 5,5 procent 2006.

Sida har vidtagit flera åtgärder för att möjliggöra en ökning av andelen programstöd i enlighet med Parisdeklarationen. Ett aktivt arbete med kompetensutvecklingsaktiviteter pågår. Vidare har Sida utarbetat en handläggningsordning för generellt budgetstöd.

Tabell 3.4 Programstöd, utfall och andel av Sidas utbetalade medel

miljoner kronor

	2004	andel i procent	2005	andel i procent	2006	andel i procent
Sektorprogramstöd	805	6,5	858	6,2	1 270	8,1
Budgetstöd	615	5,1	725	5,2	862	5,5
SUMMA	1 420	11,6	1 583	11,4	2 132	13,6

Indikator 10: Sverige deltar i ett antal gemensamma strategiprocesser, bl.a. i Zambia, Kenya, Uganda och Tanzania. Detta är ett sätt att effektivisera utvecklingssamarbetet på landnivå för att få till stånd ökad harmonisering och minskade transaktionskostnader för samarbetsländerna. Trots detta har genomgången av

OECD/DAC visat att Sverige tycks ligga något under genomsnittet sett till samtliga givare.

Sammanfattningsvis kan konstateras att Sverige har kommit långt inom några områden i genomförandet av Parisdeklarationen men att det inom andra områden återstår en del arbete. Som ett led i att stärka genomförandet har Sverige tillsammans med Nederländerna tagit

initiativ till en process för en förstärkt resultat- och resursprocess vad gäller utvecklingssamarbetet. Det handlar om processerna på nationell nivå och ansluter till aktuellt arbete med givarmöten och givarsamordning. Syftet är att åstadkomma ett starkare fokus på resultat och att göra kopplingen mellan resurser och resultat tydligare samt att stärka det ömsesidiga ansvarstagandet i utvecklingssamarbetet. Detta baseras på övertygelsen att ett starkare resultatfokus är en förutsättning för ökade bistandsflöden till många länder.

Tematisk redovisning

Under 2006 och första halvåret 2007 uppmärksammades sju tematiska områden inom utvecklingssamarbetet: demokrati och mänskliga rättigheter; säkerhet och utveckling; ekonomisk tillväxt, inklusive sysselsättning; en miljömässigt hållbar utveckling; handel och utveckling; hiv/aids och andra smittsamma sjukdomar samt kvinnors villkor och jämställdhet.

Demokrati och mänskliga rättigheter

Demokratisk samhällsstyrning och främjande av respekt för mänskliga rättigheter utgör grundpelare i arbetet för att uppnå en rättvis och hållbar global utveckling och är en förutsättning för att fattiga människor ska kunna förbättra sina levnadsvillkor.

Stödet till demokratisk samhällsstyrning och främjande av mänskliga rättigheter utgjorde nästan en fjärdedel, närmare 3,8 miljarder kronor, av det svenska bilaterala utvecklingssamarbetet 2006.

Under 2006 har Sverige arbetat internt med metod- och kompetensutveckling i syfte att bygga upp en resursbas för att uppnå ett relevant och effektivt utvecklingssamarbete. Exempelvis har ett analysverktyg för synliggörande av informella maktstrukturer i syfte att bidra till att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor (Power Analysis; Experience and Challenges) utarbetats. Sidans reviderade verkspolicy för jämställdhet från 2005 kompletterades under året med en manual med riktlinjer för integreringen av ett jämställdhetsperspektiv i fattigdomsanalyser och dialoger med samarbetspartners. Manualen kommer att utgöra ett stöd för personalen när det gäller att integrera ett jämställdhetsperspektiv i analysarbetet och

tillämpningen av det internationella ramverket för de mänskliga rättigheterna i specifika insatser med utgångspunkt i partnerländernas egna åtaganden, legala regelverk och handlingsplaner. Det krävs dock ett fortsatt arbete med att tydligare integrera demokrati och främjande av mänskliga rättigheter i styrdokumentet för det bilaterala utvecklingssamarbetet samt vidare vägledning kring hur dessa frågor kan få genomslag i praktiken.

Inom EU antogs rådslutsatser om god samhällsstyrning vid ett bistandsministermöte i oktober 2006. I slutsatserna underströks att en helhetssyn är nödvändig när det gäller demokratiska samhällssystem och att ett holistiskt synsätt på god samhällsstyrning måste innefatta respekt för mänskliga rättigheter och grundläggande friheter jämte rättsstatens principer inom alla politiska sektorer. I linje med Parisdeklarationen framhölls även vikten av lokalt ägarskap. Sverige drev bl.a. frågan om lokalt ägarskap liksom kopplingen till lokala samordningsprocesser för att åstadkomma samstämmighet och koherens i EG:s utvecklingssamarbete.

Inom EG-biståndet till länder i Afrika, inom den s.k. Europeiska utvecklingsfonden (EUF), kommer en del av biståndet (ca 20-30 procent) att avsättas som ett incitament för god samhällsstyrning. Den svenska regeringen har i detta arbete understrukit vikten av en bred definition av god samhällsstyrning som innefattar demokratisering; respekt för alla mänskliga rättigheter, inklusive jämställdhet mellan kvinnor och män, pojkar och flickor, med rättsstatens principer som genomgående tema.

Sverige har i de olika fora där EUF-biståndet diskuteras, inte minst i fält, arbetat för att de åtaganden som görs vad gäller god samhällsstyrning bör vara väl förankrade i landet samt koordinerade med andra åtgärder, t.ex. inom budgetsstödet, för att kunna vara ett verkligt instrument för utveckling och fattigdomsminskning.

Inom OECD/DAC:s nätverk för samhällsstyrningsfrågor (GOVNET) har Sverige verkat för framtagandet av en särskild studie av givarsamfundets erfarenheter av att arbeta med mänskliga rättigheter i utvecklingssamarbetet. Studien visar hur givare på olika sätt integrerat mänskliga rättigheter i bl.a. policies, landstrategier och i dialog med partnerländer. Fyra utmaningar identifieras i studien: att

integrera mänskliga rättigheter mer systematiskt inom givarorganisationer, att arbeta mer positivt med partnerländer vad gäller mänskliga rättigheter särskilt avseende sviktande stater (fragile states), biståndseffektivitet och att adressera mänskliga rättigheter genom nya biståndskanaler. Inom GOVNET har också en agenda för korruptionsbekämpning "Agenda for Collective Action for Improving Governance to Fight Corruption" utarbetats. Agendan godkändes vid DAC:s högnivåmöte i april i år. Den förpliktar framför allt till mer effektiv givarsamordning i fält när det gäller att bekämpa korruption.

Under året initierades en konsultstudie om omvärldens uppfattning om det internationella institutet för demokrati och fria vals (IDEA) komparativa fördelar jämfört med andra internationella organisationer som arbetar med demokrati. Slutsatserna i studien kom att utgöra underlag för den strategi för 2006-2011 som antogs av IDEA:s stämma i juni 2006 respektive för en ny treårig verksamhetsplan. Enligt denna ska IDEA:s kärnkompetens vara att producera användarrelevant kunskap, huvudsakligen inom områdena val, partier, konstitutioner samt demokrati och genusfrågor. IDEA bistod under perioden, på ländernas inbjudan, demokratiska reformprocesser i Bolivia, Nepal och Sudan. Valet av dessa tre fältinsatser överensstämmer med den nya verksamhetsplanens skrivningar om att fokusera IDEA och vara mer selektiv när det gäller var och när, dvs. i vilket skede i en demokratiseringsprocess, IDEA kan skapa mervärde.

Under 2006 använde FN:s utvecklingsprogram (UNDP), i linje med svenska prioriteringar, nästan hälften av sina finansiella resurser till stöd för demokratiprocesser runt om i världen, bl.a. genom tekniskt stöd för att genomföra val och genom att bygga kapacitet i parlamentariska församlingar. Det särskilda stöd som bl.a. Sverige gett till UNDP:s fond för krisförebyggande och återhämtning har bidragit till att flera länder kommit ur väpnade konflikter. Exempelvis har Afghanistan och Liberia kunnat genomföra val samt utbilda sina parlamentariker för de uppgifter som de förväntas utföra i ett demokratiskt styrt samhälle.

För att främja mänskliga rättigheter i Världsbankens verksamhet inrättades på de nordiska ländernas initiativ i juni 2006 en "Justice and Human Rights Trust Fund".

Antalet givare har därefter ökat från den ursprungliga nordiska kärnan och inkluderar nu även Schweiz. Fonden, som till att börja med har en livslängd på fem år, syftar till att bygga upp kapacitet kring mänskliga rättigheter/rättighetsperspektiv och bl.a. främja bankens insatser inom detta område i utvecklingsländer. Verksamheten kommer bl.a. att bedrivas genom pilotprojekt i länder som efterfrågar stöd för att integrera mänskliga rättighetsfrågor i sina fattigdomsbekämpningsstrategier.

Sammantaget är regeringens bedömning att biståndet avseende främjandet av mänskliga rättigheter och demokratisk samhällsstyrning väsentligen bidrar till att uppnå målet för internationellt utvecklingssamarbete. Det kommer dock även fortsättningsvis att krävas ett arbete med att tydligare integrera främjandet av de mänskliga rättigheterna och demokratisk samhällsstyrning i både det bilaterala och internationella arbetet i syfte att öka genomslaget i praktiken och för att nå en varaktig fattigdomsminskning. Vi behöver också utveckla effektiva metoder för hur vi arbetar med demokrati och främjande av mänskliga rättigheter i länder där förhållandena är särskilt svåra.

Säkerhet och utveckling

Säkerhet är grundläggande för en demokratisk utveckling och välståndsutveckling och Sverige har under 2006 arbetat för att nå bättre resultat när det gäller att koppla ihop säkerhet och utveckling, såväl i det multilaterala som i det bilaterala biståndet. Regeringen och de myndigheter som bidrar till arbetet med fredsfrämjande insatser, exempelvis Folke Bernadotteakademien, Försvarmakten, Rikspolisstyrelsen, Sida och Statens räddningsverk, har bl.a. stärkt sambandet i planering och genomförande av fredsfrämjande och konfliktförebyggande insatser, exempelvis genom en tydligare satsning på insatser för säkerhetssektorreform. Detta har skett i bl.a. Afghanistan, Kosovo, Sudan och Stora sjöområdet.

Sveriges deltagande med personal i internationella civila konflikthanteringsinsatser inom ramen för FN, EU, Nordatlantiska fördragsorganisationen (Nato) och Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) har ökat i jämförelse med tidigare år. Sverige har bl.a. deltagit i samtliga av EU:s civila insatser.

En tydlig prioritering under 2006 var krisen i Darfur, Sudan, där Sverige bl.a. bidrog med ett omfattande finansiellt stöd till Darfur-Darfur-dialogen. Därtill har Sverige under 2006, genom bl.a. utbildning och rådgivning, stärkt den samlade hälso- och sjukvårdskomponenten i Afrikanska unionens fredstyrka i Darfur (AMIS II).

Att delta med polis i internationella fredsfrämjande insatser har under de senaste åren blivit allt viktigare som en följd av utvecklingen mot mer multifunktionella insatser. Tack vare gedigen kompetens och utbildning är svenska poliser ofta efterfrågade och bidrar med omfattande kunskap och erfarenhet inom fredsbevarande verksamhet. I april 2007 deltar Sverige med ca 100 poliser i internationell fredsbevarande verksamhet, spridda över 20-talet olika insatser. Under 2006 deltog Sverige med poliser i FN-insatser i Kosovo, Västafrika, Demokratiska Republiken Kongo och Afghanistan. Sverige deltog med poliser även i EU:s insatser i bl.a. de palestinska områdena och i Bosnien och Herzegovina. I Sudan har Sverige, via EU, bidragit med kapacitet och finansiering till Afrikanska unionens insatser i Darfur samt deltagit i FN:s insats. Det svenska deltagandet i polisinsatser har på ett konkret och betydelsefullt sätt bidragit till att säkra fred och stabilitet samt långsiktig utveckling i de länder de verkar. Tack vare insatserna har t.ex. gränsövergången i Rafah mellan Gaza och Egypten periodvis kunnat hållas öppen och förtroendet stärkts mellan den palestinska myndigheten och Israel. Vidare har säkerheten för befolkningen i Darfur stärkts genom stöd till poliser från Afrikanska unionen samt metoderna i kampen mot den organiserade brottsligheten i Bosnien och Herzegovina förbättrats. EU:s polisinsatser och andra civila fredsfrämjande insatser är i stort behov av stödfunktioner.

Under 2006 har Sverige, genom Statens räddningsverk, bistått EU:s insatser i Indonesien, Demokratiska Republiken Kongo, Sudan samt EU:s planeringslag för den kommande insatsen i Kosovo med stödfunktioner som logistik och IT-infrastruktur.

Den särskilda satsningen på konfliktlösning har inneburit att Sverige stärkt sin roll internationellt, genom deltagande i och stöd till konflikthanterings- och medlingsinsatser i bl.a. Nepal, Filippinerna, Aceh, Västafrika och Sudan.

En viktig del i detta arbete har varit det nära samarbetet med svenska och internationella enskilda organisationer och institutioner inom området.

Folke Bernadotteakademien har haft en viktig roll i utbildningen av den utsända personalen och har bidragit till att Sverige har kunnat öka sina ansträngningar för insatser inom konflikthanteringsområdet. Detta genom samordningsansvaret för bl.a. "EU Group on Training-projektet" vilket är ett utbildningsprojekt inom EU som finansieras av kommissionen. Projektet syftar till att samordna och utveckla utbildningsinsatser för EU-personal som ska arbeta i EU:s krishanteringsinsatser genom högklassiga utbildningar för såväl nationell som internationell personal. Folke Bernadotteakademien har även med gott resultat drivit internationella processer vad avser civil-militär samverkan i fredsfrämjande insatser genom bl.a. "Challenges-projektet", vilket är ett projekt som flera av FN:s truppbidragande medlemsstater deltar i. Projektet syftar till att utarbeta rekommendationer för att förbättra genomförandet av fredsfrämjande operationer. Mer behöver dock göras för att förbättra samverkan mellan svenska myndigheter inom området säkerhetssektorreform och insatser för avvärjning, demobilisering och återintegrering av före detta soldater, s.k. DDR-insatser.

Arbetet med att förebygga terrorism har varit ett prioriterat tematiskt område under 2006. Inom ramen för detta har Sverige givit ett brett stöd, såväl bilateralt som multilateralt. En utgångspunkt i Sveriges arbete i frågan är att värna och stärka respekten för mänskliga rättigheter och rättssäkerhet i åtgärder mot terrorism. Det multilaterala stödet har främst gått till avdelningen för förebyggande av terrorism inom FN:s organ mot brott och narkotika (UNODC) samt till EU-projekt inom den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP). Inom EU:s ramar har Sverige bidragit bilateralt med rättsstatsuppbyggande insatser i bl.a. Algeriet och Marocko. Dessa har fått gott genomslag genom en ökad förståelse för vikten av rättsstatliga principer och respekten för mänskliga rättigheter i domstolars arbete mot terrorism.

Ett annat prioriterat område under året har varit främjande av kvinnors roll i konflikthantering, postkonflikthantering och

rättsstatsuppbyggnad. Arbetet med jämställdhetsaspekter i konflikthantering är baserat på FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet och Sveriges nationella handlingsplan för att genomföra resolutionen. Sverige har tillsammans med Sydafrika varit ordförande i det internationella partnerskapet för "gender justice" i konflikttrubbade länder och har i detta sammanhang verkat för, och deltagit i, ett flertal projekt för att belysa frågan. Sverige har bl.a. arrangerat och finansierat "gender justice" seminarier i Liberia och södra Sudan samt ett större regionalt ministermöte i Sydafrika. Rapporter från dessa möten har överlämnats till FN och har givits ut som officiella FN-dokument. Sverige har därmed fått en stark internationell profil i dessa frågor, särskilt vad gäller rättsstatsuppbyggnad.

Den samlade bedömningen är att det svenska arbetet med insatser för säkerhet och utveckling med särskilt fokus på fredsfrämjande, konfliktförebyggande och statsbyggnad har förbättrats. Det har skett en förbättring såväl vad gäller arbetssätt och metod som i det praktiska genomförandet i fält. Denna förbättring består i en ökad samordning mellan de olika aktörerna inom verksamhetsområdet och en ökad förståelse för den ansvarsfördelning som finns mellan aktörerna. Detta avser såväl den strategiska som operativa planeringen inom regeringskansliet och dess myndigheter. Arbetet med att identifiera vilka svenska kapaciteter som finns att tillgå inom området har bidragit till en bättre översikt och förbättrad möjlighet till god planering. Arbetet med att utforma de svenska bidragen så effektivt som möjligt har också utvecklats.

Ekonomisk tillväxt

Långsiktigt hög ekonomisk tillväxt är en grundläggande förutsättning för varaktig fattigdomsminskning. Ett av huvuddragen för regeringens politik för global utveckling är därför åtgärder som främjar ekonomisk tillväxt och sysselsättning i utvecklingsländerna, vilket bidrar till att fattiga människor får möjlighet till reell försörjning för att på sikt kunna bryta utanförskapet och delta i globaliseringen. Grundläggande förutsättningar för strukturomvandling, ökad produktivitet och utveckling av den privata sektorn är ett fungerande institutionellt ramverk som bidrar till ett gott investeringsklimat med respekt för äganderätter,

makroekonomisk stabilitet, öppenhet för handel och investeringar och utveckling/fördjupning av den finansiella sektorn.

Sverige har medverkat i multilateralt beslutade skuldavskrivningar inom ramen för Parisklubben. Det handlar ofta om skuldavskrivningar som ett led i åtagandena under HIPC-initiativet, d.v.s. det särskilda skuldåtnadsinitiativet för de fattigaste länderna. Skuldavskrivningarna har skapat utrymme för tillväxt- och utvecklingsfrämjande investeringar, både genom att frigöra budgetmedel och genom att möjliggöra nyupplåning.

Sverige har under 2006 arbetat med att förstärka och förtydliga fattigdomsperspektivet inom arbetet med tillväxtfrågor. Utgångspunkten har varit att förbättra möjligheterna för fattiga människor att kunna bidra till och ta del av ökad ekonomisk tillväxt genom stigande inkomster.

En god bas för ett förstärkt och mer fokuserat arbete när det gäller insatser som stimulerar ekonomisk tillväxt finns i det analysverktyg som Sida utvecklat under året. Verktyget integrerar analyser av sysselsättningsfrågor med investeringsklimatanalyser och makroekonomiska analyser (Integrated Economic Analysis). Analysen har tillämpats i ett antal pilotstudier i utvalda samarbetsländer. Ansatsen utgör en god bas för ett förstärkt och mer fokuserat arbete med tillväxtfrågor samtidigt som den tydliggör fattigdomsperspektivet.

Utgångspunkten för det multilaterala utvecklingsarbetet har varit densamma som för det bilaterala arbetet, nämligen vikten av sysselsättning för att minska fattigdom. Regeringen har därför arbetat med att poängtera vikten av en privatsektordriven tillväxt, samt lyfta fram kopplingen mellan ekonomisk tillväxt, sysselsättning för fattiga människor och minskad fattigdom. Ett viktigt budskap har varit att fokus bör ökas på insatser som förbättrar förutsättningar för skapande av produktiva arbetstillfällen. Bland dessa insatser kan nämnas: Sverige har givit stöd till Youth Employment Network, bl.a. för att stödja utvecklingen av ett regionalt kontor i Västafrika med inriktning på förbättrade sysselsättningsmöjligheter för ungdomar. Inom Världsbanken har Sverige givit analytiskt och finansiellt stöd för förstärkt arbete med sysselsättnings- och tillväxtfrågor med fokus på fattiga människor, och inom OECD/DAC har en arbetsgrupp etablerats för

att arbeta med sysselsättning och fattigdomsminskning. Stöd har också givits till den internationella arbetsorganisationens (ILO) arbete med sysselsättningsfrågor i utvecklingsländer. ILO antog under året ett femårsprogram för tekniskt bistånd som inriktas på "decent work for all". EU inledde under 2006 också ett arbete för att förstärka det analytiska såväl som praktiska arbetet med sysselsättnings- och tillväxtfrågor.

Sammantaget är regeringens bedömning att arbetet med att lyfta fram sysselsättning som en avgörande länk mellan ekonomisk tillväxt och fattigdomsminskning, och därmed vikten av att integrera sysselsättningsfrågor i arbetet med tillväxtfrågor, varit framgångsrikt. Inom flera multilaterala fora har Sverige haft en central roll i en ökad betoning på sambanden.

En miljömässigt hållbar utveckling

Miljöförstörelsen utgör en allt större utmaning för många utvecklingsländer, inte minst för dessa länders fattiga invånare. Sambanden mellan miljö, fattigdom och utveckling är tydliga men komplexa, bl.a. på grund av miljöfrågornas många aspekter

Målet för det svenska miljöbiståndet är att bidra till en miljömässigt hållbar utveckling för att därigenom bidra till att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor. Det svenska miljöbiståndet uppgick 2006 till sammanlagt drygt 2,3 miljarder kronor. En grundtanke i det bilaterala utvecklingssamarbetet är att integrera ett miljötänkande i hela biståndet. Utöver ovan nämnda insatser där miljö är huvudsyftet finns därför ett stort antal insatser där miljö ingår som en viktig delkomponent.

Under 2006 inleddes en särskild miljöinsats inom sex tematiska områden: vatten och sanitet; kemikaliesäkerhet; förnybar energi och klimatfrågan; hållbar stadsutveckling; hållbart nyttjande av naturresurser och omsorg om miljön samt utbildning, kapacitetsstöd och miljöförvaltning. Satsningen skulle väva samman solidaritet, ekologisk hänsyn och ekonomisk tillväxt både i Sverige och i våra samarbetsländer och den svenska resursbasen skulle inkluderas i utformning och genomförande.

Inom ramen för satsningen initierades ett stort antal insatser på landnivå samt på regional och global nivå. Bland annat har stöd lämnats för att möjliggöra hållbar sanitet i Indonesien och

Filippinerna och en kartläggning kring samarbetsmöjligheter inom vattenområdet i Mellanöstern har genomförts av Swedish Water House. Områden där insatser har genomförts i samverkan med den svenska resursbasen inkluderar bl.a. Kemikalieinspektionens analys av hur man kan förbättra kemikaliehanteringen på Balkan och Naturvårdsverkets arbete inom integrerad tillståndsprövning, avfallshantering, miljöinformation och skogsförvaltning i nordvästra Ryssland, Ukraina, och Vitryssland.

Multilateralt har Sverige, inom FN:s miljöprogram (UNEP), fått gehör för reformer som förväntas effektivisera organisationen. Däremot har det visat sig svårt att nå internationell enighet om reformer för att stärka den internationella miljöförvaltningen med UNEP i centrum. Svenskt stöd till UNEP:s samarbete med UNDP för att bygga kapacitet i utvecklingsländerna har lett till att organisationernas komparativa fördelar tillvaratas. Detta stärkta samarbete har i sin tur lett till att miljöfrågan systematiskt integrerats i nationella utvecklingsplaner i sju pilotländer.

Den globala miljöfondens (GEF) fjärde påfyllnad avslutades i juni 2006. Sverige och ett fåtal andra europeiska länder var drivande för att få en påfyllnad som trots sviktande amerikanskt stöd inte var mindre än den föregående. Sverige lyckades vidare tillsammans med andra europeiska givare få gehör för rekommendationer om en stärkt koppling mellan utveckling och miljö samt en ökad samstämmighet mellan de olika miljökonventionerna i GEF:s projekt. Under hösten 2006 inledde GEF reformarbetet enligt de rekommendationer som antogs i samband med påfyllnaden. Sverige har varit pådrivande i arbetet med att utveckla målinriktade strategier för GEF:s olika verksamhetsområden. Strategierna, som antogs av styrelsen i juni 2007, syftar till ökad resultatstyrning och fokus i verksamheten och i förlängningen större och tydligare resultat för den globala miljön.

Sverige har bidragit finansiellt till den multilaterala fonden för Montrealprotokollet om ämnen som bryter ner ozonskiktet. Fondens stöd för utvecklingsländernas utfasning av ozonnedbrytande ämnen anses vara en av faktorerna bakom Montrealprotokollets framgång. Om inte Montrealprotokollet hade funnits beräknar UNEP att uttunnningen av ozonskiktet skulle ha ökat med minst 50-70

procent till 2050. Montrealprotokollet har också spelat en stor roll för att minska klimatförändringarna.

Sverige har som initiativtagare och ordförande spelat en ledande roll i framtagandet av en global kemikaliestrategi, SAICM. Med strategin tog det internationella samfundet för första gången ett helhetsgrepp för att minska hälsorisker och miljöskador förenade med kemikalier i ett livscykelperspektiv. Genomförandet leds av UNEP och Världshälsoorganisationen (WHO) i samverkan med ett tiotal andra FN-organ, där FAO har en nyckelroll, samt Världsbanken.

Regeringen bedömer att det svenska miljöbiståndet sammantaget håller en hög kvalitet och att ambitionen att integrera ett miljötänkande i hela biståndet ser ut att ge bra effekt. Den särskilda satsningen inom det bilaterala miljöbiståndet löper på väl och omfattar ett 40-tal insatser inom de specificerade områdena. Ambitionen att inkludera den svenska resursbasen har lett till ett förstärkt samarbete med framför allt myndigheter och organisationer.

Handel och utveckling

Utvecklingsländernas handel stöds idag av en mängd insatser och aktörer. Ändå lider det internationella handelsrelaterade utvecklingssamarbetet fortfarande av ett antal brister. En av de viktigaste är bristande uppmärksamhet och prioritet av handel som ett medel för utveckling, i både givar- och mottagarländer. Under 2006 var den mest centrala insatsen på politisk nivå arbetet med Aid for Trade, som syftar till att stärka det handelsrelaterade biståndets kvalitet och kvantitet. Arbetet, som leddes av den svenska WTO-ambassadören, var under året framgångsrikt och resulterade i rekommendationer om Aid for Trade som antogs av Världshandelsorganisationens (WTO) allmänna råd i oktober 2006. Dessa rekommendationer vänder sig till både givare, mottagare och internationella organisationer. En första översyn över implementeringen av rekommendationerna sker i WTO i november 2007.

Ett av de problem som följer av att handel i många utvecklingsländer inte prioriteras som ett medel för utveckling är att handelsfrågorna inte inkluderas i ländernas strategier för fattigdomsbekämpning. Givare som försöker samordna sina insatser med utvecklingsländernas strategier får därmed svårt att stödja handelsinsatser. Sverige

har 2006 varit en av de största givarna till Integrated Framework – ett samarbete mellan de minst utvecklade länderna, givare och organisationer som UNDP, Världsbanken och WTO – som syftar till att åtgärda just detta. Enligt Världsbanken har framsteg nu skett. Av de tio senast framtagna strategierna för fattigdomsbekämpning innehåller nio tillväxt- och handelsfrågor. Fortfarande genomförs dock långt ifrån alla de handelsstödande insatser som länderna prioriterar. Detta beror delvis på att handelsaspekterna i strategierna för fattigdomsbekämpning ofta inte är tillräckligt konkreta. Sverige har under året varit mycket aktivt i arbetet med att förbättra Integrated Framework för att åtgärda bl.a. detta. Även inom det bilaterala utvecklingssamarbetet förstärks arbetet med att integrera handelsfrågor i insatser som görs inom bl.a. jordbrukssektorn, infrastruktur och privatsektorutveckling.

Ineffektiva handelsprocedurer, såsom tullhantering, utgör idag ett stort hinder för handel i utvecklingsländer. Förbättring av handelsprocedurer är ett av de områden regeringen prioriterar inom det handelsrelaterade biståndet. En av ett antal insatser som Sverige under 2006 gett stöd till är utvärdering av det elektroniska tullsystem (ASYCUDA) som de flesta utvecklingsländer använder. Viktigaste slutsatsen från studien är att stöd till införande av ASYCUDA bör kopplas till vidare tullreformer för att få önskad effekt. Världstullorganisationen, som Sverige är en viktig bidragsgivare till, får vidare beröm av många utvecklingsländers tullorganisationer för värdefullt stöd i analys och kompetensutveckling.

En annan prioritet har varit att stärka kapaciteten hos utvecklingsländer att aktivt delta i förhandlingar om utformningen av handelsregler. Sverige har bidragit till detta, exempelvis genom det internationella utbildningsprogrammet Negotiating Trade Agreements, Principles and Practices, som har fått mycket positiv kritik från deltagarna. Sverige har också spelat en avgörande roll i etablerandet av ett afrikanskt handelspolitiskt institut i Tanzania, Trade Policy Training Centre in Africa, som invigdes 2006. Centret ska förmedla högkvalitativ utbildning i handelspolitiska frågor i samarbete med Lunds universitet samt är tänkt att utgöra centrum för de minst utvecklade länderna i dessa frågor.

Sverige var 2006, liksom tidigare, en av de största givarna till WTO:s fond för tekniskt bistånd. Kärnverksamheten är utbildningsinsatser om förhandlingarna, avtalen och deras implementering. WTO:s insatser bedöms från svensk sida som mycket värdefulla. Sverige har initierat en extern översyn av WTO:s tekniska bistånd som redovisades 2006. Den rekommenderade bl.a. långsiktigare samarbete, bättre behovsanalys och systematisk utvärdering.

Utöver detta var Sverige 2006 en viktig givare till bland andra International Trade Center som stödjer utvecklingsländers privata sektor i handelsfrågor, det rådgivande centrumet för WTO-rätt (ACWL) som ger juridisk rådgivning i handelsfrågor till utvecklingsländer samt organisationen för internationell handelsinformation och samarbete (AITIC) som stödjer utvecklingsländer med svag kapacitet att följa WTO-förhandlingarna.

Regler för handel med livsmedel är särskilt viktiga för många utvecklingsländer. Sverige bidrar därför till en fond vars mål är att stödja utvecklingsländernas deltagande i Codex Alimentarius Commission (CAC). CAC tar fram standarder för livsmedel, vilka används som grund för nationell lagstiftning i WTO:s medlemsländer. Stödet har inneburit en möjlighet för utvecklingsländer att delta i CAC:s möten och lära sig hur de ska förbättra sin livsmedelsproduktion för att kunna exportera sina jordbruksprodukter till bl.a. EU.

Genom bidrag till FN:s Global Compacts arbete med företagens sociala ansvar stödjer Sverige företagens frivilliga åtaganden när det gäller mänskliga rättigheter, grundläggande arbetsvillkor, miljöhänsyn och korrruption. Majoriteten av Global Compacts medlemmar återfinns i utvecklingsländer liksom majoriteten av dess ca 60 nationella nätverk. Ett särskilt stöd har också lämnats till FN:s ekonomiska och sociala kommission för Asien och Stillahavsregionens (UNESCAP) arbete med sociala ansvarsfrågor i Asien.

Svenskt stöd har även lämnats till FN:s arbete med företag och mänskliga rättigheter. Genom the Ethical Globalisation Initiative har stöd lämnats för arbete kring företag och mänskliga rättigheter i Afrika. Som ett led i att stärka utvecklingsländernas möjligheter att tillgodogöra sig internationella verktyg när det gäller företagens sociala ansvar, har stöd lämnats till översättning och distribution av OECD:s

riktlinjer för Multinationella Företag till kinesiska.

Sammantaget är regeringens bedömning att det svenska handelsrelaterade biståndet på ett bra sätt främjar fattiga länders möjlighet att kunna dra nytta av handel med omvärlden. Fortsatta ansträngningar måste dock göras såväl internationellt som bilateralt för att förbättra integrering av handelsfrågor i nationella strategier för fattigdomsbekämpning och bygga synergier mellan insatser inom andra områden. Det är också angeläget att följa upp och utvärdera detta arbete.

Hiv/aids och andra smittsamma sjukdomar

Hiv och aids-epidemins utbredning och utveckling har under året fortsatt att ge skäl till stor oro. Små positiva tecken på en uppbromsning av smittspridningen i vissa delar av Afrika uppvägs av ökad smittspridning i andra länder och regioner. Sveriges satsning på hiv och aids i det internationella utvecklingssamarbetet innebär direkta satsningar i drabbade länder och stöd genom multilaterala organisationer men också i hög grad analys och vidareutveckling av policy och metoder, nationellt och internationellt. Ett övergripande mål med verksamheten är både att säkerställa innehållet i insatser och program, att rätt fråga angrips, men också att genomförandet sker på ett så effektivt sätt som möjligt. Vi talar inte längre om en hiv-epidemi utan flera, något som ställer stora krav på flexibilitet och tillgång på olika åtgärder. Helt andra krav ställs på insatser i de värst drabbade länderna i Afrika, där andelen smittade kan ligga mellan 30 och 40 procent, än i Asien, Latinamerika och vårt närområde, där antalet smittade alltså ligger på lägre nivåer men där ökningstakten är hög och ofta stiger.

Det regionala stödet till jämställdhet och demokrati har haft en positiv påverkan när det gäller sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter och bekämpningen av hiv och aids i Afrika. Exempelvis har antalet nysmittade i Kenya, Zimbabwe och Burkina Faso börjat minska och insatser för aidsvård i hemmet har förstärkts genom ett samarbete med Röda Korset. Stöd genom civila samhällsorganisationer på gräsrotsnivå i Etiopien har resulterat i att 250 kvinnor som tidigare varit prostituerade fått hjälp att hitta andra former av försörjning.

Sveriges stöd via multilaterala organisationer under 2006 uppgick till mer än 900 miljoner

kronor, en trettioprocentig ökning, medan det direkta bilaterala hiv- och aidsstödet ökat med drygt 10 procent, till ca 600 miljoner kronor. På det multilaterala området ges främst stöd till Globala fonden mot aids, tuberkulos och malaria (GFATM) och FN:s gemensamma program mot hiv och aids (UNAIDS).

Sverige är under 2006-2007 ordförande i styrelsen för UNAIDS. Sverige har i styrelsen framgångsrikt drivit frågan om vikten av ett effektivt preventionsarbete. Under det svenska ordförandeskapet i UNAIDS har kvinnors och unga flickors situation varit en av de frågor där styrelsen enats om tydliga och långtgående åtgärder. För första gången har också styrelsen diskuterat kopplingen mellan säkerhet och aids. Vid styrelsemötet i juni enades styrelsen, med utgångspunkt från ett förslag framlagt av det svenska ordförandeskapet, om reformer av styrelsens arbete men också om stärkandet av UNAIDS samordnande roll i det internationella aidsarbetet.

Under året har GFATM:s medellånga policy och strategidokument färdigställts. Därmed har fonden getts möjlighet att utforma verksamheten på ett sätt som i linje med Parisdeklarationens principer innebär en anpassning och harmonisering till de drabbade ländernas egna prioriteringar, planer och system. Fortfarande finns det områden att förbättra främst vad gäller användande av nationella system för uppföljning och utvärdering, nationella upphandlingssystem, samordnade uppföljningsmissioner samt analytisk rapportering. Under året har också den andra fasen inletts av den påfyllnadsmekanism som introducerades för tre år sedan av Sverige, för att säkerställa en mer trygg och långsiktig finansiering av fonden. Från fondens redovisning kan noteras att 1,25 miljoner människoliv har kunnat räddats per december 2006, en siffra som per januari 2007 hade stigit till 1,46 miljoner och därefter fortsatt stiga med 3 000 räddade människoliv per dag.

Sverige har under 2006 bidragit med extra medel till Världshälsoorganisationen (WHO), för organisationens satsning på vård och behandling. Insatser genom WHO, med stöd av UNAIDS, har gjort att nästan två miljoner människor nu har tillgång till s.k. bromsmediciner, det stora flertalet i fattiga länder. Fortfarande är dock detta långt ifrån uppställda mål och verkliga behov. Sverige har

också varit mycket tydligt i att denna satsning inte får innebära att man förlorar fokus på det nödvändiga preventiva arbetet, ett arbete som krävs för att stoppa smittspridningen. Svenskt forskningssamarbete har bidragit till att utveckla fältmetoder för snabb diagnostik som gjort det möjligt att följa hur smittspridningen påverkas av förebyggande insatser. Metoder har utvecklats för att minska överföringen från mor till barn under graviditet och amning. Forskningssamarbetet med Tanzania har lett till att landet har kapacitet att testa ett vaccinämne som tagits fram bl.a. med svenska biståndsmedel.

Dialogen med olika utvecklingspartners är central i vårt hiv- och aidsarbete. Det har visat sig att Sverige på detta sätt kan tydliggöra och driva frågor kring effektiviteten i projekt och program, om kopplingen mellan hiv och aids å ena sidan och det långsiktiga utvecklings-samarbetet å den andra, samt om vikten av att angripa aids ur ett brett perspektiv.

Det svenska biståndet till arbetet mot hiv och aids har direkt bidragit till att minska spridningen av sjukdomen och att rädda liv. Likafullt fortsätter epidemin att föröda liv i en omfattning som är av katastrofalt slag i de hårdast drabbade länderna. Kampen mot epidemin kommer att kräva ökande insatser under lång tid framöver, såväl rent ekonomiskt som i fråga om åtgärder för att ytterligare stärka och fördjupa samordning, harmonisering och effektivitet i biståndsarbetet.

Arbetet mot andra smittsamma sjukdomar har fortsatt. För att komma till rätta med resistensproblematiken har Sverige, inom WHO, drivit att arbetet med rationell läkemedelshandtering stärks och en kraftfull resolution i frågan kunde antas av Världshälsoförsamlingen (WHA) i maj i år.

Genomförandet av Sveriges strategiska handlingsplan mot smittsamma sjukdomar från december 2005 har fortsatt med fokus på det nationella perspektivet i linje med Parisagendan, kapacitetsbyggnad och forskning, en stärkt dialog och globala policyskapande insatser, eftersom de smittsamma s.k. fattigdomssjukdomarna fortfarande utgör merparten av ohälsobördan i många samarbetsländer. Regeringen har valt att förlänga handlingsplanen för att främja långsiktigheten i insatserna.

Sverige har bidragit till FAO:s och WHO:s insatser mot fågelinfluensa i utvecklingsländer i deras arbete med att kontrollera sjukdomen och

därmed förhindra spridning till människan samt minska risken för en världsomspännande epidemi. Med hjälp av Sveriges stöd har FAO upprättat ett krishanteringscenter för bevakning av utbrott av fågelinfluensa runtom i världen.

Kvinnors villkor och jämställdhet

Främjande av jämställdhet och förbättring av kvinnors och flickors situation, villkor och rättigheter är centrala frågor i politiken för global utveckling och i utvecklingsarbetet. De utgör en central del i rättighetsperspektivet och är avgörande för fattigdomsminskning och för uppfyllandet av millenniemålen.

Regionalt stöd till Latinamerika har bidragit till att kvinnors politiska deltagande har förstärkts, exempelvis genom att flera kvinnor har registrerat sig och blivit inskrivna i röstlängder i Bolivia.

En kartläggning över svenska bilaterala åtgärder och insatser för att bekämpa olika former av könsrelaterat våld genomfördes under 2006. I kartläggningen rekommenderas att ett samlat och mer fokuserat grepp tas på stödet samt att arbetet mot könsrelaterat våld i bredare insatser bör förstärkas, till exempel i sektorstödprogram.

Organisationsstöd till Internationella migrationsorganisationen (IOM) har möjliggjort att ett hundratal minderåriga offer för människohandel i Ukraina har fått hjälp. De flesta av dessa personer är unga kvinnor som utnyttjas som arbetskraft, men det finns även ett växande antal män. Stödet till mänskliga rättigheter och demokrati genom satsningar på kvinnors rättigheter i Turkiet har möjliggjort hjälp för kvinnor som har utsatts för våld i hemmet eller hedersrelaterat våld. Arbetet har ökat kvinnors självständighet och förbättrat deras möjlighet till försörjning.

På områdena hälsa, inklusive sexuell och reproduktiv hälsa, utbildning och andra sociala sektorer kan positiva resultat noteras. Stöd till bl.a. FN:s barnfond (Unicef) och till Världsbankens Fast-Track Initiative har bidragit till ett ökat antal flickor i utbildning. För att förbättra kvinnors reproduktiva hälsa och bekämpa mödradödligheten ökades stöd till såväl FN:s befolkningsfond (UNFPA), WHO och International Planned Parenthood Federation (IPPF). IPPF utvärderades 2006 av Sida och Norad. Utvärderingen visade att federationens medlemsorganisationer i stor utsträckning når ut

till fattiga människor och grupper. Hälsovårdskliniker håller hög kvalitet, låga avgifter och erbjuder skyddad identitet för sina patienter. Stödet till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter genom WHO har resulterat i en förstärkning av arbetet i Etiopien. Tidigare gavs sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter låg prioritet i Etiopien men de ökade bidragen från bl.a. Sverige har lett till att exempelvis indikatorer för situationen när det gäller mödradödligheten sakta börjar förbättras. Ökat bidrag till UNFPA har omfattat stöd till en tematisk fond för att säkerställa tillgången till preventivmedel i 51 länder samt till ett integrerat arbete för att förhindra och ta hand om obstetriska skador så som fistula. Förutom att öka tillgången till preventivmedel arbetar UNFPA med att förstärka ländernas egen förmåga att administrera och planera för preventivmedelsförsörjningen. Antalet länder som nu har en egen budgetlinje för landets konsumtion av preventivmedel har ökat från 34 år 2004 till 66 år 2006. Fistula-kampanjen har expanderat från sex länder till ett 40-tal länder 2006, bl.a. i Asien där UNFPA genomförde stora regionala workshops om fistula. Ett fistulacenter har etablerats i Darfur, Sudan, för att ta hand om flyktingar från Tchad och Centralafrika.

En handlingsplan för hur frågor kring homo-, bi och transpersoners rättigheter ska konkretiseras i utvecklingsarbetet har utarbetats under 2006.

Stöd till jämställdhetsperspektivet på miljöområdet har getts genom bl.a. UNEP och nätverket Energia. Energia utvärderades under 2006 med positivt resultat, bl.a. konstaterades att nätverket har bidragit till att integrera ett jämställdhetsperspektiv i fattigdomsinriktade energiinsatser och i nationella policies. Utvärderingen rekommenderar att nätverket i nästa fas ger högre prioritet till arbetet med att utveckla nationella handlingsplaner för att förstärka verksamhetens institutionella genomslag. Arbetet med jämställdhetsaspekter, kvinnors villkor och rättigheter behöver dock intensifieras inom miljösektorn, liksom när det gäller jordbruk, infrastruktur och ICT samt urban utveckling.

Under 2006 antog UNFPA:s styrelse en strategi för krisberedskap, humanitär respons och demokratiseringsprocesser samt återhämtning. Sveriges syn avspeglades till stor del i

strategin, som innebär att UNFPA uppdras ansvara för att integrera sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter inom katastrofbiståndet. Vidare anger strategin att UNFPA ska samordna insatser för att förebygga våld mot kvinnor i krigs- och krisdrabbade områden.

I konfliktsituationer begås brott mot kvinnors och flickors mänskliga rättigheter genom bl.a. övergrepp och sexuellt våld. Stöd genom Statens räddningsverk, UNFPA och via FN:s gemensamma humanitära fonder har möjliggjort insatser i Demokratiska republiken Kongo (DRK), Sudan, Somalia och norra Uganda, och genom svenska Röda Korset och andra enskilda organisationer i bl.a. Libanon. Stödet till den gemensamma fonden i DRK har omfattat tilldelning av jordbruksredskap, utsäde och andra resurser som möjliggör odlande av grödor för egen konsumtion och försäljning. Exempelvis resulterade stödet i att kvinnor som utsatts för sexuellt våld – och som i vissa fall förskjutits av sina familjer och därmed blivit ensamförsörjare – får möjlighet att försörja sig själva och sina familjer och att sätta sina barn i skolan.

Regeringens bedömning är att utfallet av stödet genom det svenska utvecklingsarbetet när det gäller att främja jämställdhet och

förbättringar för kvinnors liv och villkor är gott. Sverige har spelat en ledande roll i FN, EU, Europarådet och OSSE avseende jämställdhetsfrågor. Positiva effekter kan noteras när det gäller ökad politiskt deltagande för kvinnor, flickors utbildning, sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter och kvinnors möjlighet till försörjning. Det fortsatta arbete med kompetensutveckling på området och med att förbättra metoder för kartläggningar, analyser och rapportering av resultat måste utvecklas ytterligare för att förstärka kopplingarna mellan stöd till kvinnor och till jämställdhetsfrämjande åtgärder å ena sidan och å andra sidan fattigdomsminskning och kvinnors egen makt och självständighet, ekonomiskt deltagande och politiskt inflytande.

Multilateralt utvecklingsarbete

Svenskt stöd till FN:s utvecklingsarbete

Under 2006 kanaliserades 3 161 miljoner kronor som basbudgetstöd genom FN:s fonder och program.

Tabell 3.5 Basbudgetstöd till FN:s ekonomiska och sociala verksamhet 2004 - 2007

Tusental kronor

	Årsbidrag 2004	Årsbidrag 2005	Årsbidrag 2006	Beräknat 2007
FN:s utvecklingsprogram (UNDP)	640 000	720 000	790 000	800 000
FN:s kapitalutvecklingsfond (UNCDF)	50 000	50 000	50 000	45 000
FN:s barnfond (UNICEF)	340 000	400 000	440 000	445 000
FN:s kvinnofond (UNIFEM)	16 000	20 000	25 000	26 000
FN:s befolkningsfond (UNFPA)	270 000	355 000	400 000	405 000
FN:s världslivsmedelsprogram (WFP)	290 000	390 000	410 000	390 000
FN:s flyktingkommissarie (UNHCR)	430 000	480 000	505 000	534 000
FN:s hjälporganisation för Palestinaflyktingar (UNRWA)	195 000	210 000	230 000	242 000
FN:s organ mot brott och narkotika (UNODC) ¹	55 000	70 000	80 000	85 000
FN:s program för boende och bebyggelse (UN-HABITAT)	10 000	14 000	21 000	21 000
FN:s samlade program mot hiv/aids (UNAIDS)	125 000	150 000	200 000	222 000
FN:s industriutvecklingsorganisation (UNIDO) ²	9 500	8 653	10 000	10 000
SUMMA	2 430 500	2 867 653	3 161 000	3 225 000

FN:s högnivåpanel för systemkoherens lade i november fram 47 rekommendationer till konsolidering och modernisering av FN:s verksamhet på utvecklingsområdet, det humanitära området och miljöområdet. Sverige bidrog till rapportens slutsatser om

behovet av ett FN på landnivå som består av ett program, ett budgetramverk, en chef och en gemensam administration. Sverige bidrog också till att jämställdhetsfrågor och mänskliga rättigheter fick en framträdande plats i panelens slutrapport. FN:s utvecklingsgrupp

(UNDG) spelar en central roll i den pilotverksamhet som nu följer i åtta länder. Sverige har bidragit finansiellt till UNDG:s arbete genom att ta fram arbetsmaterial till pilotländerna samt drivit att andra länder och FN-organisationer ska bidra till verksamheten. Av pilotländerna har Rwanda och Vietnam kommit längst i arbetet med att skapa modeller för ett FN på landnivå.

Sverige verkade under året för beslut i flera av FN-organisationernas styrelser som innebar steg mot en effektivisering och tydligare arbetsfördelning inom FN:s ekonomiska och sociala verksamhet. Ett genomförande av högnivåpanelens rekommendationer skulle skapa förutsättningar för FN att bättre axla de utmaningar som Parisagendan ställer på organisationen.

UNDP har en central roll i FN:s reformprocess bl.a. genom ansvaret för FN:s ledning på landnivå. Sverige drev under året igenom beslut i UNDP:s styrelse om effektivare arbetsmetoder i styrelsearbetet.

Sverige har varit aktivt i konsultationsprocessen i att ta fram ett tioårigt arbetsprogram för WHO samt utkast till medelfristig strategisk plan. Till planen knyts en tvåårsbudget som utvecklar WHO:s resultatstyrda managementmodell samt för första gången inkluderar såväl basbidrag som frivilliga bidrag. Detta är en modell som kan tjäna som ett gott exempel för andra FN organ. WHO:s ledning gav efter reaktioner från flera givare, inklusive Sverige, en tydlig signal att organisationen ska delta i pilotprojekten inom ramen för FN:s högnivåpanels rekommendation om skapandet av ett enat FN på landnivå.

Sverige har tillsammans med Storbritannien och Kanada gjort en uppföljning av Unicefs verksamhet. Uppföljningen visar att de tre länderna fått gehör för flera krav, bl.a. vad gäller utformning av förfinade resultatindikatorer. Sverige verkade under året framgångsrikt för att få till stånd en balanserad finansiering av Unicefs administrativa kostnader och har bidragit till att Unicefs interna och externa revision stärks och följs upp årligen i styrelsen. Sverige har också nått resultat när det gäller att föra in ett rättighetsperspektiv i Unicefs nya hälsostrategi. Detta innebär att man tillser att t.ex. minoriteter och unga flickor ges samma rätt

och tillgång till hälsovård som andra grupper. Sverige har verkat för att Unicef ska undvika parallella projekt och istället bidra till samarbetsländernas egna planer. Exempel på Unicefs arbete är att organisationen under 2006 distribuerade läromedel till 2,7 miljoner barn och utbildade 40 000 lärare. I Kambodja har Unicefs projekt för den barnvänliga skolan fått sådant genomslag att det kommer ha rikstäckande spridning. Detta var tidigare ett pilotprojekt som genomfördes i ett begränsat antal provinser. Regeringen har nu beslutat att denna arbetsform ska genomföras i hela landet. Elevers behov och förutsättningar ställs i centrum på ett annat sätt än tidigare och lärarens roll blir mindre auktoritär.

Sverige är under 2007 ordförande i FN:s narkotikakommission (UNODC). I denna egenskap har Sverige varit drivande i ett strategiarbete för UNODC som bl.a. lägger grunden för att skapa en stabil och långsiktig finansiering av arbetet. Strategin, som antagits enhälligt under våren 2007, betonar behovet av stabila, mer förutsägbara och tillräckliga finansiering för organisationen. Dessutom innehåller strategin tydliga mål för verksamheten.

Sverige tog i FN:s världslivsmedelsprogram (WFP) initiativ till en studie om lokal och regional upphandling av livsmedel till WFP. Studien kom att utgöra underlag för ett policydokument där betydelsen av lokal upphandling för utvecklingen av ekonomin betonades och uppföljningsåtgärder beslutades. Som resultat anordnade WFP i maj 2007 ett möte med alla upphandlingsansvariga i fält och givarkretsen för att följa upp sin policy på området. För att minska de faror och i vissa fall övergrepp som civilbefolkningen utsätts för i samband med distribution av livsmedel har Sverige finansierat studier av skyddsaspekter på livsmedelsbistånd. Syftet är att identifiera möjligheter för WFP att begränsa sådana risker.

Sverige har varit ledande i arbetet med FN:s program för boende och bebyggelse (UN-HABITAT) första strategiska plan 2008-2013 som antogs av styrelsen i april 2007. Som ett resultat av detta har organisationens arbetsområde fokuserats till att prioritera fem områden som är särskilt angelägna för hållbar stadsutveckling. Institutionella reformer, särskilt inom ledningen, är också en viktig del

av planen. Härigenom har även samarbetet mellan UN-HABITAT och UNEP stärkts.

Sverige har verkat för och gett finansiellt stöd till arbetet med en oberoende extern utvärdering av FAO. Utvärderingen syftar till att öka organisationens effektivitet och stärka dess roll i FN-systemet. Utvärderingen innebär vidare att FAO:s verksamhet bättre ska anpassas till övergripande FN-reformer.

Svenskt stöd genom multilaterala utvecklingsbanker och utvecklingsfonder

Under 2006 var det svenska stödet till multilaterala utvecklingsbanker och utvecklingsfonder 2,4 miljarder kronor.

Tabell 3.6 Sveriges finansiering av banker och finansieringsinstitutioner

Tusental kronor

	Utfall 2006	Beräknat 2007
Världsbanksgruppen	1 727 058	1 568 952
Regionala utvecklingsbanker	603 803	605 102
Övriga utvecklingsbanker och fonder	108 151	186 430
SUMMA	2 439 012	2 360 484

Sverige har fortsatt varit ett av de länder som tydligast drivit genomförandet av Parisagendan och effektivitetsfrågor i Världsbanken, inklusive behovet av genomslag på fält- och landnivå för dessa principer. Genomslaget vad gäller samordning och harmonisering på fält- och landnivå varierar från land till land, även om vissa tecken på generella framsteg kan ses. Vid halvtidsöversynen av Världsbankens mjuka utlåningsfönsters (IDA) 14:e påfyllnad i november 2006 fick Sverige positiva signaler om att harmoniseringsarbetet i Världsbanken gått framåt på ett tillfredsställande sätt. Mot denna bakgrund beslöt Sverige i december 2006 att utbetala ett extrabidrag till Världsbanken på 250 miljoner kronor, som kopplats till framsteg vad gäller harmoniseringsagendan. Sverige har även bidragit till att Världsbankens arbete med mål- och resultatstyrning, särskilt på fält- och landnivå, gått framåt. Exempelvis är Världsbankens landstrategier nu resultatbaserade.

En stor fråga inom Världsbanken under året har varit antagandet av en strategi för arbetet med god samhällsstyrning och bekämpande av korruption, där Sverige och övriga nordisk-

baltiska länder under hela processen varit eniga och starka förespråkare för att Världsbanken ska stärka sitt arbete inom dessa områden. Sverige och valkretsen har bl.a. understrukit vikten av att strategin betonar att god samhällsstyrning och antikorrupktion måste förstås i ett utvecklingsperspektiv, givet länkarna mellan fattigdomsbekämpning och dessa frågor, vilket också fått genomslag i strategin.

Sverige har inom den Afrikanska utvecklingsbanken (AfDB) drivit frågan om samhällsstyrning och antikorrupktion. Bankens arbete inom området har bl.a. inneburit att en bedrägeri- antikorrupktionsavdelning skapats. Dessutom har AfDB undertecknat det internationella initiativet transparens inom råvaruindustrier (Extractive Industries Transparency Initiative - EITI).

De frågor som präglat arbetet inom den Interamerikanska utvecklingsbanken (IDB) under perioden har varit skuldavskrivning till Latinamerikas fem fattigaste och mest skuldyngda länder (s.k. HIPC-länder) samt bankens omorganisation. Skuldavskrivningen i IDB skiljer sig från de initiativ som tidigare har genomförts i Världsbanken och AfDB genom att den sker utan kompensation från givarna och istället finansieras genom IDB:s koncessionella medel. Därmed minskar de fattigare medlemsländernas långsiktiga tillgång till koncessionell utlåning.

IDB:s omorganisation innebär ett ökat fokus på resultat och landspecifika omständigheter, vilket är i överensstämmelse med svenskt agerande i banken. IDB har sedan en tid tillbaka allt tydligare har prioriterat Parisagendan och utvecklingseffektivitet i sina policydokument men uppvisar fortfarande brister i genomförandet av dessa åtaganden i praktiken, framförallt gällande harmonisering och koordinering på landnivå. Uppföljning av effektivitetsagendan inom IDB, jämfört med förra året visar dock på fortsatta framsteg vad gäller resultatrapportering och användning av indikatorer i landstrategier och program.

Sverige har i den asiatiska utvecklingsbanken (AsDB) fortsatt verkat för att de centrala principer som styr bankens verksamhet är kopplade till bankens övergripande mandat om fattigdomsbekämpning samt att AsDB ökar selektiviteten och fokus i verksamheten. I AsDB:s strategi på medellång sikt (Medium

Term Strategy II), som presenterades i maj 2006, bekräftades formellt fattigdomsbekämpning som AsDB:s övergripande mål och banken introducerade även ökad selektivitet och koncentration för AsDB:s aktiviteter framöver.

Sverige har under 2006 fortsatt att driva att AsDB ska genomföra den reformagenda som antogs i samband med förra påfyllningsförhandlingen. En viktig komponent i reformagendan är att AsDB ska stärka arbetet med samhällsstyrnings- och antikorrupsionsfrågor. Som ett resultat av detta antog AsDB en andra åtgärdsplan för samhällsstyrnings- och antikorrupsionsfrågor i juli 2006. Sverige har under en längre tid drivit att AsDB ska öka sitt fokus på resultat och effektivitet på landnivå, samt även i bankens interna processer. AsDB har de senaste åren gjort en kraftansträngning inom resultatområdet och i augusti 2006 lades en reviderad åtgärdsplan för verksamheten inom resultatområdet fram. Åtgärdsplanen syftar till att på ett mer genomgripande sätt öka resultatstyrningen inom AsDB, genom förbättrad och mer systematisk kapacitetsuppbyggnad samt en tydligare ansvarsfördelning. AsDB hade även, i oktober 2006, antagit elva resultatstyrda landstrategier, anpassade med nationella fattigdomsbekämpningsstrategier.

Sverige har arbetat för en tydligare uppföljning och redovisning av effektiviteten i den internationella jordbruksutvecklingsfonden (IFAD) samt för mer systematisk redovisning av resultat i utvärderingsverksamheten. Sverige valdes under 2006 in som medlem i styrelsens utvärderingskommitté. IFAD har under året reformerat bl.a. projektplaneringen och organisationens interna arbete för att uppnå ett starkare fokus på resultat. Projektportföljen granskas noga och projekt som bedöms vara alltför problematiska avslutas. Utvärderingsverksamhetens omfattning ökar bl.a. genom fler tematiska utvärderingar och en större gemensam utvärdering av jordbruksinsatser i Afrika med Afrikanska utvecklingsbanken. Styrelsen har vidare godkänt en större offentlighet och transparens i arbetet genom att projektförslag läggs ut offentligt på fondens hemsida redan före styrelsebehandlingen av respektive ärende.

De nordiska länderna enades i september 2005 om att inleda en avveckling av den nordiska utvecklingsfondens (NDF) verksamhet och att denna skulle genomföras på ett sådant sätt att kvaliteten och de ursprungliga målen för NDF skulle säkerställas. Under 2006 har NDF:s styrelse inlett en översyn av formerna för avvecklingen samt alternativ för hur NDF:s återflöden ska hanteras. Nordiska ministerrådet kommer att föreläggas styrelsens rekommendationer för avvecklingen.

Sverige har således med i huvudsak gott genomslag verkat för att utvecklingsbankerna och fonderna tydligare fokuserar på genomförandet av Parisagendan och dess genomslag på landnivå. Effektivitet i fält liksom tydligare resultatredovisning har varit genomgående teman i styrelserna och vid kontakter med företrädare för institutionerna. Sverige har dessutom verkat för att arbetet för god samhällsstyrning och antikorrup­tion haft kontinuerligt hög prioritet.

EU

Under 2006 kanaliserades ca 7 procent av det svenska biståndet via EU:s gemensamma bistånd, det s.k. EG-biståndet. Det består dels av delar av EG-budgeten, dels av den separat finansierade Europeiska utvecklingsfonden (EUF). Sveriges andel av EG-budgeten och EUF är ca 2,7 procent vardera. År 2006 uppgick Sveriges bidrag till EG-biståndet till totalt ca 2 miljarder kronor, varav knappt hälften finansierades via EUF.

Sverige har verkat för att effektivisera EU:s budget vilket återspeglas i de tydligare budgetinstrument som trädde i kraft den 1 januari 2007. Det renodlade utvecklingsinstrumentet (DCI) omfattar utvecklingssamarbete med Latinamerika, Asien, Centralasien och Mellanöstern samt tematiska program inom bl.a. miljö och naturresurser samt migration och asylområdet. Andra utvecklingsrelaterade instrument finns för bl.a. demokrati och mänskliga rättigheter, stabilitet och humanitärt bistånd.

I och med ratifikationen av det reviderade Cotonou-avtalet under 2007, samt genom inrättandet av den nya, tionde, Europeiska utvecklingsfonden (EUF-10) kommer biståndet till länder i Afrika, Karibien och Stilla

havet, de s.k. AVS-länderna, att börja genomföras under 2008. Fonden kommer att täcka 22,7 miljarder euro under perioden 2008-2013. Sveriges bidrag till fonden är ca 5,5 miljarder.

Ökad effektivitet i EU:s bistånd

Parisdeklarationen har tagits vidare på EU-nivå och vid ett biståndsministermöte i maj 2007 antogs rådsslutsatser om en uppförandekod för kommissionens och medlemsstaternas arbetsfördelning i fält. Detta syftar till färre antal givare per sektor vilket förbättrar möjligheterna till samordning och effektiv samverkan mellan givare och partnerskapsländernas regeringar. Regeringen har varit pådrivande för att uppförandekoden ska gälla alla givare i ett mottagarland, samt att mottagarlandet självt driver processen.

Preliminära siffror från Europeaid visar att genomförandet av EG-biståndet förbättrades i flertalet projekt under 2006, framförallt på grund av att projektperioderna förkortades. Fortfarande finns dock ett gap mellan policybeslut, riktlinjer och genomförande i fält. EG-biståndets utbetalningar har under 2006 ökat till samtliga regioner i jämförelse med tidigare år. Budgetstöden visade positiva effekter, bl.a. stärktes mottagarländernas offentliga finanser och makroekonomiska stabilitet under 2006. Budgetstöden är dock sårbara för politiska kriser och ofta saknas kopplingar till millenniemålen.

Samstämmighet i EU

EU har ett fördragsbundet åtagande att ta hänsyn till målet för utvecklingssamarbetet i all politik med påverkan på utvecklingsländer. Sverige har tillsammans med ett antal likasinnade länder verkat för att konkretisera arbetet med samstämmighet för utveckling vilket innebär att den svenska politiken för global utveckling kan överföras till en EU-kontext. Under ett gemensamt utrikes- och biståndsministermöte i oktober 2006 antogs rådsslutsatser om förändrade arbets- och beslutsrutiner för att stärka integreringen av utvecklingshänsyn i rådets arbete. Det antogs även en handlingsplan med åtaganden inom tolv tematiska områden som handel, säkerhet, jordbruk och klimat. Regeringen har understrukit vikten av ökad kunskap kring samstämmighetsfrågorna samt ägarskapet hos olika politikområden inom såväl kommissio-

nen som rådet och medlemsstaterna. Genom att olika politikområden stödjer och kompletterar varandra stärks EU:s bidrag till en rättvis och hållbar global utveckling liksom EU:s trovärdighet som global aktör stärks.

Humanitärt bistånd

Eftersom det humanitära biståndet går både genom bilaterala och multilaterala kanaler redovisas det här samlat för båda dessa former.

Under 2006 uppgick utbetalningarna för humanitära insatser till totalt ca 4 miljarder kronor. Det multilaterala stödet kanaliserades huvudsakligen som kärnbidrag till FN:s humanitära organisationer som flyktingorganet (UNHCR), livsmedelsprogrammet (WFP), organisationen för palestinska flyktingar (UNRWA) samt FN:s kontor för humanitär samordning (OCHA) och som finansiering av direkta appeller från FN-systemet.

Det humanitära biståndet har använts flexibelt och anpassats efter de humanitära krisernas utveckling i världen. Det har varit baserat på och allokerats i proportion till bedömda behov. Riktat stöd lämnades till det absoluta flertalet av världens humanitära kriser under 2006. Detta är i linje med Sveriges praxis att bidra globalt, att stödja alla humanitära FN-appeller och att lägga särskild vikt vid kriser som annars kan betraktas som bortglömda.

Sverige har upprätthållit ett aktivt engagemang inom den övergripande humanitära politikutvecklingen, inte minst genom att agera som stark politisk och finansiell stöttepelare och engagerad pådrivare till de globala humanitära reformer som genomförts under året. Här rör det sig bl.a. om en mer förutsägbar och konsekvent arbetsfördelning mellan humanitära organisationer i fält, ett mer flexibelt, snabbt och förutsägbart system för att finansiera humanitära insatser (bl.a. genom FN:s humanitära beredskapsfond) och ett starkare ledarskap genom den humanitära samordnaren på landnivå. Till det kan läggas de pågående ansträngningarna att stärka partnerskapet mellan humanitära FN-organisationer, Rödakors- och Rödahalvmånerörelsen samt

internationella och lokala enskilda organisationer.

Inom givarkretsen har Sverige, tillsammans med likasinnade länder, fortsatt att driva vikten av att följa principerna om gott humanitärt givarskap. Dessa principer antogs med konsensus av OECD/DAC i maj 2006.

Inom EU har Sverige, tillsammans med likasinnade givarländer, verkat för att EU:s humanitära bistånd och då inte minst det som administreras av kommissionens humanitära generaldirektorat (ECHO) ska stödja det internationella humanitära biståndssystemet under FN:s ledning. Dessa ansträngningar har varit framgångsrika, bl.a. då ECHO under hösten tagit beslut om ett stort finansiellt stöd till genomförandet av de FN-ledda humanitära reformerna på global nivå.

Under 2006 var världen förskonad från stora och plötsliga naturkatastrofer som tsunamin 2004 och jordbävningen i Kashmir 2005. Området kring staden Yogyakarta i Indonesien drabbades dock av en omfattande jordbävning och flera våldsamma konflikter i Afrika och akut torka på många håll i världen, bl.a. i östra Afrika och Afrikas Horn, fortsatte att orsaka stort lidande och kräva humanitärt stöd från omvärlden. Sverige bidrog med tidigt och omfattande finansiellt stöd till samtliga av dessa kriser.

Genom Statens räddningsverk har Sverige gett ett omfattande stöd till olika FN-organisationers humanitära hjälparbete, bl.a. med stöd inom logistik, IT och kommunikation. Under de senaste åren har Statens räddningsverk också kunnat svara upp mot en ökad efterfrågan på specialister inom t.ex. flyglogistik och brokonstruktion. Under 2006 bistod Statens räddningsverk bl.a. UNHCR, Unicef, WFP, OCHA och UNMAS framförallt i Sudan, Libanon samt i Pakistan där hjälpbehoven var fortsatt omfattande till följd av 2005 års jordbävning.

Inom området humanitär minhantering har Statens räddningsverk bl.a. deltagit i insatser i Libanon, vilket har bidragit till återuppbyggnad i landet efter kriget sommaren 2006.

Katastrofberedskapen har stärkts i ett flertal länder, bl. a. i Tadzjikistan, som ett resultat av Statens räddningsverks utvidgade verksamhet att stärka beredskapen i katastrofutsatta länder. I Angola har Statens räddningsverks

projekt inom tidig återuppbyggnad bidragit till utveckling av landets infrastruktur. Statens räddningsverks utvidgade verksamhet för stöd till civila insatser för konflikthantering har bidragit till framgångsrika insatser bl. a. i Sudan.

I både Sudan och Demokratiska republiken Kongo gick en stor del av den omfattande svenska humanitära finansieringen via två givargemensamma humanitära fonder. Därmed har Sverige bidragit till genomförandet av humanitär verksamhet inom samtliga sektorer i dessa länder, däribland hälsoinsatser, tillhandahållande av rent vatten och livsmedel, skyddsarbete, upprättande och skötsel av läger samt humanitär samordning. En tidig oberoende utvärdering av fonderna har visat att de, trots vissa initiala barnsjukdomar, tydligt har förbättrat samordningen och prioriteringen av det humanitära arbetet. Den landbaserade humanitära samordnarens roll har stärkts, det humanitära stödet har ökat och en större andel av givarnas resurser har kanaliserats till program inom de gemensamma humanitära appellerna för de två länderna. Därigenom har förutsättningarna för bättre resultat och större humanitärt genomslag också ökat. Vidare har flexibiliteten förbättrats. I Sudan har det bl.a. inneburit att man kunnat vidta tidiga åtgärder mot kolerautbrott, fågelinfluensa och översvämningar i de östra delarna av landet.

Andra humanitära kriser som mottagit omfattande och ökat humanitärt stöd under 2006 är de av Israel ockuperade palestinska områdena, norra Uganda och Somalia. I Uganda har detta bl.a. inneburit förbättrade lägerförhållanden för en del av den stora mängden internflyktingar, samtidigt som visst stöd utgått till dem som påbörjat återvändandet till sina hembyar. Den tilltagande humanitära krisen i Irak har följts nära och tidigt stöd till framför allt UNHCR har hjälpt flyktingar i grannländerna.

Sverige har, i olika fora, fortsatt att verka för att bredda delaktigheten i det humanitära arbetet utanför den traditionella kretsen givarländer. Exempelvis har vi i bilaterala kontakter särskilt betonat vikten av att fler länder bidrar till FN:s humanitära beredskapsfond. Idag är 61 länder givare till denna fond, vilket är 10 fler än 2006. Flera av dessa givare är utvecklingsländer.

Som en av UNHCR:s största givare har Sverige bidragit till att organisationen successivt har kunnat ta på sig ett större ansvar för att skydda och bistå internflyktingar. Sverige har också stött ett internt reformprogram, som syftar till att bättre balansera resursåtgången mellan högkvarter och fält och göra organisationen mer effektiv och operationell. Ett liknande reformprogram inom UNRWA har åtnjutit kraftfullt svenskt stöd och Sverige har fortsatt att vara tongivande i ansträngningarna att förbättra styrformerna för organisationen. Sveriges politiska och finansiella stöd till det FN-ledda sekretariatet för naturkatastrofförebyggande (ISDR) har bidragit till ett mer effektivt kontor med utökad närvaro på regional nivå. Sverige har bidragit till FAO:s humanitära program, där den största utbetalningen 2006 gick till östra Afrika. Insatsen har bidragit till ett mer samordnat stöd till livsmedelssäkerhet, mer tillförlitlig information, stöd till särskilt sårbara grupper och främjande av förebyggande åtgärder. Insatsen har också hjälpt återvändande flyktingar att återgå till jordbruket och därmed kunna försörja sig själva. Sveriges politiska och finansiella stöd till Internationella Rödakorskommitténs (ICRC) livräddande program i konfliktområden samt dess unika roll som väktare för internationell humanitär rätt har noga följts upp under året, bl.a. genom två längre fältresor och ett årsmöte i Stockholm, inom ramen för Sveriges ordförandeskap i organisationens givarstödgrupp. Uppföljningen visar att ICRC är en unik och fältorienterad organisation med stor relevans och mycket hög kvalitet och effektivitet i sina program.

Det svenska humanitära biståndet har under 2006 varit verkningsfullt och snabbt bidragit till konkreta och synliga resultat, i form av livräddande, livsuppehållande och nödlindrande insatser. Den globala och behovsbaserade inriktningen, med olika former av stöd till en kombination av genomförande organisationer från FN, Rödakors- och Rödahalvmånarörelsen samt svenska och internationella enskilda organisationer, har visat sig vara en effektiv ansats. Sverige har dessutom spelat en viktig roll i utvecklingen av internationell humanitär politik, inte minst genom att konsekvent driva vikten av respekt för internationell humanitär rätt, humanitärt tillträde och övriga

humanitära principer i väpnade konflikter, samt genom vårt starka stöd – i ord och handling – för de pågående humanitära reformerna.

Bilateralt utvecklingsamarbete

Afrika söder om Sahara

Sveriges bilaterala samarbete med Afrika söder om Sahara baseras på tretton land-, region- och samarbetsstrategier samt av regeringens skrivelse om förnyad svensk Afrikapolitik (skr. 1997/98:122) och departementspromemorian Afrika i förändring – en uppföljning av regeringens Afrikaskrivelse (Ds 2002:36). De fem samarbetsländer i regionen som får mest bistånd från Sverige är Tanzania, Moçambique, Uganda, Kenya och Zambia. Under 2006 utbetalades under det bilaterala utvecklings-samarbetet totalt ca 6,2 miljarder kronor till Afrika söder om Sahara varav ca 4,7 miljarder kronor under verksamhetsgrenen Afrika och resterande under verksamhetsgrenarna humanitära insatser och konfliktrelaterad verksamhet, enskilda organisationer, forskning och u-krediter.

Samarbetet med regionen sker främst genom stöd till genomförande av nationella strategier för fattigdomsbekämpning, fredsprocesser och återuppbyggnad i konflikt- och postkonfliktländer, regional samverkan för att lösa gränsöverskridande problem och arbetet mot hiv och aids.

Nationella strategier för fattigdomsbekämpning

I Afrika har flertalet av de svenska samarbetsländerna tagit fram fattigdomsbekämpningsstrategier, i vissa fall tillsammans med Världsbanken och den internationella valutafonden (IMF), och i flertalet av länderna finns en fungerande givarsamordning och ett fungerande harmoniseringsarbete. Sverige har stött genomförandet av strategier för fattigdomsbekämpning till tio länder i Afrika. Exempel på länder där andelen absolut fattiga har minskat till och med slutet av 2005 är Burkina Faso, Moçambique, Mali och Zambia. I Tanzania uppskattas att andelen fattiga har minskat till under 30 procent och Rwanda till 53 procent 2005. Zambia bedöms nu klara 50 procent av millenniemålen mot endast 10 procent 2003. Zambia, Moçambique,

Tanzania, Uganda och Burkina Faso utmärker sig genom att ha tagit fram gemensamma resultatmatriser kopplade till programstöden för fattigdomsbekämpning. Vid den senaste gemensamma bedömningen som gjordes 2006 hade Zambia uppfyllt 85 procent av målen, Tanzania och Burkina Faso bedömdes ha gjort tillfredsställande framsteg och Moçambique hade uppnått ca 70 procent av målen fullt ut eller delvis.

I Zambia har Sverige deltagit i en ledningsgrupp för dialog med regeringen om utarbetandet av den nya strategin för fattigdomsbekämpning. Sverige har också fortsatt bidragit till genomförandet av landets fattigdomsbekämpningsstrategi och biståndspolicy samt bidragit aktivt till givarsamordningen kring en Joint Assistance Strategy (JAS). I Moçambique ledde Sverige dialogen på givarsidan runt framtagandet av en ny fattigdomsstrategi genom det svenska ordförandeskapet i budgetstödsmekanismen. Sverige lade särskild vikt kring frågan om rättighetsperspektivet vilket bidrog till en god integrering av jämställdhet och mänskliga rättigheter i strategin för fattigdomsbekämpning. I flertalet av dessa länder saknas dock ett bra uppföljningssystem av landets fattigdomsbekämpningsstrategi, vilket försvårar även Sveriges rapportering av uppnådda resultat i relation till målen i den nationella strategin.

Sverige har givit budgetstöd till sju länder under 2006. En utvärdering av OECD/DAC i fyra av dessa länder; Burkina Faso, Moçambique, Rwanda och Uganda, ger en positiv bedömning av resultaten av generellt budgetstöd vad gäller relevans, ökad anpassning till nationella system, ökade budgetmedel till fattiga, stärkande av budgetprocessen, stärkt makroekonomisk stabilitet samt ökad social service. En liknande utvärdering har också genomförts i Tanzania med en likaledes generell positiv bedömning.

I Sydafrika, Namibia och Botswana övergår traditionella biståndsformer i ett selektivt samarbete. Denna övergång har i Sydafrika resulterat i att partnerskapsarbete utvecklats bl.a. inom kultur-, hälso-, och privatsektorumrådena.

Stöd till fredsprocesser och återuppbyggnad i konflikt- och postkonfliktländer

Under 2006 lämnade Sverige stöd till fredsprocesser och återuppbyggnad i Somalia, Sudan, Demokratiska republiken Kongo, Burundi, Zimbabwe, Liberia, Elfenbenskusten och Sierra Leone. Därutöver gavs stöd till regionala program. Under 2006 uppgick detta stöd till 370 miljoner kronor. Stödet har bl.a. kanaliserats genom multilaterala aktörer och enskilda organisationer. På kort sikt kan bistånd i denna form inte mätas i fattigdomsreducering eller ökad bruttonationalinkomst utan bör ses som stöd till förändringsprocesser som kan skapa förutsättningar för mer långsiktigt utvecklingssamarbete.

Det regionala program för demobilisering som stöds via Världsbanken bidrar till världens största avvärnings- och återintegreringsprogram som riktar sig till drygt 400 000 före detta stridande i länderna kring Stora sjöregionen (Angola, Burundi, Centralafrikanska republiken, Demokratiska republiken Kongo, Republiken Kongo, Rwanda och Uganda). Målet är att avvärna 413 000 soldater, återanpassa 319 000 och att återintegrera 399 000 av dessa. Måluppfyllelsen är nästan 65, 67 respektive 40 procent till och med september 2006. Återintegrering anses vara den mest komplicerade och svårhanterliga fasen av arbetet.

Demokratiska val har hållits i Demokratiska republiken Kongo under 2005 och 2006 till vilka svenskt stöd har utgått. Folkomröstning om ny konstitution, parlaments- och presidentval och en andra omgång presidentval har stötts med 50 miljoner kronor. Bidraget gick bl.a. till utbildningsinsatser före och efter valen samt till svenska valobservatörer. Valen, som högst troligt inte hade varit möjliga utan internationellt stöd, bedöms samfällt ha genomförts under fria och rättvisa former. Biståndet har vidare haft en avgörande betydelse för den fortsatta freds- och demokratiseringsprocessen i landet och därmed förutsättningar för ett mer långsiktigt utvecklingssamarbete.

Regional samverkan för att lösa gränsöverskridande problem

Det regionala stödet utgår från den afrikanska dagordningen och tar sin utgångspunkt i samverkan med Afrikanska Unionen och

andra subregionala organisationer. Stödet fokuserar på gränsöverskridande regionala frågor som kompletterar insatser av regeringar på nationell nivå.

Stödet till förvaltning av gränsöverskridande vattendrag uppvisar påvisbara resultat. Bland annat har biståndet till Angola, Botswana, Namibia som delar Okavango-floden medverkat till etablerandet av ett sekretariat för att stärka samarbetet mellan dessa länder. Förutsättningar har därmed skapats för vidare diskussioner om en fredlig överenskommelse om en fördelning av vattenresurserna dessa länder emellan. Vidare har stödet medverkat till att ett särskilt forum skapats för att öka medvetenheten bland befolkningen om delade vattenresurser. Inom detta forum diskuteras konkreta projekt och möjlighet har givits till dialog mellan befolkningen och beslutsfattare.

Sverige har varit en ledande givare i stödet till etablerandet av det internationella avtalet mellan Angola, Botswana, Moçambique och Namibia om Zambezifloden. När avtalet träder i kraft kommer förutsättningar att skapas för bättre samarbete mellan de åtta länder som delar Zambezifloden. Samarbetet skapar bättre förståelse för en rättvis och effektiv förvaltning av floden.

Den regionala integrationen stärks vidare genom förbättrade möjligheter till handel. Sverige har under året spelat en avgörande roll i etablerandet av ett handelspolitiskt institut i Arusha, Tanzania. Institutet syftar till att stärka kunskapen i handelspolitiska frågor hos fattiga länder i Afrika samt fungera som ett centrum för de minst utvecklade länderna i dessa frågor.

Hiv och aids

Genom breda insatser på området hiv och aids, där det svenska stödet varit ledande, är antalet smittade i hiv på flera ställen i Afrika söder om Sahara på väg att plana ut. I Kenya, Burkina Faso och Zimbabwe är siffrorna på väg att sjunka. Antalet personer som har tillgång till behandling fördubblades under 2005 och arbetet med att ge ännu fler smittade tillgång till vård har fortsatt under 2006. Den positiva trenden är i stor utsträckning en effekt av att den politiska viljan har ökat – inte minst i de riktigt fattiga länderna - att avsätta inhemska resurser för hiv- och aidsarbetet.

Inom ramen för det regionala samarbetet uppgick det svenska stödet till 198,7 miljoner kronor under 2006. Stödet har givits till ett 40-tal enskilda organisationer, FN-organ, och mellanstatliga organisationer. Ett påvisbart resultat är stödet genom Röda korset som möjliggjort en snabb ökning av insatserna för aidsvård i hemmet. Ett annat exempel är att 78 organisationer i 13 länder har genom det svenska stödet byggt upp kapacitet för att förbättra den psykosociala stödet till en miljon barn som drabbats av aids. En annan viktig komponent i det regionala stödet är att delta i policydialogen med mellanstatliga organisationer för att öka hiv- och aidsarbetets betydelse.

Kopplingen mellan hiv-epidemins effekter och demokratiutvecklingen har blivit allt mer uppenbar. Inom Sveriges bilaterala samarbete med Zambia ges stöd för att stärka nationella samordningsorgan för hiv och aids vilket har ökat den demokratiska insynen i arbetet. I Sydafrika har hiv och aidsrelaterat stöd blivit en viktig del av demokratistödet i form av att förebygga våld mot kvinnor och barn.

I Tanzania bidrog under 2006 svenskt stöd till att 103 000 patienter erhöll vård och att 49 000 aidssjuka fick behandling. Särskilda ungdomssatsningar till exempel inom Victoriasjö-initiativet (Uganda och Tanzania) har bidragit till att denna grupps särskilda behov lyfts fram.

Förebyggande insatser har integrerats i jordbruks- och utbildningsprogrammen i Tanzania vilket bidrar till ökad kunskap. Stöd inom hälsosektorn i bl.a. Zambia bidrar till utökad vård och behandling av hivpositiva och aidssjuka.

Hiv och aids-stödet är fortsatt aktuellt inom ramen för det selektiva samarbetet. I Namibia fick frågan särskild vikt under en privatsektorutbildning med Namibias företagsförening. I flera länder ges ett särskilt stöd till arbetsplatsprogram inom såväl privata som offentliga sektorn, bl.a. i Sydafrika.

Nordiska Afrikainstitutet

Vid årsskiftet 2005/2006 gjordes en översyn av Nordiska Afrikainstitutets (NAI) verksamhet på initiativ av institutets program- och forskningsråd. Resultatet pekar bl.a. på att institutets verksamhet uppfattas som både relevant och av hög kvalitet. Bland forskarkåren råder en mer positiv bild medan

beslutsfattare uppger att institutets forskning är mindre relevant. Den senare gruppen menade också att institutet skulle kunna delta mer i allmän policydialog. Tydlighet och transparens var enligt resultatet bristfälligt. Forskningsrådets översyn har bidragit till att institutet har vidtagit en rad åtgärder. Exempelvis har NAI antagit en ny tydligare budgetstruktur, genomfört en översyn av institutets publikations- och informationsverksamhet, genomfört en sammanslagning av publikations- och informationsresurserna för ett bättre och effektivare utnyttjande av medel samt rekryterat en ny chef för publikations- och informationsenheten.

Institutets biblioteksverksamhet ingick inte i ovan nämnda översyn men har granskats av SACO-förbundet. Resultatet ger verksamheten gott betyg. Biblioteket har vid Bok och biblioteksmässan i Göteborg i september 2006 utsetts till Årets bibliotek för sitt breda utbud av litteratur om det moderna Afrika med huvudinriktning på politik, utbildning, ekonomi och andra samhällsvetenskaper, samt afrikansk skönlitteratur.

Asien

Sveriges utvecklingssamarbetet med Asien, exklusive Mellanöstern, baseras på regeringens Asienstrategi, nio landstrategier och en regionstrategi för Sydostasien med nationella delar för Burma, Filippinerna, Indonesien och Östtimor. De fem största samarbetsländerna i regionen är Afghanistan, Vietnam, Bangladesh, Laos och Kambodja. Under 2006 utbetalades under det bilaterala utvecklingssamarbetet totalt ca 2,1 miljarder kronor till Asien varav ca 1,6 miljarder kronor under verksamhetsgrenen Asien, Mellanöstern och Nordafrika och resterande under verksamhetsgrenarna humanitära insatser och konflikthantering, enskilda organisationer, forskning, u-krediter och globala utvecklingsprogram.

Det svenska samarbetet i regionen är främst fokuserat till sektorerna demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter, hälsa, utbildning och miljö.

Demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter

Under den senaste tiden har allt fler länder i Asien inlett en utveckling mot demokrati och respekten för de mänskliga rättigheterna har

ökat avsevärt. Dock finns det fortfarande mycket att göra, framför allt inom rättsväsendet.

Inom det regionala stödet till Sydostasien har Sverige exempelvis stött kvinnoorganisationen Asia-Pacific Forum on Women, Law and Development (APWLD). APWLD har bidragit till att stärka kvinnor och organisationer som arbetar för jämställdhet i olika länder. De har dessutom påverkat nationella lagar så att de tar större hänsyn till kvinnors rättigheter, exempelvis har våld mot kvinnor och kastsystemet uppmärksammats.

I Afghanistan gavs huvuddelen av stödet till demokratisk samhällsstyre m.m. som bidrag till Afghanistan Reconstruction Trust Fund. Fonden bidrar till att stärka den afghanska regeringens legitimitet och utsträcka dess räckvidd till provinserna. Inverkan från andra faktorer, i synnerhet från det tilltagande våldet, försvårar möjligheterna att säkert bedöma resultatet av det internationella stödet. Det står dock klart att regeringens förmåga att nå ut med samhällsstyrning och grundläggande samhällsservice utan stödet hade varit mer besvärlig än i dagsläget. Under året har t.ex. statsanställdas löner i många områden kunnat betalas ut i större utsträckning än tidigare.

Sverige ger stöd till systemet för rättshjälp i Vietnam. Stödet har ökat medvetenheten bland de som är berättigade till rättshjälp tack vare informationsinsatser från olika rättshjälpsprogram. Mobila rättshjälpskontor har visat sig vara effektiva för att nå medborgare på landsbygden och i etniska minoriteter. Resultatet är att det lokala deltagandet och inflytandet har ökat under 2006. Även i Laos har stödet till rättssektorn börjat visa mer påtagliga resultat än tidigare. Exempelvis har antalet advokater som stationerats utanför huvudstaden ökat från 0 till 14 och antalet distriktsdomstolar ökat från 46 till 63.

Det svenska stödet till Kambodjas decentraliseringsprogram har bidragit till att etablera folkvalda kommuner i landet. I Laos har den svensk-laotiska informella arbetsgruppen för mänskliga rättigheter bidragit till ett öppnare diskussionsklimat om mänskliga rättigheter mellan länderna. Arbetsgruppen har även lett till en rad

utbildningsinsatser inom mänskliga rättigheter i Laos.

I Sri Lanka har Sverige finansierat ett ungdomsprogram som utbildat unga ledare i demokratiskt ledarskap, mänskliga rättigheter och konflikthantering. Ett konkret resultat under 2006 var det nyetablerade nationella nätverket med ungdomsorganisationer som fortsätter att verka för demokratiskt ledarskap, respekt för mänskliga rättigheter och fredlig lösning av den väpnade konflikten mellan regeringen och tamilska separatister.

Ekonomisk och social utveckling

Fattigdomsminskningen i Asien fortsätter i samma positiva trend som förut. Asien har de senaste åren uppvisat den högsta ekonomiska tillväxten bland alla regioner och ekonomisk tillväxt har varit en avgörande faktor för att minska fattigdomen i Asien. Trots framsteg finns fortfarande två tredjedelar av världens fattiga i Asien. Den mest positiva trenden återfinns i Öst- och Sydostasien medan den extrema fattigdomen är allvarligast i Sydasien.

I Afghanistan har Sverige gett stöd till primärutbildning, främst med fokus på flickors utbildning. Bl.a. har det under 2006 etablerats 366 byskolor med knappt 20 000 elever där mer än hälften är flickor.

Sektorprogrammet för primärutbildning i Bangladesh har syftat till allmän skolgång på grundskolenivå och till att höja undervisningens kvalitet. Programmet gjorde framsteg under året och hittills (sedan 2005) har sammantaget 14 200 nya lärare rekryterats och 6 700 lärare erhållit fortbildning. Tillgången till utbildning har ökat betydligt och antalet barn som går i skolan har fördubblats. Fortfarande återstår dock arbete för bättre kvalitet, institutionell utveckling, decentralisering till lokal nivå och resultatuppföljning.

Hälsosektorn i Bangladesh påvisar positiva resultat med fallande siffror för såväl barnadödlighet som minskad spädbarnsdödlighet och nära nog utrotning av sjukdomar som polio, mässling och spetälska. Sverige arbetar med att minska mödradödligheten, bl.a. genom det s.k. Menstrual Regulation-program som erbjuder tillgång till säkra aborter i ett land där många kvinnor annars dör i slarvigt utförda och sena aborter.

Miljö

Asien är den mest förorenade regionen i världen och miljöproblemen tilltar. Positivt är att de flesta länder under senare år skaffat sig en modern miljölagstiftning samtidigt som miljöorganisationerna i de flesta länder växer i storlek och betydelse. Brister kan dock konstateras beträffande frågor om efterlevnad och genomförande av miljölagstiftningen.

Programmet Strengthening Environmental Management and Land Administration (SEMLA) har bidragit till att utveckla Vietnams miljöskyddslag och arbetet med att utveckla riktlinjer för strategisk miljöanalys och landbedömning av effekter på miljön av olika verksamheter.

I Laos har Sverige bidragit institutions- och kapacitetsutveckling till National Agriculture and Forestry Research Institute (NAFRI). Detta stöd har resulterat i en ökad samsyn och ett närmare, mer förtroendefullt samarbete mellan personalen på NAFRI och provins- och distriktsmyndigheter.

Konfliktförebyggande och konflikthantering

I Indonesien bidrog Sverige under perioden augusti 2005–december 2006 med observatörer till den internationella mission, Aceh Monitoring Mission (AMM), som hade uppdraget att övervaka fredsprocessen i Aceh-provinsen. Genom Statens räddningsverk svarade Sverige också för logistiken till insatsen. Det totala svenska bidraget till AMM uppgick till 51 miljoner kronor. AMM har spelat en avgörande roll för att stabilisera situationen i Aceh efter fredsöverenskommelsen. Inte minst var det svenska logistiskbidraget mycket värdefullt då det bidrog till att missionen snabbt kunde komma på plats efter att fredsavtalet hade slutits.

Det svenska deltagandet i Sri Lanka Monitoring Mission (SLMM) upphörde som en följd av att EU terrorlistade motståndsrörelsen Tamilska befrielseströmmar (LTTE) i maj 2006. Det polissamarbete som startade föregående år har redan gett avtryck i den lankesiska rättsapparaten med över 100 nyutbildade brottsplatsutredare och lämpligt utrustade polisstationer i stora delar av landet.

Regeringens bedömning är att det svenska utvecklingsarbetet med Asien under 2006 har underlättat den demokratiska utvecklingen i regionen genom bl.a. stöd till ländernas

rättsväsende. Det har även gjorts stora satsningar inom utbildning vilket både lett till att fler barn går i skolan samt att kvaliteten på skolan förbättrats i många fall (genom exempelvis utbildning av lärare).

Mellanöstern och Nordafrika

Sveriges samarbete med Mellanöstern och Nordafrika baseras på en övergripande strategi för utvecklingssamarbetet med Mellanöstern och Nordafrika (2006-2008), en förenklad strategi för Irak (2004-2006, med kompletteringar för 2007-2008) samt en strategi för utvecklingssamarbetet med Västbanken och Gaza (2007-2008). Huvuddelen av det bilaterala utvecklingssamarbetet har fokuserats till Västbanken och Gaza samt Irak. Under 2006 kom även Libanon att omfattas av svenska insatser. Under 2006 utbetalades genom det bilaterala biståndet totalt 557 miljoner kronor varav ca 322 miljoner kronor under verksamhetsgrenen Asien, Mellanöstern och Nordafrika och resterande under verksamhetsgrenarna humanitära insatser och konflikthantering, enskilda organisationer, forskning, u-krediter och globala utvecklingsprogram.

Samarbetet i regionen syftar till att främja regionala, gränsöverskridande initiativ med fokus på främjande av demokrati och mänskliga rättigheter, hållbart nyttjande av vattenresurser och regional ekonomisk utveckling.

Under 2006 försämrades det humanitära läget i Västbanken och Gaza kraftigt. Den humanitära krisen föranledde en betydande ökning av Sveriges humanitära stöd till Västbanken och Gaza, medan övriga insatser effektivitet påverkades negativt av krisen. Med hjälp av noggranna kontrollmekanismer kunde Sverige bibehålla utvecklingssamarbetet med den palestinska förvaltningen under Hamas regeringsinnehav. Under strikt iakttagande av EU:s regler ökade Sveriges stöd till palestinierna med ca 15 procent under 2006. Behovet av humanitärt stöd förutses fortsatt vara betydande.

En stor del av de humanitära insatserna i Irak under 2006 inriktades på att röja minor i den kurdiska regionen samt att utbilda och medvetandegöra befolkningen om minproblematiken. Det svenska humanitära stödet om 24 miljoner kronor har även bidragit till

bättre tillgång till primärhälsovård för särskilt utsatta grupper, som internflyktingar, genom mobila hälsoteam.

Demokrati och mänskliga rättigheter

Mellanöstern och Nordafrika omfattas av en regional strategi för främjande av demokrati och mänskliga rättigheter, bl.a. genom kulturprojekt och stöd till medier. Inom ramen för främjandet av demokrati och demokratisk samhällsstyrning har bl.a. bildats ett forum för kvinnliga parlamentariker, skapats möjligheter för ungdomar att utöva deltagande i politiska processer och för kvinnor att träffas över nationsgränserna i ett nätverk. För att främja mänskliga rättigheter har det bl.a. bildats ett nätverk för arabiska ombudsmän, utgått stöd till utsatta arabiska aktivister för mänskliga rättigheter samt gjorts insatser för kompetensutveckling av tjänstemän på institutioner för mänskliga rättigheter.

Sverige bidrog 2006 med 20 miljoner kronor till Irak för att främja framväxten av det civila samhället med tonvikt på kapacitetsutveckling, jämställdhet, demokratiutveckling, och rättighetsbaserat arbete. Inom detta stöd har ett center för det civila samhället öppnats i den kurdiska regionen eftersom säkerhetssituationen inte tillät en etablering i Bagdad. Centret har gett stöd till kapacitetsutveckling av organisationer i syfte att främja demokratisk samhällsutveckling i Irak. Under 2006 har fler än 300 representanter från hela Irak utbildats.

Återuppbyggnad

Sverige har bidragit med 117 miljoner kronor till FN:s och Världsbankens återuppbyggnadsfond för Irak (IRFFI) sedan 2004. Fonden har dock haft svårigheter att omsätta resurserna till konkreta projekt och utbetalningstakten har varit relativt låg. Under 2006 har Sverige arbetat för att finna effektiva kanaler för det svenska bilaterala biståndet, trots de svårigheter som säkerhetssituationen medför.

Med anledning av den förstörelse som åsamkades i Libanon under kriget mellan Hizbollah och Israel under sommaren 2006, beslöt den svenska regeringen att stå värd för en givarkonferens i Stockholm den 31 augusti 2006. Totalt genererade givarkonferensen ca 6,75 miljarder kronor i utfästelser. Sveriges utfästelse uppgick till ca 145 miljoner kronor.

Dessa medel har bl.a. använts till insatser för minhantering i södra Libanon och till Lebanon Recovery Fund som inrättats av UNDP och den libanesiska regeringen. Sverige är representerat i fondens styrkommitté.

Latinamerika och Karibien

Sveriges utvecklingssamarbete med Latinamerika och Karibien baseras på regionstrategier för Centralamerika och Karibien, med särskilda kapitel för Guatemala, Honduras och Nicaragua, samt av en regional strategi för Sydamerika, som kompletteras av landsstrategier för Bolivia och Colombia. De fem största samarbetsländerna i regionen är Nicaragua, Guatemala, Honduras, Colombia och Bolivia. Under 2006 utbetalades under det bilaterala utvecklingssamarbetet totalt ca 1,3 miljarder kronor till Latinamerika varav ca 900 miljoner kronor under verksamhetsgrenen Latinamerika och resterande medel under verksamhetsgrenarna forskning, humanitära insatser och konflikthantering och enskilda organisationer.

Samarbetet i regionen sker främst genom insatser inom områdena demokratisk samhällsutveckling, mänskliga rättigheter och ekonomisk och social utjämning.

Demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter

Demokratisk samhällsstyrning har varit den största sektorn för utvecklingssamarbetet i Latinamerika under många år. Under 2006 stod den för drygt 40 procent av verksamheten inom Latinamerika.

I Guatemala har Sverige gett stöd till organisationer som arbetar med institutionsutveckling av kongressen och det politiska partisystemet. Dessa organisationer har bl.a. bidragit till att en ny vallagstiftning och en ny lag om politiska partier samordnats. Lagarna främjar ett ökat deltagande i det politiska livet och ger medborgarna mer makt och inflytande. Stöd har även lämnats till organisationer som deltagit i utformandet av en ny lag om personregister som antagits av kongressen. Personregistret kommer att ge ökad juridisk garanti för medborgarna och fungera som en ny bas för röstlängden.

Fred, försoning och återuppbyggnad

I Colombia har stödet till FN-programmet REDES skapat utrymme för utsatta och

marginaliserade gruppers deltagande genom att främja organisering och kapacitetsutveckling. Fokus på strukturella förändringar av offentlig politik och verksamhet på lokal, regional och nationell nivå, har varit avgörande för att skapa lokala nätverk som kan bidra till hållbar utveckling och fred.

Miljö

Problemen med miljön och naturresurserna är ofta gemensamma för länderna i Centralamerika. Det svenska bilaterala utvecklingssamarbetet på miljöområdet sker därför ofta genom institutioner och organisationer som arbetar på regional nivå. Exempelvis finansierar Sverige stipendier för fattiga ungdomar i Nicaragua, Honduras och Guatemala för studier på Earth-universitetet i Costa Rica. 81 procent av de utexaminerade stipendiaterna återvände enligt en utvärdering till sina hemorter för att arbeta med hållbar utveckling inom jordbruk, miljövard och företagsamhet.

Ekonomisk och social utveckling och utjämning

Genom insatser för att främja ökad sysselsättning och inkomster, samt bidrag till ländernas sociala investeringar främjas en ekonomisk och social utveckling och utjämning. Effekterna av dessa insatser blir tydliga först efter ett antal år.

I Nicaragua har stöd till FONDEAGRO, ett landsbygdsutvecklingsprogram med verksamhet i den norra delen av landet, bidragit till att öka böndernas inkomster genom att öka produktiviteten och kvaliteten på deras produkter. Programmet når cirka 10 000 småbönder. I år har en utvärdering registrerat att andelen extremt fattiga (med inkomster under en dollar om dagen) bland programmets deltagare under perioden 2001 till 2005 har minskat med en tredjedel i Matagalpaprovinnsen och en fjärdedel i Jinotegaprovinnsen. Dagsinkomsterna för kvinnor som deltar i programmet ökade från 0,42 till 1,32 dollar i Jinotega och från 0,59 till 1,67 dollar i Matagalpa. Programmet har gett målgruppen ökade inkomster varigenom de får ökad makt och bättre påverkansmöjligheter.

I Guatemala stödjer Sverige en reformering av hälsoministeriets arbete som bl.a. syftar till ökad täckning av primärhälsovård för de fattigaste i landet. Under 2006 har tillgången till hälsoservice ökat i de tre fattigaste länen.

Fler vårdcentraler med speciellt fokus på mödra- och barnhälsovård har öppnats, de befintliga vårdcentralerna har fått bättre utrustning, längre öppettider och de anställda har fått utbildning. Vidare har en särskild satsning gjorts på vaccinering av barn i dessa områden. Bättre tillgång till offentlig sjukvård i de fattigaste länen bidrar till ökade förutsättningar för de fattiga att förbättra sin levnadsnivå och för Guatemalas uppfyllande av millenniemålen att minska mödradödligheten och spädbarnsdödligheten. En ökad närhet till vården och decentralisering skapar också ökad insyn och en möjlighet för vårdtagarna att på sikt påverka sjukvården så att den bättre svarar upp mot deras behov.

De latinamerikanska ländernas gemensamma utvecklingsutmaningar är i stor utsträckning relaterade till den ekonomiska, sociala och politiska ojämlikheten. Regeringens bedömning är att det svenska utvecklingsarbetet i regionen, bl.a. genom insatser för demokrati och mänskliga rättigheter samt direkta insatser för ökade inkomster för de fattigaste, har bidragit till förbättrade möjligheter för fattiga människor att förändra sin situation.

Östeuropa och Centralasien

Sverige samarbetar med Östeuropa inklusive Västra Balkan, Turkiet och Södra Kaukasien samt Centralasien på grundval av tretton land- eller samarbetsstrategier samt av den tidigare regeringens skrivelse om det svenska utvecklingsarbetet med länderna i OSS och på Västra Balkan (skr. 2004/05:109). De fem största samarbetsländerna var under 2006 Ryssland, Serbien och Montenegro, Bosnien och Hercegovina, Ukraina samt Albanien. Under 2006 uppgick utbetalningarna genom Sida till ca 1,8 miljarder kronor varav 420 miljoner kronor inte klassificeras som bistånd enligt OECD/DAC:s definition. 1,7 miljarder kronor utbetalades under verksamhetsgrenen Östeuropa och Centralasien och resterande del under verksamhetsgrenarna humanitära insatser och konfliktrelaterad verksamhet, enskilda organisationer och globala utvecklingsprogram.

De främsta samarbetsområdena i Östeuropa och Centralasien var under 2006 demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter, naturresurser och miljö samt infrastruktur.

För länderna i östra och sydöstra Europa är EU-närmandet en ram för det svenska utvecklingsarbetet.

EU-integration och samordning

Sverige har stött arbetet med att utveckla system för samordning hos mottagarländerna så att målen för EU-integration nu finns med i ländernas nationella planer och överensstämmer med strategierna för fattigdomsbekämpning i Västra Balkan.

Sverige verkar, såväl i fält som på huvudstadsnivå, för att förbättra givarsamordningen. Exempelvis anordnade Sverige, tillsammans med Storbritannien, en utbildning i Bryssel för personal i fält under hösten. Utbildningen ledde dels till ökade kunskaper om det nya EU-stödet IPA (Instrument for pre-accession), dels till förbättrade möjligheter till gemensam påverkan av stödets utformning och implementering.

Sverige har tillsammans med Storbritannien satsat på att förbereda ukrainska statsförvaltningen och andra aktörer i samhället på de krav på interna reformer som kommer att ställas i samband med integrationsprocessen. Med svenskt stöd har OECD utarbetat sex rapporter om de centrala funktionerna i statsförvaltningen, som bedöms komma att underlätta det fortsatta givarsamarbetet i landet.

I Moldavien har det svenska stödet resulterat i framtagandet av en nationell strategi för att genomföra Moldaviens centrala förvaltningsreform. Det övergripande målet för reformen är att effektivisera den centrala förvaltningen. Hittills har ett antal undersökningar gjorts i ministerier och i andra förvaltningsinstitutioner. Vidare har nya policyavdelningar inrättats i olika ministerier. Efter valet 2007 kommer en dialog att föras med regeringen om hur processen kan fortskrida snabbare.

Demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter

Samarbetet inom demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter, som var det största samarbetsområdet under 2006, har omfattat alla länder i regionen och många skilda områden.

Sverige har under året verkat för ett ökat nationellt ägarskap, delaktighet och demokratiska beslutsprocesser i utvecklingsplaneringen

på såväl lokal som central nivå i Västra Balkan. I Bosnien och Hercegovina ger Sverige stöd åt kapacitetsuppbyggnad av kommuner genom det med USAID samfinansierade projektet GAP (Governance Accountability Project). En utvärdering genomförd 2006 visar att GAP har genomfört betydande förbättringar i offentlig service bland de inblandade kommunerna.

Europarådet har genomfört det regionala projektet PACO Impact (Programme Against Corruption and Organised Crime in South-Eastern Europe, Implementation of National Action Plans) med stöd från bland annat Sverige, i syfte att stärka rättsstaten i kampen mot korruption i Västra Balkan. I Albanien och Serbien ledde detta projekt till konkreta åtgärder i form av nya lagar, revidering av nationella anti-korruptionsplaner, och inledandet av arbetet med de institutionella mekanismerna som krävs för implementering av planerna.

Stödet via Svenska Helsingforskommittén för juridisk hjälp och rådgivning åt anhöriga i Tjetjenien har bidragit till att fyra rättsfall har kunnat avgöras i Europadomstolen.

I Georgien har stöd givits till ett samarbete mellan Raoul Wallenberg-institutet och ombudsmannainstitutionen. En utvärdering som gjorts under 2006 visar att institutionens kapacitet ökat tack vare projektet och att ombudsmannen utvecklats till en professionell och respekterad samhällskraft.

Stödet till oberoende media och internetpublicering i Vitryssland har bidragit till att stärka yttrandefriheten. I Vitryssland har också 92 representanter för massmedia deltagit i utbildningar arrangerade av Institutet för utbildning av journalister (Fojo) vid högskolan i Kalmar. Utbildningarna har lett till att förståelsen för medias roll utvecklats och stärkts. Även i Ryssland, Tadzjikistan, Kirgizistan och Kazakstan har Fojo ordnat journalistutbildningar som givit goda resultat. I Ryssland har t.ex. diskussioner om pressetik införts på redaktionerna och särskilt i Tadzjikistan har ett treårigt projekt i mediautbildning lett till att man nu själva kan ge utbildning om ämnen som är av stor betydelse för utveckling av media och demokrati i regionen. Genom stöd till ett oberoende nätverk för mediafrihet och oberoende journalistik i Turkiet har Sverige

bidragit till att turkiska journalister kunnat få juridisk rådgivning, information om mänskliga rättigheter, m.m.

Barns rättigheter har varit utgångspunkten för projekt inom den sociala sektorn i Vitryssland. Insatserna har bl.a. bidragit till att färre barn placeras på institutioner genom att alternativa vårdformer utvecklats.

Svenska institutet har genom insatser i Vitryssland bl.a. på litteratur och teaterområdet, bidragit till att bryta den kulturella isoleringen och öppna ett fönster mot omvärlden inte minst för vitryska ungdomar.

Sverige har genom kvinnoorganisationen KA-MER stött ett projekt i sydöstra Turkiet där kvinnor som utsatts för våld i hemmet eller hedersrelaterat våld fått hjälp. Under första halvåret 2006 genomfördes 130 gruppaktiviteter där 1 373 kvinnor deltog. KA-MER:s arbete med att öka kvinnors självständighet och förbättra deras möjligheter till försörjning bedöms ha en viktig funktion för att stärka kvinnors roll och möjligheter i Turkiet.

Sektionen för turkiskt-svenskt samarbete i Istanbul insatser för att främja respekten för mänskliga rättigheter har under 2006-2007 bl.a. inbegripit seminarier om EU-rätt och om internationell praxis på mänskliga rättighetsområdet. Seminarierna har bl.a. riktats till den turkiska domarkåren och polisen. Det har lett till ökad kunskap hos dessa yrkesgrupper och även uppmärksammats positivt i t.ex. turkisk media.

Ekonomisk utveckling

Ekonomisk utveckling utgör ett prioriterat område i det svenska utvecklingssamarbetet med samtliga länder på Västra Balkan och i flertalet länder i Östeuropa.

Ett projekt som vänder sig till små och medelstora företag i Vitryssland och som samfinansieras med International Finance Corporation och sydsvenska handelskammaren har resulterat i att administrativa rutiner har förenklats och tillståndsprocessen reducerats med upp till tre månader. Förändringarna bedöms leda till direkta kostnadsminskningar på 630 000 US-dollar och ökad vinst med 2,9 miljoner US-dollar för sektorn för små och medelstora företag.

Stöd till mejeribranschen i Georgien med att upprätta 10 föreningar för mjölkproducenter i Kakheti och Sydossetien har givit ca 1000 hushåll förbättrade möjligheter att sälja sina mjölkprodukter och därmed en möjlighet till ny födkrok.

Sverige har stött ett antal utbildningsseminarier för rysk förvaltning kring skogsskötsel för att på sikt minska illegal avverkning. Intresset att delta var stort, vilket tyder på en ökande insikt om vikten av ett uthålligt skogsbruk och att verksamheten är transparent. Samarbetet inom skogsområdet har också lett till att rysk-svensk samverkan på olika plan i utbildning och forskning inom skogsområdet har inletts.

I Bosnien och Hercegovina har Sverige gett stöd till en av fem regionala ekonomiska utvecklingsregimer (RDA). Detta projekt avslutades och utvärderades i slutet av 2006. Projektet har varit framgångsrikt då den regim som Sverige har finansierat bland annat har lyckats attrahera ytterligare 1,5 miljoner euro i utländska direktinvesteringar.

Genom att finansiera insatser som handlat om omförhandling av Moldaviens utlandsskuld bidrog Sverige till att Moldavien under 2006 nådde en uppgörelse inom den så kallade Parisklubben, där Moldavien fick skuldlettnader på motsvarande 600 miljoner kronor.

Miljö

I Ryssland har genomförandet av vatten- och avloppsprojekten i Leningrad oblast och Archangelsk fortsatt i stort som planerat. Detta medför förbättrad resurshandling i form av lägre vatten- och energiförbrukning samt minskande utsläpp av främst fosfor, kväve och organiska ämnen, från omkring 600 000 personer, med början 2006. Utsläppsminskningen i Finska viken/Östersjön från de båda städerna Tikhvin och Gattjina i Leningrad oblast beräknas till 188 ton fosfor, 1 280 ton kväve och 560 ton organiskt syreförbrukande material.

Arbetet på kärnsäkerhetsområdet har lett till att säkerheten vid Leningradverket och Kolaverket ökat. Samarbetet med ryska myndigheter har fördjupats och kunskap om säkerhetstänkande har spritts också till andra ryska kärnkraftverk.

I Georgien bidrar Sida i ett samarbete med Europeiska utvecklingsbanken (EBRD) till att vattenledningssystemen i städerna Poti och Kutaisi restaureras. Invånarna i dessa städer får tillgång till rent dricksvatten dygnet runt istället för några timmar om dagen.

Sammantaget är det regeringens bedömning att det svenska utvecklingssamarbetet med Östeuropa och Västra Balkan bidrar till dessa länders närmande till EU genom stärkande av ländernas förvaltningar, stöd till reformer på viktiga områden samt anpassning av lagstiftningen.

Forskning

Under 2006 uppgick utbetalningarna till forskningsinsatser under det bilaterala utvecklingssamarbetet till ca 970 miljoner kronor.

Stödet till forskning ska bidra till att stärka utvecklingsländernas forskningskapacitet, främja forskning som bidrar till fattigdomsbekämpning och en rättvis och hållbar global utveckling samt en stärkt utvecklingsrelevant forskning i Sverige.

Stärka fattiga länders forskningskapacitet

Sverige ger bilateralt stöd till tolv länder, varav ungefär hälften återfinns i Afrika. Det svenska bilaterala stödet är främst inriktat på kapacitetshöjande insatser, vilket ofta inbegriper ett helt forskningspolitiskt och administrativt fält, från forskningsadministration på universitetet, till uppbyggnaden av forskningsråd och formulering av nationell forskningspolitik. Ett land har större förutsättningar att lyckas i sin fattigdomsbekämpning om kunskap och resurser finns för egen problemformulering och forskning. I Moçambique har ett nytt forskningsministerium inrättats och i Tanzania har en reform för forskningssystem genomförts.

En översyn av det bilaterala forskningssamarbetet har genomförts 2006 av oberoende konsulter. Översynen visar att verksamheten ligger väl i linje med sina huvudmål och stödformen bedöms vara kostnadseffektiv. Att stödformen är efterfrågestyrd bedöms som positivt eftersom det förstärker ägandet av projekten i mottagarlandet. Inom de forskningssamarbeten som ligger till grund för översynen har synergieffekter uppnåtts. Många forskningsprogram har utvecklat

kontakter med andra samhällssektorer och många forskare deltar som experter åt myndigheter och regeringen. Forskningen har också, enligt internationellt erkända indikatorer, lett till ökad kvalitet i universitetsutbildningen. Inte sällan återfinns, inom samarbetet disputerade personer på höga samhällspositioner. Stöd till IT vid universitet bedöms enligt översynen vara framgångsrikt och i många fall har effekter på IT-utvecklingen i hela samhället noterats.

Främja fattigdomsrelevant forskning

Ett långsiktigt perspektiv präglar även strategin för stödet till internationella och regionala forskningsorganisationer. Stödet till FN:s organisation för social utveckling (UNRISD) har tex. varit avgörande för dess möjlighet att planera och genomföra omfattande studier med längre perspektiv. Under 2006 genomförde Sida en utvärdering av organisationen som visade att stödet varit framgångsrikt. Fem års studier om social utveckling har utmynnat i tio böcker och slutsatserna har redan fått omfattande spridning.

Under 2006 har Sida intensifierat sitt arbete med att samordna och samarbeta med andra givare inom en rad insatser för att fördela och effektivisera arbetet. Vetenskapsrådets utvärdering av Swedish Research Links pekar på dess viktiga funktion som forskningslänk. LINKS-programmet har på ett tydligt sätt stimulerat ett utbyte mellan forskare i Sverige och i de länder som täcks av programmet. Antalet ansökningar har fördubblats sedan starten 2002.

Sida har under året tagit flera initiativ för ökat samarbete och samordning bland forskningsfinansiärer.

Resultatet av översynen av forskningssamarbetet visar att stödet till tematiskt forskning inom regionala och internationella organisationer i stort är relevant och i linje med uppställda mål. Regeringen bedömer också att valet av organisationer och tematiska områden är adekvata.

Stödja utvecklingsrelevant forskning i Sverige

Sammanlagt utbetalades ungefär en tredjedel av anslaget för forskning till svenska institutioner. Det går dels till svenskt deltagande inom det bilaterala stödet (handledning för doktorander, institutionsstöd och utbildnings-

och kursstöd) och dels till Sidas u-landsforskningsråd och Swedish research links för stöd till utvecklingsrelevant forskning i Sverige. Under 2006 var följande ämnesområden prioriterade; humanitärt bistånd, forskning om utvecklingsamarbete och utvecklingsteori, migration, civila samhället och klimatförändringar.

Genom Sidas u-landsforskningsråd kan medel också sökas för forskarnätverk som bl.a. ska svara för syntes och debatt av intresse för biståndet. Under 2006 gick stöd till nätverk för Sydasiastudier, genusforskning och forskning kring fred och konflikt, planeringsanslag till ytterligare fem nätverk, bl.a. inom nationalekonomi, miljö och hälsosystem.

En övergripande utgångspunkt för de två översynerna (en på uppdrag av regeringen och en på uppdrag Sidas forskningsnämnd) av stödet till svensk u-landsforskning har varit politiken för global utveckling med inriktning på frågor som ändamålsenlighet, omfattning och administration.

Regeringen bedömer att stödet till forskningssamarbete ligger i linje med formulerade mål och bör ha fortsatt hög prioritet.

U-krediter

Målet för verksamheten är att bidra till tillhandahållandet av finansieringslösningar för investeringar i infrastruktur i utvecklingsländerna.

Anslagsutnyttjandet 2006 var mycket lågt. Utbetalningarna för u-krediter uppgick endast till 7,7 miljoner kronor av det totala anslaget om 200 miljoner kronor. En förklaring till det låga anslagsutnyttjandet är att ett par stora infrastrukturprojekt i Moçambique och Bangladesh försenats. Medlen har till största delen använts till finansiering av förberedande studier som förväntas resultera i insatser som belastar anslaget längre fram.

En utredning av krediter och garantier i biståndet överlämnades i december 2006. Utredaren finner, på basis av 25 års verksamhet, att projekt som finansierats med u-krediter har fungerat väl, har genomförts effektivt, har god hållbarhet och bidragit till kapacitetsuppbyggnad. Utredaren anser dock att kreditinstrumentet behöver reformeras och byggas ut för att öka dess effektivitet och

framför allt omfattningen av resultaten, bl.a. föreslås att u-krediterna avbinds i sin helhet.

Enskilda organisationer

År 2006 uppgick utbetalningarna under det bilaterala utvecklingsarbetet till 1,3 miljarder kronor.

Samverkan med svenska enskilda organisationer, deras partnerorganisationer, internationella nätverk och organisationer som främjar demokrati och utveckling ska bidra till att främja utveckling av ett livskraftigt och demokratiskt civilt samhälle där de mänskliga rättigheterna respekteras. Lokala samarbetsorganisationer ska stärkas. Samtidigt ska stödet bidra till ökat intresse och engagemang för globala utvecklingsfrågor också i Sverige.

Under 2006 har nya anvisningar för samarbetet med enskilda organisationer arbetats fram av Sida. I anvisningarna görs en tydligare koppling mellan utvecklingen av det civila samhället och fattiga människors möjligheter att förbättra sina levnadsvillkor. De nya anvisningarna ska ge organisationerna större möjlighet att rapportera mot det övergripande målet för utvecklingsarbetet.

Demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter är den enskilda sektor som fått mest stöd via de enskilda organisationerna 2006. Medlen för denna sektor har närapå fördubblats sedan 2005. Det hänger delvis samman med att Sida i sitt mål framhåller vikten av det civila samhället, men också att organisationerna själva ser ett livskraftigt civilt samhälle som det huvudsakliga målet för sina egna insatser. Det kan betyda att de skiftar tyngdpunkt i vissa insatser så att de tydligare fokuserar på stöd till organisationsutveckling, till förbättrad föreningsdemokrati och till ett tydligare engagemang i samhällsfrågor. Resultatet av det ökade stödet förväntas bli stärkt kapacitet i de lokala organisationer man samarbetar med och att dessa i allt större utsträckning kan fungera som kanaler för påverkan i olika frågor för människor i utvecklingsländerna.

Under 2006 integrerade Sida hanteringen av informationsbidragen med det övriga stödet till enskilda organisationer. Organisationerna länkar också i allt större utsträckning samman vad som görs i form av utvecklingsinsatser i samarbetsländerna med det arbete som sker i Sverige. Den lokala nivån påverkas av vad som

händer globalt och här har organisationerna en viktig roll i att sprida kunskap om dessa kopplingar. De ligger också helt i linje med samstämmighetstänkandet i politiken för global utveckling.

Regeringen bedömer att stöd till det civila samhället i samarbetsländerna har fortsatt hög prioritet, både från demokratisk synpunkt och i ett mänskliga rättighetsperspektiv. Regeringen bedömer att svenska enskilda organisationer är en effektiv kanal och att erfarenhetsutbytet mellan civila aktörer i Sverige och i utvecklingsländer är värdefullt.

Information

Under 2006 uppgick utbetalningarna till informationsinsatser under det bilaterala utvecklingsarbetet till 52 miljoner kronor. Verksamheten ska bidra till att öka intresset för och kunskapen, debatten och opinionsbildningen om Sveriges internationella utvecklingsarbete, samt utvecklingsarbetets roll i förhållande till politiken för global utveckling.

Sida redovisar i de årliga opinionsundersökningarna att biståndsoptionen är stabil och att biståndsviljan ligger på en fortsatt hög nivå. 61,5 procent anser att biståndet är lagom eller bör ökas, vilket bara är en procentenhet mindre än för 2005 då biståndsviljan ökade markant (med ca 15 procent), vilket hänfördes mycket till flodvågskatastrofen i december 2004. Sifos mätning 2006 av kännedomen om millenniemålen och tron på att det är möjligt att nå dem, ligger kvar på ungefär samma nivå som året innan (56 respektive 19 procent).

Sidas långsiktiga arbete med skolan, framför allt det regionala arbetet ute i landet sedan början av 90-talet, kan ha påverkan på de yngres allt större intresse för globala utvecklingsfrågor.

3.4.2 Analys och slutsatser

Slutsatserna från redovisningen ovan är att resultaten av det svenska utvecklingsarbetet inte är entydiga. Aldrig tidigare har så många människor tagit sig ur den extrema fattigdomen som under de senaste 20 åren. Resultaten av det svenska utvecklingsarbetet är ofta goda på insatsnivå. Däremot är det svårare att från redovisningen på ett tydligt

sätt säga hur de svenska insatserna bidragit till utvecklingen i förhållande till andra faktorer. Det framgår inte heller med tydlighet att Sverige alltid gör rätt saker i rätt länder och att de svenska biståndsmedlen på så sätt fördelas på ett så effektivt sätt som möjligt. Det är vidare ofta svårt att fastställa hur det svenska biståndet relaterar till andra processer i samarbetsländerna och därmed var det egentliga ansvaret ligger för att genomföra projekt och program för att bekämpa fattigdom.

Mot denna bakgrund tog regeringen direkt vid sitt tillträde initiativ till en översyn av det svenska biståndet. Ett omfattande förändringsarbete har inletts. Såväl styrningsformer som innehåll i det svenska utvecklingsarbetet har granskats och reviderats för att lägga ut riktningen för ett nytt bistånd. Vi eftersträvar en aktiv utvecklingspolitik, fullt integrerad i den svenska utrikespolitiken och i samverkan med övriga politikområden.

Landfokuseringsarbetet har lett fram till ett ställningstagande om de länder Sverige ska fördjupa samarbetet med och om vilka som ska fasas ut under de närmaste åren. Genomförandet av landfokuseringsarbetet kommer att återrapporteras i kommande budgetpropositioner.

Som ovan redovisats har sektorkoncentrationen redan kommit långt i så måtto att de nya samarbetsstrategierna för det bilaterala utvecklingsarbetet är betydligt mer fokuserade än tidigare strategier.

Modellen för mål och resultatstyrning innebär ett stort steg framåt vad gäller konsistent styrning av hela utvecklingsarbetet. Genomförandet sker successivt över kommande år vilket kommer att följas upp i kommande budgetpropositioner.

Ansträngningarna för att föra in ökad mål- och resultatorientering i samarbetsstrategierna har redan gett resultat i ett antal nyligen beslutade strategier.

Strategin för multilateralt utvecklingsarbete har lagt grunden för en helt ny ansats - baserat på resultatuppföljning - för Sveriges relation och stöd till FN:s organ och fonder, utvecklingsbankerna och andra multilaterala organisationer.

Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingsarbete har nu arbetat ett år. Ett

stort antal utvärderingar har initieras. Myndigheten har börjat hitta sina former.

De internationella ansträngningarna att öka effektiviteten i utvecklingsarbetet i enlighet med Parisdeklarationen har avrapporterats under året. Sverige har bidragit på ett bra sätt, men inom vissa områden har det svenska agerandet varit svagare än förväntat. Inom dessa områden vidtas nu särskilda åtgärder för att förbättra långsiktigheten och förutsägbarheten i det svenska biståndet.

De sju tematiska ämnesområden regeringen uppmärksammade i budgetpropositionen 2007 har lett till metodutveckling och finansiella satsningar. Inom t.ex. området demokrati och mänskliga rättigheter har arbetet lagt grunden för en tätare dialog med samarbetsländer. Sverige kommer framdeles att tala klarspråk om frågor som bristande respekt för grundläggande demokratiska värderingar, kvinnors rättigheter och korruption. Inom området säkerhet och utveckling har Sverige stärkt sin roll genom deltagande i konflikthanterings- och medlingsinsatser. Breddningen av det svenska miljöbiståndet håller hög kvalitet. Klimatfrågan, hållbar utveckling och användande av förnyelsebar energi är viktiga områden inom vilka samarbetet med svenska näringslivet utvecklats positivt.

Som planerat ökade afrikasamarbetet och det humanitära biståndet i volym.

Forskningssamarbetet som genomgått en fördjupad utvärdering har genomförts på ett kostnadseffektivt sätt väl i linje med sina huvudmål.

Regeringen gör bedömningen att resultaten av det svenska utvecklingsarbetet ofta är goda på insatsnivå. Av de insatser som utvärderats under det senaste året har målpuppfyllelsen varit hög för huvuddelen. De projekt som har varit föremål för ex-post utvärderingar har visat att de ofta är bärkraftiga också efter att svensk biståndsfinansiering upphört.

De investeringar i förändringsarbete som gjorts sedan regeringens tillträde kommer att leda till förändrade och mer effektiva styr- och arbetsformer, samt till ett delvis ändrat innehåll i det svenska utvecklingsarbetet. Det är regeringens avsikt att genom dessa förändringar åstadkomma helhetssyn, höjd

effektivitet och bättre resultatredovisning av det samlade svenska utvecklingssamarbetet.

3.5 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har för Sida, Nordiska Afrikainstitutet, Folke Bernadotteakademin och Sadev lämnat revisionsberättelser utan anmärkning.

3.6 Politikens inriktning - Det nya utvecklingssamarbetet

Världsfattigdomen är tveklöst en av vår tids största utmaningar. Trots att världsekonomin vuxit mer än åtta gånger sedan andra världskrigets slut lever över två miljarder människor fortfarande på mindre än två dollar om dagen. Sverige har både en moralisk skyldighet och ett eget intresse av att skapa förutsättningar för utveckling i fattiga länder och för enskilda individer att förbättra sina levnadsvillkor.

Regeringen har inlett ett omfattande förändringsarbete i syfte att skapa en ny biståndspolitik som kännetecknas av kvalitet, effektivitet och resultat. Det sker i linje med ambitionerna i Parisdeklarationen och handlar dels om att geografiskt och tematiskt inrikta utvecklingssamarbetet på de länder och områden där svenska insatser kan göra så stor nytta som möjligt, dels om att se över de metoder och biståndsformer som används för att styra utvecklingssamarbetet och mäta dess effekter. Genom ett samlat angreppssätt stärks förutsättningarna att möjliggöra för fattiga människor att själva förbättra sina levnadsvillkor. Detta angreppssätt är också avgörande för möjligheterna att uppnå FN:s millenniemål.

I termer av biståndsvolymer är Sverige ett föregångsland. Men för att möjliggöra för så många fattiga kvinnor, män och barn som möjligt att förbättra sina levnadsvillkor måste Sverige också vara ett föregångsland när det gäller kvalitet och effektivitet. Omsorg om kvalitet och effektivitet baserat på resultatänkande genomsyrar därför samtliga

regeringens prioriteringar inom utvecklingssamarbetet.

Resultatorientering har hittills inte varit tillräckligt framträdande i utvecklingssamarbetet. Det gäller både i Sverige och internationellt. Biståndsförmedlande organisationer är i hög grad processorienterade och alltför ofta begränsas uppföljning av verksamheten till kvantitativa mål, medan kvalitativa mål inte följs upp i tillräcklig omfattning. Därför sätter regeringen nu biståndets resultat i centrum.

En viktig del i det pågående reformarbetet är att fokusera det bilaterala utvecklingssamarbetet till färre länder. Ett fokuserat samarbete skapar bättre förutsättningar för att stärka partnerskapen med våra viktigaste samarbetsländer. På så vis kan Sverige bidra till att göra skillnad. I och med denna fokusering tydliggörs motiven för det svenska utvecklingssamarbetet där förhållandena i olika länder ställer olika krav på tematisk inriktning och val av kanaler. Härigenom stärker vi vårt fokus på:

- Långsiktig fattigdomsbekämpning och ekonomisk tillväxt som en nödvändig förutsättning för detta. Vi ska fördjupa samarbetet med ett antal länder i deras kamp mot fattigdomen. Flertalet av dessa länder ligger i Afrika. Där är behoven av stöd till fattigdomsbekämpning störst och vägen till att nå millenniemålen längst jämfört med andra regioner.
- Reformsarbete i Europa. Ett fortsatt närmande av forna sovjetstater och länder i sydöstra Europa till den europeiska gemenskapen skapar förutsättningar för att minska fattigdomen i dessa länder och är nödvändigt för att främja ett demokratiskt och stabilt Europa. Detta utvecklas under politikområde 49 Reformsarbete i Östeuropa (avsnitt 4.1).
- Fred och säkerhet. Vi behåller och vidareutvecklar samarbetet med flertalet stater som befinner sig i en konflikt- eller postkonfliktsituation.
- Demokrati och mänskliga rättigheter. Stabila demokratier kännetecknade av demokratisk samhällsstyrning i vilka den enskildes fri- och rättigheter respekteras är en förutsättning för en uthållig och människovärdig utveckling. Bristande

respekt för mänskliga rättigheter och brist på demokrati samt svaga marknadsekonomiska institutioner och korruption håller kvar länder i fattigdom. Vi förblir starkt engagerade för en demokratisk samhällsutveckling i flera stater med stora demokratiunderskott.

En annan viktig del i det pågående reformarbetet är att kvalitetssäkra och effektivisera det svenska engagemanget i multilaterala organisationer. Detta gör vi genom att:

- Vi genomför den av regeringen antagna strategin för Sveriges multilaterala utvecklingssamarbete. Genom strategin har regeringen lagt grunden för att inta en mer framträdande roll i det internationella multilaterala utvecklingssamarbetet. Regeringen har tydliggjort att det multilaterala utvecklingssamarbetet måste bli mer strategiskt och resultatorienterat.
- Vi stärker kopplingen mellan å ena sidan multilaterala organisationers relevans och effektivitet och å andra sidan svenskt stöd. Sverige är en stor givare till flera internationella organisationer och hör i flera fall till de allra största enskilda givarna. Det innebär en möjlighet till inflytande som måste tillvaratas. Vi är samtidigt beredda att kontinuerligt och förutsättningslöst se över det svenska engagemanget när en organisation inte i tillräckligt hög grad är inriktad på resultatuppfyllelse.
- Vi tydliggör ett antal principer för finansiering av multilateralt utvecklingssamarbete. Bland annat förordas icke-öronmärkta bidrag och långsiktig finansiering. Bidrag till s.k. vertikala fonder bör förekomma endast i särskilda fall. Humanitär finansiering ska följa principerna för gott humanitärt givarskap.
- Vi säkerställer ett sammanhållet och stärkt agerande för svenska profilfrågor i multilaterala sammanhang genom att förändra arbetssätt och höja kompetensnivån inom främst departement och myndigheter. Nya verktyg och rutiner tas fram, bland annat för organisationsbedömningar och organisationsstrategier.

Vidare ses roll- och ansvarsfördelningen mellan Utrikesdepartementet och Sida över.

Sammantaget skapar den nya inriktningen på både det bilaterala och multilaterala utvecklingssamarbetet förutsättningar för ett effektivt utvecklingssamarbete som är en aktiv del av utrikespolitiken.

Biståndets roll i en samstämmig politik för global utveckling

Ett lands möjlighet till utveckling påverkas av flera faktorer. Det handlar om landets egen politik vad gäller t.ex. demokrati och mänskliga rättigheter, fattigdomsbekämpning och ekonomi. Ett lands utveckling är beroende av fria, öppna marknader, äganderätt, välfungerande institutioner och rättssystem och av dess tillgång till resurser, kapital och kunskap. Därutöver påverkas utvecklingsmöjligheterna av omvärldens politik inom en rad områden som internationell handel, jordbruk och migration. En förutsättning för att Sverige ska kunna bidra till hållbar global tillväxt och fattigdomsminskning är därför en utvecklingspolitik som omfattar både ett effektivt utvecklingssamarbete med hög kvalitet och en samstämmighetspolitik som omfattar relevanta delar av samtliga politikområden. Detta är kärnan i riksdagens beslut från december 2003 om Sveriges politik för global utveckling.

Utvecklingssamarbetet har en central roll men kan inte ensamt bekämpa fattigdomen och med den sammanhängande problem. Vid sidan om den direkta effekten av den resursöverföring biståndet innebär bilateralt, multilateralt och via det humanitära biståndet, så har biståndet en stödjande funktion genom kunskapsöverföring, dialog och erfarenhetsutbyte.

Kontaktytorna mellan utvecklingssamarbetet och andra politikområden ska öka. Det innebär att olika politikområden genom sakkompetens och internationella kontakter ska bidra till att förstärka utvecklingssamarbetet. Det handlar också om att, inom ramen för egna områdesspecifika målsättningar, söka vägar för att stärka det svenska bidraget till en rättvis och hållbar global utveckling.

Regeringen avser i kommande skrivelse till riksdagen vidareutveckla genomförandet av politiken för global utveckling.

3.6.1 Tematiska prioriteringar i det nya utvecklingssamarbetet

Som biståndsgivare kan Sverige bidra på olika sätt i ansträngningarna för att åstadkomma fattigdomsminskande ekonomisk tillväxt. Här handlar det inte minst om att lyfta fram områden där Sverige har ett särskilt kunnande och mervärde och där svenskt bistånd kan göra verklig nytta.

Ekonomisk tillväxt är grundläggande för att lyfta människor och nationer ur fattigdom och för att nå en rättvis och hållbar utveckling. Ingen utveckling kan uppnås utan uthållig ekonomisk tillväxt. Förutsättningarna för en sådan tillväxt är som bäst i en marknadsekonomi. Strävanden att åstadkomma ekonomisk tillväxt förutsätter en livskraftig privat sektor och satsningar på produktiva sektorer inom ekonomin. För att uppnå detta har varje stat ett ansvar att skapa institutionella förutsättningar och stabila, förutsägbara spelregler för ekonomiska aktörer. Tillgång till god utbildning och produktiva arbetstillfällen är centralt för att fattiga människor ska kunna lyfta sig själva ur fattigdomen.

Samtidigt som viktiga processer drivs vidare inom de ämnesområden som identifierades som centrala i föregående års budgetproposition, finns behov att ge utvecklingssamarbetet ett tydligare fokus. Inför det fortsatta arbetet lyfter regeringen därför fram tre tematiska prioriteringar inom biståndspolitik.

Med tematiska prioriteringar avses frågor av särskild betydelse för svenskt utvecklingssamarbete under mandatperioden. Regeringens tre tematiska prioriteringar under innevarande mandatperiod är demokrati och mänskliga rättigheter, främjande av jämställdhet och kvinnors roll i utveckling samt miljö och klimat.

Utgångspunkten för valet av prioriteringar har varit att de identifierats som särskilt viktiga för att svenskt utvecklingssamarbete ska kunna bidra till att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor. Respekt för de mänskliga rättigheterna, ett demokratiskt styrelseskick, jämställdhet mellan könen och ett hållbart nyttjande av naturresurser och omsorg om miljön är samtliga förutsättningar för uthållig tillväxt och en rättvis och hållbar global utveckling.

De tematiska prioriteringarna kommer till uttryck på flera sätt i den nya utvecklingspolitiken:

1. Prioriteringarna innebär att särskilda tematiska satsningar identifieras inom utvecklingssamarbetet.
2. Prioriteringarna innebär att policy- och metodutvecklingen på respektive område förstärks så att en grund läggs för mer strategiska och effektiva insatser som ger resultat.
3. Prioriteringarna anger en särskild inriktning för det svenska utvecklingssamarbetet. Denna inriktning ska återspeglas i planeringen och genomförandet av biståndet (bilaterala samarbetsstrategier, strategier för multilaterala institutioner etc.) i samverkan med övriga givare.
4. Prioriteringarna är också en utgångspunkt för den kontinuerliga dialogen med samarbetsländerna vad gäller utvecklingsländernas nationella strategier för fattigdomsbekämpning och utveckling.
5. Prioriteringarna ligger även till grund för det pågående arbetet med att identifiera specifika insatser och initiativ inom utvecklingspolitiken under det svenska ordförandeskapet i EU andra halvåret 2009.

Demokrati och mänskliga rättigheter

Respekt för och främjandet av demokrati och mänskliga rättigheter är både mål och medel i det svenska utvecklingssamarbetet. Främjandet av respekt för individens mänskliga rättigheter och en demokratisk samhällsutveckling som ger kvinnor och män möjligheter att förbättra sin situation har ett egenvärde. Därtill är det ett effektivt sätt att bekämpa fattigdom, skapa och främja säkerhet samt en rättvis och hållbar global utveckling.

Regeringens utgångspunkt är att länder som i allt väsentligt delar de demokratiska värderingarna, länder som driver en demokratiseringsprocess, som tar steg i rätt riktning eller där Sverige bedöms ha goda möjligheter att bidra till en positiv utveckling, ska kunna komma ifråga för långsiktigt bilateralt utvecklingssamarbete. Där så inte är fallet står flera handlingsalternativ till buds: vi

kan t.ex. fasa ut utvecklingssamarbetet eller t.o.m. frysa det när det går åt helt fel håll vad gäller demokratiutveckling och respekten för mänskliga rättigheter; vi kan dra ner eller öka biståndet till enskilda länder och vi kan avveckla det bilaterala biståndet i ett visst land och istället koncentrera oss på humanitärt bistånd genom olika multilaterala samarbetsorgan eller stöd i alternativa former.

Det internationella samfundet har sedan demokratigenombrotten i slutet av 1980-talet blivit allt bättre på att stödja demokratisk utveckling och främja respekten för de mänskliga rättigheterna. Politiken för vårt demokratistöd behöver emellertid skärpas ytterligare. Sveriges utvecklingssamarbete för att främja demokrati och mänskliga rättigheter ska utökas, utvecklas och bli mer långsiktigt så att det blir ett än mer centralt, tydligt och genomgående inslag i biståndet.

En särskild demokratiambassadör för utvecklingssamarbetet utsågs i december 2006, med huvuduppgiften att utveckla demokrati-främjandet i svensk utvecklingspolitik. Demokratiambassadörens uppdrag är bidra till att Sverige får en tydligare och mer aktiv profil när det gäller demokratifrämjande inom biståndet, såväl genom kompetensuppbyggnad och policyutveckling i hemmaorganisationen som genom aktivt arbete i fält. Under budgetåret ska demokratiambassadören leda arbetet med att ta fram en ny skrivelse för demokrati och mänskliga rättigheter i biståndet att föreläggas riksdagen under våren. Förutsättningarna för att Sverige ska bli ledande vad gäller demokratifrämjande och rättsstatsutveckling samt främjande av respekt för mänskliga rättigheter är mycket goda. Det råder en bred samsyn i riksdagen och i den svenska samhället finns en utomordentligt bred kompetensbas i form av forskare, enskilda organisationer, religiösa samfund och fackföreningsrörelsen.

Insatser avseende demokratistöd och respekt för mänskliga rättigheter initieras ofta utifrån en politisk utveckling som kan skifta i snabbare takt än den normala beredningscykeln för mer långsiktigt utvecklingssamarbete. Det krävs således flexibilitet för att ambitionsnivån på detta område ska kunna höjas och utrymme ska kunna skapas för nya insatser.

Mot denna bakgrund koncentrerar regeringen sina satsningar avseende demokrati och mänskliga rättigheter på fyra områden.

1) Främjandet av respekt för de mänskliga rättigheterna

Utgångspunkten för det svenska biståndet till mänskliga rättigheter är att ökad respekt för mänskliga rättigheter har ett värde i sig, och dessutom i hög grad är en förutsättning för tillväxt, utveckling och demokratisering. Det är därför en nödvändighet i utvecklingssamarbetet att hela biståndet genomsyras av mänskliga rättigheter samt att specifika projekt för att främja de mänskliga rättigheterna prioriteras. På så sätt främjas människors värdighet samt möjligheten att höja levnadsnivån för de fattigaste. Fattigdomen i ett land får aldrig ursäktas inskränkningar av de demokratiska fri- och rättigheterna.

Främjandet av mänskliga rättigheter tar sig olika uttryck i utvecklingssamarbetet. Genom den politiska dialogen med varje samarbetsland förs regelbundna samtal om utgångspunkter och värderingar som ska vara vägledande för samarbetet. Regeringen förblir engagerad för demokrati och mänskliga rättigheter även i länder där förutsättningarna för biståndet är särskilt svåra. På samma sätt som vi inte kan överge människor som lever i fattigdom, har vi ett stort ansvar för att hjälpa dem som tar risken att framföra sina åsikter och värderingar i odemokratiska länder. Därför avser regeringen ge stöd till människorättsförsvarare i utvecklingsländerna.

Därutöver genomförs inom utvecklingssamarbetet ett brett spektrum av insatser för främjandet av mänskliga rättigheter, t.ex. i form av stöd till offentliga förvaltningar, enskilda organisationer och andra aktörer i samarbetsländerna som bidrar till förverkligande av de mänskliga rättigheterna.

Regeringens avsikt är att öka de direkta insatserna för mänskliga rättigheter, definierade som insatser med det primära målet att förbättra statens respekt för och försvar av individers lika åtnjutande av de medborgerliga, politiska, ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna.

Viktiga samarbetsparter i detta arbete är enskilda organisationer – både svenska, internationella och i samarbetsländerna – som

bidrar till denna målsättning. En annan viktig aspekt är det pågående arbetet kring mänskliga rättigheter och företag inom ramen för FN.

Övergrepp mot mänskliga rättigheter utgör ofta en första varningssignal om en hotande konflikt. Att förstärka främjandet av mänskliga rättigheter i insatser för fred och säkerhet och därmed bidra till att avstyra eskalering av en situation är av stor vikt.

Regeringen avser att fortsatt stödja program för rådgivning om och kapacitetsuppbyggnad för att främja mänskliga rättigheter. Detta för att förbättra tvistande gruppers förmåga att lösa konflikter på fredlig väg samt för att öka den enskildes möjlighet till icke-våldsam påverkan på situationen och att hävda sina rättigheter. Säkerhetsaktörer ska i större utsträckning inkludera normer om mänskliga rättigheter i fredsavtal, lyfta fram rekommendationer från FN:s särskilda rapportörer om de mänskliga rättigheterna i dialogen med samarbetspartners och skydda befolkningen från fortsatta övergrepp mot mänskliga rättigheter. Sverige ska därför intensifiera utbildningen av såväl svenska som internationella säkerhetsaktörer i mänskliga rättigheter inför deras deltagande i fredsfrämjande insatser. Detta är centralt för att säkerhetsaktörerna ska kunna förmedla och respektera de mänskliga rättigheterna på bästa sätt. Folke Bernadotteakademien kommer att vara ett betydelsefullt centrum för denna typ av utbildning.

Barnrättsperspektivet och kvinnors möjligheter att till fullo åtnjuta de mänskliga rättigheterna, ska få förstärkt uppmärksamhet i utvecklingssamarbetet.

I många delar av världen utsätts homosexuella, bisexuella och transpersoner (HBT-personer) för marginalisering, systematiskt förtryck och våldsbrott, inklusive avrättningar. Marginalisering och utsatthet för våld har starka kopplingar till fattigdom. Fattigdomen bland HBT-personer är utbredd beroende på att deras möjligheter till försörjning begränsas och att de hindras från att ta del av samhällsservice på jämlika villkor. Genomförande av Sidas handlingsplan för konkretisering av HBT-frågor i utvecklingssamarbetet 2007-2009 ska följas upp. Stöd till HBT-personers möjligheter att förbättra sina levnadsvillkor ska, inom de ramar samarbetsstrategierna ger, ske genom en

höjning av bidrag till organisationer och nätverk som företräder HBT-personers rättigheter i länder där Sverige bedriver utvecklingssamarbete.

2) *Uppbyggnad av demokratiska institutioner och värnandet om rättsstatens principer*

Fungerande institutioner är en förutsättning för att garantera demokratin och respekten för mänskliga rättigheter. Det finns en direkt koppling mellan mänskliga rättigheter, rättstaten och välstånd. Det finns dock ingen enhetlig modell för hur demokratiska politiska system ska byggas. Fria och öppna val till beslutande politiska församlingar är en nödvändig, men inte tillräcklig, förutsättning. Demokratin behöver starka inhemska institutioner, som kan kanalisera och hantera intressekonflikter och garantera lika värde, öppenhet, delaktighet, inflytande och likhet inför lagen oavsett etnisk bakgrund, ursprung, kön, sexuell läggning, trosuppfattning, eller funktionshinder. Samtidigt främjar sådana institutioner också en långsiktigt hållbar ekonomisk tillväxt och fattigdomsminskning som bygger på brett deltagande av alla samhällsgrupper. För att rättsstatens principer ska kunna värnas krävs väl fungerande institutioner, inte minst inom rättsväsendet. Kapacitetsbyggande stöd till dessa sektorer utgör en viktig del i arbetet med att främja respekten för mänskliga rättigheter och rättsstatens principer.

Regeringen ska vidareutveckla stödet till uppbyggnad av demokratiska politiska system i utvecklingsländerna, inklusive till parlament, oberoende rättsväsende, politiska partier, enskilda organisationer och ombudsmannainstitut. Regeringen fattade i december 2006 beslut om en betydande ökning av medlen till svenska partianknutna organisationer, för deras arbete med att understödja demokratiska system i sina partnerländer. Regeringen avser vidare stärka arbetet med uppbyggnaden av statliga rättsvärdande institutioner i våra samarbetsländer. Hittills har detta område inte givits tillräcklig uppmärksamhet i det svenska utvecklingssamarbetet. Värnandet om rättsstatens principer, inklusive äganderätten och skyddet av den, är en förutsättning för investeringar, ekonomisk tillväxt, skapande av arbetstillfällen och välstånd. Frågorna kommer också att få tydligt genomslag i det av

regeringen inrättade politikområdet för reformsamarbete i Östeuropa. Hit hör exempelvis handel med enskilda människor i vinstsyfte, som är ett tydligt tecken på rättsstatens och demokratins brister.

Regeringen avser fortsätta arbetet mot människohandel i alla dess former, i enlighet med sina internationella åtaganden.

3) *Demokratisk samhällsstyrning*

Främjande av demokratisk samhällsstyrning omfattar sådana insatser som stärker offentliga institutioners förmåga att fatta och genomföra politiska beslut på ett demokratiskt, transparent och ansvarsfullt sätt. För att millenniemålen ska nås krävs kapacitet att tillhandahålla relevanta offentliga tjänster och en process för kontinuerlig ekonomisk tillväxt baserad på utveckling av den privata sektorn. Allt detta förutsätter demokratisk samhällsstyrning.

Korruption utgör ett stort hinder för att uppnå utvecklingsmålen och är ofta ett resultat av bristfällig samhällsstyrning och av att det saknas system för ansvarsfull och öppen förvaltning och kontroll. Kampen mot korruption ska därför vara en integrerad del av svenska biståndsinsatser.

Regeringen framhåller därför vikten av att uppmuntra offentliga förvaltningars ekonomiska och institutionella reformansträngningar som är inriktade på kapacitetsutveckling i dessa avseenden. Det kan handla om att bidra till att skapa en öppen förvaltning av offentliga finanser, en hållbar förvaltning av naturresurser, effektiva institutioner för tillsyn och revision och framtagandet av fattigdomsminskande tillväxtstrategier. Men det kan även handla om insatser till stöd för en fungerande rättsväsende och säkerhetssektor som respekterar mänskliga rättigheter, är effektiv och kapabel samt står under demokratisk kontroll och insyn.

4) *Det civila samhällets och oberoende mediers roll i demokratiseringsprocesser*

Ett väl fungerande civilt samhälle med en mångfald aktiva aktörer är en förutsättning för en demokratisk samhällsstruktur. Många av det civila samhällets organisationer kan direkt eller indirekt bidra till att bekämpa fattigdom. Regeringen ser det civila samhället i samarbetsländerna som en viktig aktör för att främja demokrati och mänskliga rättigheter. I

samverkan med lokala organisationer har svenska enskilda organisationer en viktig roll att spela i arbetet för demokrati och mänskliga rättigheter. Det civila samhällets organisationer spelar även en viktig roll när det gäller att förebygga väpnade konflikter och bidra i fredsprocesser.

Att föra en konstruktiv dialog med staten i ett nyligen demokratiserat land för att stärka en ny regerings legitimitet är också en viktig roll för det civila samhället liksom att ge röst åt olika diskriminerade grupper och att utveckla en demokratisk politisk kultur. Under förutsättning att organisationerna själva är demokratiska till struktur och värderingar kan det civila samhällets organisationer ses som skolor i demokratisk fostran.

En central aspekt av regeringens demokratifrämjande är att stärka det fria ordet i utvecklingsländerna så att varje människas rätt att få information och yttra sig förverkligas. Stöd utifrån är nödvändigt även för att journalister i såväl diktaturer som sköra demokratier ska kunna bidra till samhällsutvecklingen. Regeringen understryker därför särskilt betydelsen av journalistikens utveckling och behovet av att främja oberoende mediers möjligheter att bidra till allmänhetens tillgång till information och samhällsdebatt.

Kultursamarbete spelar en viktig roll för ömsesidigt kunskapsutbyte och en demokratisk samhällsutveckling. En betydande del av det statliga stödet till internationellt kulturutbyte utgörs av biståndsmedel.

I diktaturer eller länder som har starka auktoritära drag och där det saknas förutsättningar för en stat-till-stat relation stödjer Sverige demokratiseringsprocesser och arbete för att stärka respekten för de mänskliga rättigheterna genom det civila samhället. Många av de fattigaste och därmed mest biståndsberoende länderna har svaga demokratiska strukturer, vilket ofta är en starkt bidragande orsak till brist på utveckling. Biståndsmedel kanaliseras i dessa fall till enskilda organisationer och krafter i det civila samhället som verkar för en demokratisk öppning. Genom att t.ex. mobilisera befolkningen, stimulera en fri och öppen debatt och föra fram frågor om maktodelning mellan olika institutioner och nivåer i förvaltningen kan det civila samhället bidra till att demokratiska reformer genomförs. I länder

där det svenska biståndet behöver gå via alternativa kanaler ger Sverige ofta stöd till demokratiska krafter och media i syfte att bidra till demokratisering. Denna form av utvecklingssamarbete kanaliseras inte till statsapparaten i landet ifråga. Demokratistödet ska byggas ut och särskilda resurser avsättas för stöd till länder som inlett en demokratisk övergångsprocess. Regeringen avser i samband med demokratiskrivelsen att dra upp principer för strategiska insatser till stöd för demokratiseringsprocesser.

Samverkan med andra i demokrati och mänskliga rättigheter

Sveriges möjlighet att påverka förutsätter att vi agerar samstämmigt inom EU samt inom regionala och globala samarbetsorganisationer som FN, Europarådet och OSSE och att vi för kontinuerliga bilaterala dialoger om demokratiaspekter i våra samarbetsländer. En viktig aktör på detta område är det internationella institutet för demokrati och fria val (International IDEA) med uppdrag att stödja demokratisk utveckling världen över.

Miljö och klimat

Regeringen avser att under mandatperioden tydligare prioritera frågor om miljö och klimat. Fokus på miljö och klimat stärks därför och ska genomsyra det internationella utvecklingssamarbetet. Regeringens satsning på miljömässigt hållbar utveckling från 2007 fortsätter.

Redan gjorda utvecklingsframsteg riskerar att undergrävas av klimatförändringar och miljöförstöring. Klimatförändringen får konsekvenser för nyttjandet av naturresurser, tillgången till vatten, livsmedelsförsörjningen etc. Klimatförändringen utgör därmed ett hot mot utvecklingsansträngningar och ett hinder för att nå FN:s millenniemål. Bistånd för att möta klimat- och miljöutmaningar är därför en av de viktigaste insatserna i det nya utvecklingssamarbetet.

Vad gäller teknikspridning har marknaden för växthusgaser och den s.k. mekanismen för ren utveckling (Clean Development Mechanism, CDM) en viktig roll för utvecklingsländerna. CDM-projekt som initieras i utvecklingsländerna bidrar till kapacitetshöjning och tekniköverföring. CDM-projekt finansieras inte med bistånd. Däremot kan kapacitetshöjande åtgärder inom

utvecklingssamarbetet bidra till ökade förutsättningar för framtida CDM-projekt. Flera multilaterala initiativ har tagits för att förena uppbyggnaden av en global växthusgasmarknad och utvecklingsländernas hållbara utveckling. Dessa initiativ kan bli aktuella för svenskt bistånd.

Miljöbiståndet är ett område där goda förutsättningar finns för ett nära, brett samarbete mellan svenska myndigheter, näringsliv och organisationer. I den svenska resursbasen finns en bred kompetens inom miljö och hållbar stadsutveckling, vad gäller policyfrågor såväl som tekniska helhetslösningar. Denna kompetens ska tas tillvara. Regeringen avser att intensifiera sitt engagemang för att klimatsäkra biståndet och i miljöbiståndet prioritera frågor med nära koppling till klimatförändringen och kommer att rikta särskild uppmärksamhet på fyra områden.

1) Anpassning till klimatförändringarna

Stöd till anpassning till klimatförändringarna ska erbjudas samarbetsländerna. Ett brett spektrum av åtgärder förutses främja detta syfte. Det kan till exempel handla om att stärka samarbetsländers institutionella kapacitet och förhandlingsförmåga i miljösammanhang. Utarmningen av ekosystemen och antalet naturkatastrofer kommer sannolikt att öka som följd av klimatförändringarna. Regeringen avser särskilt stödja åtgärder som kan förebygga förlust av ekosystemtjänster och naturkatastrofer i klimatförändringens spår. Arbetet med att bevara och hållbart nyttja biologisk mångfald samt att förebygga naturkatastrofer ska därför stärkas. Sidas strategi för integrering av ett katastrofförebyggande perspektiv i utvecklingssamarbetet utgör en viktig grund i detta arbete och förebyggande åtgärder bör i så hög grad som möjligt integreras i vårt bistånd, inom ramen för befintliga institutioner och fonder. När trycket på naturresurserna snabbt ökar ställs inte bara krav på finansiellt stöd, utan även på hållbar teknologi, tekniköverföring och investeringar i naturkapital – t.ex. i form av återbeskogning och program för att förbättra jorden.

2) Energi

Tillgång till en hållbar energiförsörjning är en förutsättning för tillväxt och utveckling.

Sverige ska arbeta för att energifrågorna integreras i samarbetsländernas utvecklings- och fattigdomsbekämpningsstrategier. Många utvecklingsländer har också goda förutsättningar att utveckla olika former av förnybar energi och att genomföra energieffektiviseringar. Sverige ska verka för att utvecklingsländers förutsättningar för handel med förnybar energi, t.ex. biodrivmedel, stärks. Liksom inom andra områden måste dock potentiella ekologiska och sociala konsekvenser av en för stark koncentration inom en specifik sektor analyseras och hanteras. I Sverige finns god kunskap om tekniska hållbara lösningar inom förnybar energi och energieffektivisering, vilket skapar förutsättningar för ett givande partnerskap med samarbetsländer på dessa områden. Regeringen avser samarbeta med både privata och offentliga aktörer för att stärka tekniköverföringen och kapacitetsbyggnaden inom energiområdet. Samarbetet ska inriktas mot miljömässigt hållbara energikällor.

3) Miljö och säkerhet

Regeringen betonar sambandet mellan miljö- och säkerhetsfrågor. Knappa naturresurser är inte sällan en bakomliggande orsak till konflikter. Den mänskliga tragedin i Darfur är ett uppenbart exempel på konflikt mellan jordbrukare och nomader på grund av ökenutbredningen. Nederbördsmängden över Sudan har minskat med 40 procent sedan 1980-talet. Naturkatastrofer leder ofta till humanitära kriser, med utbredd fattigdom och migrationsströmmar som följd. Klimatförändringar och en fortsatt utarmning av naturresurser kan komma att förstärka redan existerande riskfaktorer och därmed försämra säkerhetsläget, inte minst i redan fattiga områden.

Samarbete kring miljöfrågor kan samtidigt vara en fredsfrämjande kraft. Miljö och klimat har därmed på flera olika sätt en tydlig koppling till fred och säkerhet. En policy för området, även inkluderande multilaterala aspekter, ska tas fram.

4) Vatten

Över en miljard människor saknar i dag tillgång till tjänligt dricksvatten och ca 2,4 miljarder människor saknar tillgång till grundläggande sanitet. Problemen är stora

såväl på landsbygden som i städerna, med kraftigt ökat antal invånare i slumområden. Tillgång till vatten är en grundläggande förutsättning för människors möjligheter att skapa förutsättningar för ekonomisk och social utveckling. Vatten är därmed en prioriterad fråga i det svenska utvecklingssamarbetet. Program för bättre vattenhushållning ska därför stödjas.

Gemensamma vattenresurser och bristen på vatten leder till växande problem t.ex. i gränstrakterna mellan Afghanistan och Uzbekistan. Frågor kring gränsöverskridande vatten ska ägnas större uppmärksamhet.

Sverige kan spela en viktig roll som dialogpart i samarbeten kring delade vattenresurser och erfarenheter från svenska aktörer ska nyttjas.

Frivilliga åtaganden från privata aktörer kan spela en viktig roll. Det gäller t.ex. det sk. Vattenmandatet, som utarbetats i samarbete mellan FN och företag, där företag förbinder sig att hantera vatten på ett ansvarsfullt sätt inom olika verksamheter.

Samverkan med andra i miljöfrågor

Regeringen avser genomföra riktade insatser på nationell, regional och internationell nivå för att förbättra kapaciteten att handskas med miljöproblem på alla nivåer. Detta inkluderar insatser som stärker de offentliga institutionernas förmåga att fatta och genomföra politiska beslut på ett demokratiskt, transparent och ansvarsfullt sätt. Miljöfrågor, särskilt klimat, energi och vatten och säkerhet ska lyftas i samarbetsstrategierna för Sveriges samarbetsländer. Genom strategiskt valda insatser syftar samarbetet inom miljöområdet till att på sikt bidra till förändringar i berörda länder och påverka deras miljöarbete och utveckling i ett mer långsiktigt hållbart perspektiv. I samtliga länder ska en analys göras av miljöfrågornas betydelse för förutsättningarna för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor och på vilket sätt Sverige kan bidra.

De mer utvecklade utvecklingsländerna, s.k. tillväxtekonomier som Kina och Indien, står direkt och indirekt för en allt större andel av resursanvändningen och de globala utsläppen av växthusgaser. Regeringen avser att genom aktörssamverkan stärka sitt samarbete med

dessa länder inom miljöområdet, med särskild inriktning på samverkan inom klimatarbetet.

Främjande av jämställdhet och kvinnors roll i utveckling

Jämställdhet mellan könen är såväl en fråga om mänskliga rättigheter, demokrati och rättvisa, som en fråga om biståndseffektivitet och hållbar utveckling. Kvinnor och flickor är överrepresenterade bland de allra fattigaste och lever generellt sett mer utsatt än män och pojkar. Kvinnor har, på grund av den ojämna fördelningen av makt, inflytande och beslutsfattande mellan könen, generellt sett sämre möjlighet än män till inflytande när det gäller ekonomisk tillväxt, god samhällsstyrning, demokratisk utveckling och konflikthantering. Kvinnor i marginaliserade grupper eller grupper som diskrimineras på grund av exempelvis etnicitet, klass, trosuppfattning eller funktionshinder drabbas allra hårdast. Även när kvinnor och män generellt åtnjuter samma formella rättigheter, är kvinnors ekonomiska, politiska och sociala inflytande påtagligt mindre än mäns. Ålder i samband med kön kan ha stor betydelse och såväl unga som äldre kvinnor konfronteras ofta med särskilda hinder när det gäller att åtnjuta de mänskliga rättigheterna.

Detta är ett stort hinder för utveckling. Kvinnor har en central och ofta outnyttjad roll när det gäller att påverka ekonomisk tillväxt, bidra till politisk stabilitet, konfliktförebyggande, och en hållbar utveckling.

Ett jämställt samhälle kan inte förverkligas genom insatser som riktas enbart till kvinnor och flickor. Ett jämställdhetsperspektiv måste genomsyra alla delar av utvecklingssamarbetet, som tydligt bör spegla insikten om att jämställdhet berör alla. Mäns och pojkars roller och delade ansvar för jämställdhet i partnerskap med kvinnor och flickor kommer därför också att stå i fokus för det svenska utvecklingssamarbetet. Det gäller bland annat att bidra till att förändra attityder och beteenden genom att uppmuntra och stödja män och pojkar att ifrågasätta negativa föreställningar om och uttryck för manliga identiteter som är skadliga för kvinnor och flickor, och som är ett hinder för utveckling.

Av dessa skäl avser regeringen ytterligare förstärka arbetet med att främja jämställdhet

och kvinnors roll i utvecklingsprocesser inklusive inom biståndspolitikens olika delar. Regeringen koncentrerar sina satsningar avseende kvinnors roll i utveckling på fyra områden.

1) Ekonomisk utveckling

Regeringen prioriterar stödinsatser som syftar till ökad trygghet för kvinnor när det gäller tillgången till försörjning, inklusive genom samarbete med en bredare krets av aktörer, exempelvis den privata sektorn. Kvinnors ekonomiska deltagande genom lönsam sysselsättning, eget företagande och en mer rättvis och jämställd arbetsmarknad är avgörande för såväl kvinnors egen makt som för ekonomisk tillväxt och fattigdomsbekämpning. Regeringen avser bland annat öka stödet till satsningar som ligger i linje med Sveriges åtaganden i slutdokumentet Call for Action från högnivåmötet i Berlin i februari 2007 om kvinnors ekonomiska deltagande. Dessa kommer att fokusera på kvinnors företagande och entreprenörskap, samt förstärkning av kvinnors äganderätt – inte minst till fast egendom och den egna bostaden – och möjligheter att åtnjuta rättsäkerhet, tillgång till krediter och egendom. Arbetet med att förstärka kvinnors ekonomiska deltagande måste ske på olika nivåer och i relation till såväl makroekonomiska som sociala och politiska faktorer. Ökad tillgång till resurser är centralt men måste gå hand i hand med en demokratisk samhällsstyrning och en god ekonomisk politik för att kunna översättas till ekonomisk makt och politiskt inflytande för kvinnor. Stöd ska ges till kvinnors ekonomiska deltagande och möjligheter till eget företagande och entreprenörskap, liksom till insatser som syftar till att reformera de handelsrelaterade sektorerna. Därtill ska insatser prioriteras som stärker kvinnors utbildning, kapacitet och tillgång till mikrokrediter, arbets-, varu- och finansmarknader, både på landsbygden och i städerna.

2) Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR), inklusive hiv och aids

Bristande respekt för kvinnors rätt att bestämma över sin egen kropp samt bristande tillgång till sexuell och reproduktiv hälsa hör till de vanligaste orsakerna till sjukdom, invaliditet och död för kvinnor i åldern 15 till 44 år i utvecklingsländer. Mödradödligheten

fortsätter att vara mycket hög i många utvecklingsländer, liksom graviditeter bland tonårsflickor. Osäkra aborter ligger bakom en betydande del av sjukdomar bland kvinnor och flickor och bidrar väsentligen till hög mödra- och spädbarnsdödlighet. Rätten till hälsa allmänt sett kan inte tillgodoses om inte sexuell och reproduktiv hälsa ingår som en integrerad del av hälsovården. Skadliga traditioner och djupt rotade kulturella sedvänjor som kvinnlig könsstympning och tidiga, påtvingade äktenskap har direkta kopplingar till sexuell och reproduktiv hälsa, graviditet och barnafödande. SRHR är därför en förutsättning för kvinnors överlevnad, livskvalitet, för jämställdhet och för att uppnå millenniemålen. Utgångspunkten för Sveriges arbete inom detta insatsområde är FN:s konferens om befolkning och utveckling i Kairo 1994 samt FN:s kvinnokonferens i Peking 1995. Insatsområdet förstärks genom ett ökat stöd till SRHR i form av utbildning; information och rådgivning för ungdomar; tillgång till preventivmedel; sexuell och reproduktiv hälsovård, inklusive rådgivning och medicinsk vård; samt genom arbete när det gäller tillgång till säkra, lagliga aborter, inom ramen för breda ansatser där information och förebyggande insatser är av särskild vikt. Regeringen intensifierar genomförandet av Sveriges internationella politik för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Kompetensutvecklingsinsatser ska genomföras på Utrikesdepartementet, Sida och utlandsmyndigheterna när det gäller SRHR.

Insatser för SRHR ska genomföras bilateralt och multilateralt samt genom och i samarbete med internationella och nationella enskilda organisationer.

Det sexuella våldet har gjort att fler kvinnor än män smittas av hiv och aids. Enligt UNAIDS smittades 2,5 gånger fler kvinnor än män 2005-2006, framförallt på grund av att de utsatts för påtvingat sex. Våldet har många gånger dödlig utgång och innebär enorma kostnader för samhället.

Sverige ska under 2008 fortsatt driva arbetet i den internationella kampen mot hiv och aids från ett brett perspektiv där sexuell och reproduktiv hälsa är en central utgångspunkt. För att bekämpa hiv-epidemin krävs kraftfulla insatser i det förebyggande arbetet, insatser som måste ske med utgångspunkt från ett

rättighetsperspektiv och med en särskild fokus på kvinnor och ungdomar samt genom stöd till strategisk forskning.

Sverige har under flera år spelat en stor och viktig roll i arbetet för att bekämpa spridningen av hiv och aids. Under 2008 skärper regeringen dessa insatser ytterligare. Bristande jämställdhet är en tydlig bidragande orsak till att flera kvinnor och flickor än män och pojkar lever med hiv. I Sydafrika exempelvis upptäckts ca 2000 nya fall av hiv dagligen, varav majoriteten hos flickor och kvinnor i åldrarna 15-24 år. I Zambia och Zimbabwe är nära 75 procent av de som lever med hiv kvinnor. Det är också kvinnor och flickor som vanligen är vårdgivare för andra sjuka familjemedlemmar.

3) *Kvinnors politiska deltagande*

Kvinnors representation när det gäller politiskt beslutsfattande, politiskt ledarskap och innehav av offentliga ämbeten är ofta mycket låg i relation till deras andel av befolkningen. Detta innebär att många länder i själva verket har samhällsstyrningssystem som lider av ett påtagligt demokratiunderskott. Förutom den kapacitet som kvinnorna besitter, krävs det även mod och stöd eftersom könsdiskriminering och en ofta överväldigande manlig dominans i det offentliga livet gör att det är svårt och ibland till och med farligt med kvinnors politiska strävanden.

Regeringen avser därför främja kvinnors ökade deltagande i offentliga processer, inklusive politiskt beslutsfattande på alla nivåer, exempelvis genom stöd till kvinnliga parlamentariker och till det civila samhället. Denna ambition gäller även i postkonflikt- och övergångssituationer, i återuppbyggnad och fredsbyggande samt i samband med humanitära insatser.

Insatser ska genomföras inom en rad områden, som är inriktade på att öka kvinnors deltagande i allmänna val och att förstärka deras möjligheter att ställa upp som valbara kandidater i beslutsfattande och lagstiftande församlingar på alla samhällsnivåer och ska omfatta såväl stöd till politiska intressentgrupper som till nätverk och sammanslutningar som arbetar över parti- eller organisationsgränser. Stöd ska utgå till såväl kvinnliga parlamentariker som till kvinnor som vill kandidera till parlament, samt till

utbildningsinsatser om utövning av rösträtten och valprocesser för såväl kvinnor som män och ledamöter i valkommissioner.

4) *Kvinnor och säkerhet*

Mäns våld mot kvinnor utgör ett utvecklingshinder världen över. Könrelaterat våld manifesteras i våld i hemmet, väpnat våld, våldtäkter och annat sexuellt våld samt människohandel. En betydande del av det könrelaterade våldet är djupt rotad i kulturella traditioner. Skadliga sedvänjor såsom kvinnlig könsstympning och tvångsäktenskap utgör ett brott mot kvinnors och flickors rätt till sina egna kroppar och ett allvarligt hot mot deras hälsa.

Den handlingsplan för bekämpning av könrelaterat våld, som Sida fått i uppdrag att ta fram 2007, ska genomföras. Stöd ska öka till kapacitetsuppbyggnad för institutioner och enskilda organisationer som verkar för bekämpning av våldet och för jämställdhet mellan könen. Inom ramen för utvecklingsarbetet med länder med vilka Sverige bedriver ett långsiktigt samarbete ska stöd förstärkas som syftar till att främja kvinnors tillgång till rättsväsendet och där insatser genomförs för att förebygga, bekämpa och motverka straffrihet för sexuella övergrepp mot kvinnor och flickor. Vidare ska arbetet intensifieras när det gäller könsuppdelad statistik och att utveckla jämställdhetsindikatorer, inklusive för mätning av olika former av våld mot kvinnor och flickor. Regeringen avser att förstärka arbetet med att bekämpa alla former av våld mot kvinnor och flickor, i såväl fredstider som i konflikt- och postkonfliktsituationer.

Det könrelaterade våldet, i synnerhet systematiska våldtäkter och annat sexuellt våld, ökar påtagligt under väpnade konflikter. Våldet är också ett sätt att kränka kvinnors rättigheter och att frånta dem ekonomiska resurser, t.ex. bostäder och mark. Kidnappningar och människohandel med främst kvinnor och barn för sexuell exploatering och andra former av utnyttjande ökar.

Skyddet för kvinnor och flickor i samband med konflikter, kriser och humanitära insatser ska stärkas, genom utökade utbildningsinsatser. Regeringen ska öka stödet till insatser för såväl psykosocial som medicinskt vård för kvinnor och flickor som varit utsatt för sådant

våld. Rehabilitering ska omfatta ekonomisk och juridisk rådgivning och stöd till kvinnors möjlighet till försörjning.

I konflikt- och postkonfliktområden kan det handla om insatser av direkt skyddskaraktär, men också att långsiktigt ändra attityder, öka fokus på kvinnor i konfliktlösningssituationer genom kvinnors deltagande i medling och fredsuppgörelse i linje med resolution 1325 och skapa förutsättningar för kvinnor att försörja sig och därigenom minska deras utsatthet.

Väldigt många kvinnor drabbas av aids på grund av våldtäkt eller annat könrelaterat våld. Att angripa våld mot kvinnor och unga flickor är därför en av de största utmaningarna i kampen mot epidemin. För Sverige är skydd av kvinnor och insatser för att hindra könrelaterat våld ytterligare en av de centrala frågor vi avser driva under 2008 för att skärpa den svenska responsen mot hiv och aids. Redan under det svenska ordförandeskapet i UNAIDS styrelse var kvinnors säkerhet en fråga som tydliggjordes i arbetet kring hiv och aids.

Arbetet med Sveriges nationella handlingsplan för att genomföra FN:s säkerhetsråds resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet ska granskas och följas upp. Stödet till säkerhetssystemreformer ska ha ett tydligt jämställdhetsperspektiv och jämställdhet och kvinnors roll i utveckling ska ingå i dialogen med samtliga aktörer, inklusive icke-militära, icke-polisiära aktörer och det civila samhället. Bekämpning av människohandel med kvinnor och flickor ska intensifieras. Genomslaget av strategin för bekämpning av människohandel i utvecklingsarbetet "Fattigdom och människohandel" (2003), ska utvärderas 2008-2009 och resursanvändningen redovisas.

Regeringen avser återkomma med konkret styrning i enlighet med dessa fyra områden, bl.a. i kommande beslut om samarbetsstrategier.

Samverkan med andra i arbetet med att främja jämställdhet

Utvecklingsarbetet ska präglas av ett jämställdhetsperspektiv med utgångspunkt i såväl internationella och regionala som nationella ramverk och åtaganden. Arbetet förutsätter samverkan med andra internatio-

nella aktörer. FN-organ som FN:s råd för mänskliga rättigheter, FN:s kvinnokommision, UNDP, UNFPA, UNIFEM och Unicef är centrala i detta sammanhang, liksom bl.a. OSSE och EU. I maj 2007 antogs rådsslutsatser om främjande av jämställdhet och kvinnors roller i medlemsstaters och EG-biståndet, som ska operationaliseras.

Regeringen kommer att vara drivande i arbetet med Världsbanken, de regionala utvecklingsbankerna och andra internationella finansiella institutioner när det gäller stöd till insatser som syftar till att stärka kvinnors ekonomiska ställning. UNAIDS, Globala Fonden samt svenska och internationella enskilda och andra organisationer i det civila samhället är centrala aktörer när det gäller satsningar inom områdena SRHR, kvinnors politiska deltagande och bekämpningen av könsrelaterat våld. Regeringen avser att stärka samverkan med regionala aktörer så som Afrikanska unionen och Södra Afrikas utvecklingsgemenskap.

3.6.2 Handel, säkerhetsfrämjande och bekämpning av hiv och aids

Som redan har nämnts drivs viktiga processer vidare inom de ämnesområden som identifierades som centrala i föregående års budgetproposition. Det rör sig om områden som handel, säkerhet och hälsa.

Handel och utveckling

Ett väl fungerande inhemskt näringsliv, tillsammans med tillträde till utländska marknader är en nödvändig förutsättning för hållbar ekonomisk tillväxt och för att bekämpa fattigdom i utvecklingsländerna. Inom ramen för svenskt utvecklingsamarbete kommer ökat stöd att inriktas på handel och företagande på både nationell, regional och internationell nivå.

Frihandel är en nödvändig förutsättning för långsiktigt hållbar ekonomisk tillväxt och fattigdomsminskning. Därför arbetar Sverige kraftfullt för öppna, enkla, rättvisa och legitima regelverk för internationell handel och investeringar. Näringslivets aktörer i utvecklingsländerna måste ha möjligheter att handla med omvärlden för att kunna utvecklas

och bidra till ekonomisk utveckling. Tillträde till världsmarknaden är centralt, inte minst för produkter och tjänster tillverkade av fattiga länder (exempelvis jordbruks- och tekoprodukter). Parallellt med en reformering av OECD-ländernas jordbrukspolitik för att avskaffa snedvridande prisdumpning och handelshinder är därför insatser för att främja utveckling av en livskraftig privat sektor på landsbygden viktig. De areella näringarna jordbruk, skogsbruk och fiske är centrala ur ett fattigdomsbekämpningsperspektiv. I fattiga länder där de areella näringarna utgör merparten av den nationella ekonomin är ofta stora delar av befolkningen beroende av dem för sin direkta överlevnad. Dessa näringar är viktiga för utvecklingen av handel, transporter och småindustri. Landbygdsutveckling, inklusive de areella näringarna, är ett viktigt element i utvecklingsamarbetet.

För att näringsliv och handel positivt ska bidra till ekonomisk tillväxt och utveckling krävs därför att både den internationella handelspolitiken och det internationella utvecklingsamarbetet tar hänsyn till utvecklingsländers behov och förutsättningar. Dessa varierar beroende på bland annat tillgång till naturresurser, infrastruktur och utbildningsnivå. Näringslivsutveckling i utvecklingsländer bromsas ofta av brister i förutsättningarna för näringsidkande såsom institutionell kapacitet, dåligt utvecklade marknader, korruption och otydliga ägarförhållanden.

Medvetenheten om det nära sambandet mellan ett gott näringslivsklimat, handel och utveckling har ökat under senare år. Samtidigt har åtskilliga utvecklingsländer, trots att de fått ökat marknadstillträde till de industrialiserade länderna och biståndsinsatser på näringslivsområdet för att främja privatsektorsutveckling, fortsatt svårigheter att nyttja de utvecklingsmöjligheter som den ökande världshandeln kan innebära. Det kan exempelvis vara svårt för utvecklingsländernas producenter att möta krav på tekniska standards som ställs vid export till mer utvecklade länder. Att leva upp till hälso- och miljökrav är också problematiskt för enskilda företagare i fattiga länder. Därför krävs insatser inom ramen för utvecklingsamarbetet för att stärka förmågan hos utvecklingsländernas företag att exportera sina produkter.

Många utvecklingsländer står inför stora utmaningar vad gäller miljöhänsyn, korruptionsbekämpning, arbetsvillkor och respekt för mänskliga rättigheter. Utländska, inklusive svenska företag kan spela en viktig roll i att möta dessa utmaningar, bl.a. genom frivilliga åtaganden inom ramen för FN:s Global Compact och OECD:s riktlinjer för multinationella företag. Sverige stödjer därför arbetet med dessa universella instrument, med bäring på frågor rörande företags sociala ansvar.

En viktig process i det internationella arbetet för att stärka det handelsrelaterade biståndet är Aid for Trade, vilken inleddes vid Världshandelsorganisationens (WTO) minis-termöte i Hongkong 2005. EU har arbetat fram en gemensam Aid for Trade-strategi. I november 2007 sker en första utvärdering av Aid for Trade-arbetet inom ramen för WTO, där Sverige tar en aktiv del. Utvärderingen är en viktig utgångspunkt för regeringens fortsatta arbete inom Aid for Trade.

En betydelsefull del i genomförandet av Aid for Trade är Integrated Framework-initiativet. Det syftar till att stödja de minst utvecklade ländernas integrering av handelsrelaterat bistånd i nationella utvecklingsstrategier, samt koordinering av givares insatser på det handelsrelaterade området. Sverige har spelat en aktiv roll i utformningen av Aid for Trade, såväl som i samarbetet inom ramen för Integrated Framework (IF). Sverige kommer fortsätta att spela en framträdande roll i arbetet inom ramen för Enhanced Integrated Framework.

Insatser som syftar till att stärka utvecklingsländers möjlighet att handla med omvärlden såsom kapacitetsutveckling inom tullväsendet, kompetensstöd till inhemska handelskammare och infrastrukturutveckling är viktiga delar av det svenska handelsrelaterade biståndet. Det är också viktigt att utvecklingsländer får stöd till att avlägsna handelshinder.

En del av de svenska insatser som görs på handelsområdet är direkt kopplade till internationella handelsförhandlingar och syftar till att stärka utvecklingsländers förhandlingskapacitet, bland annat inom ramen för WTO. De pågående internationella handelsförhandlingarna i WTO, den s.k. Doharundan (Utvecklingsdagordningen från Doha), har

utveckling som en central målsättning. Sverige ska fortsätta stödja utvecklingsländernas kapacitetsuppbyggnad på handelsområdet.

Under 2007 intensifierades förhandlingarna om ekonomiska partnerskapsavtal (EPA) mellan EU och AVS-länderna (77 utvecklingsländer från Afrika, Västindien, Karibien och Stillahavsområdet). Avtalen ska träda i kraft den första januari 2008. Regeringen verkar för att avtalen ska utformas så att de bidrar till utveckling och ekonomiska reformer i AVS-länderna. Det kommer att krävas insatser både bilateralt och inom ramen för EU:s utvecklingssamarbete för att stödja AVS-länderna

Under våren 2007 tog Sida, på uppdrag av regeringen, fram en plan över hur myndigheten fortsatt ska arbeta med handelsrelaterat bistånd. Kopplingen mellan handel och fattigdomsbekämpning är komplex och berör många samarbetsområden, vilket innebär att det handelsrelaterade stödet berör flera av det svenska utvecklingssamarbetets olika områden. Den plan som Sida har tagit fram beskriver hur myndigheten som helhet ska arbeta med handelsrelaterat utvecklingssamarbete framöver.

Under de senaste åren har således strukturer för det handelsrelaterade biståndet arbetats fram på internationell nivå, bl.a. i form av Aid for Trade-rekommendationer, en EU-gemensam Aid for Trade-strategi samt utvecklandet av Enhanced Integrated Framework, men även på nationell nivå, bland annat genom Sidas plan för handelsrelaterat utvecklingssamarbete. Därmed har ramarna etablerats. Arbetet går nu in i skede av att genomföra visioner och planer. Regeringen avser fortsatt höja ambitionerna på detta område.

Handel, investeringar och företagande kommer att ges ökad betydelse i arbetet för hållbar ekonomisk tillväxt och fattigdomsbekämpning i utvecklingsländerna. Genom närmare samverkan mellan olika politikområden kan det svenska näringslivets initiativförmåga, kunskap och resurser tas tillvara för att utvecklingssatsningar ska få ökad effekt. Härigenom kan utvecklingssamarbetet stimulera handel och företagande i samarbetsländerna, och därmed bidra till fattigdomsbekämpningen. Därför föreslår regeringen att insatser i utvecklingsländer inom områden där Sverige har särskild

kompetens, såsom miljö och infrastruktur, förstärks.

Sverige innehar en framskjuten roll i det internationella handelsrelaterade utvecklings-samarbetet. Regeringen lägger vikt vid att även fortsättningsvis ha en aktiv roll i dessa sammanhang. Nya satsningar görs för att främja den privata sektorns roll i utvecklingsprocesser. Regeringen avser att fortsatt främja det långsiktiga, svenska engagemanget inom handelsrelaterat utvecklings-samarbete och utveckling av en dynamisk och livskraftig privat sektor i våra samarbetsländer.

Säkerhet och utveckling

Det finns ett nära samband mellan säkerhet och utveckling. Bristande säkerhet gör det svårare för människor att få tillgång till allt från mat till sjukvård, utbildning och handel. Förbättrad personlig säkerhet, som kan uppnås genom bland annat minröjning och avvärjning, är många gånger en förutsättning för att utvecklingsarbete ska kunna genomföras och investeringar göras. I samma mån kan utvecklings-samarbetet ha stor betydelse för säkerhetsnivån i ett land.

Under mandatperioden avser regeringen stärka det fredsfrämjande arbetet genom att vidareutveckla potentialen när det gäller utvecklingspolitik och säkerhet. Det ska ske på flera olika sätt. Sveriges förmåga att delta med civil personal i internationella freds- och säkerhetsfrämjande insatser ska öka. Sverige ska även vara ledande ifråga om att bidra med nytänkande på policyområdet, bland annat när det gäller civil-militär samverkan, transitions-frågor och hållbart fredsbyggande.

Ett förändrat klimat med extrema väderhändelser kommer sannolikt att leda till ökade migrationsströmmar. Översvämningar och andra effekter av det förändrade klimatet kan leda till instabilitet och konflikter. Regeringen avser därför rikta ökad uppmärksamhet åt konfliktförebyggande miljöinsatser.

Civil expertis har under de senaste åren blivit ett allt viktigare inslag i internationella freds- och säkerhetsfrämjande insatser i takt med att insatserna har blivit bredare och mer integrerade. FN, EU och andra internationella organisationer efterfrågar i regel, förutom militärer och poliser, även andra kompetenser,

inom bland annat jämställdhet, mänskliga rättigheter, utveckling, säkerhetspolitik och insatssöd. Regeringens målsättning är att ytterligare öka omfattningen av svenskt civilt deltagande i fredsfrämjande verksamhet. Som ett led i denna ambitionshöjning får Folke Bernadotteakademien, från och med den 1 januari 2008, till uppgift att bidra till en mer sammanhållen hantering av Sveriges civila bidrag till internationella freds- och säkerhetsfrämjande insatser. Folke Bernadotteakademien ska även fortsatt verka för genomförandet av FN:s säkerhetsresolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet i enlighet med gällande handlingsplan.

Sambandet mellan utvecklings-samarbete och säkerhet är särskilt avgörande i övergångsfasen mellan konflikt och långsiktig utveckling, vilket kräver flexibilitet hos givarna. Utvecklings-samarbetet behöver ske med konfliktkänslighet, så att det inte ofrivilligt bidrar till bakslag i konflikter. För att effektivisera verksamheten behövs ett nära samarbete mellan svenska myndigheter och andra berörda aktörer. Som en uppföljning till Parisdeklarationen om biståndseffektivitet, och för att förbättra arbetet med konfliktförebyggande, kommer Sida att ges i uppdrag att utforma ett förslag till finansieringsinstrument för insatshantering i anslutning till väpnade konflikter. Utrikesdepartementet ska, i samarbete med Sida, verka för att upprätta mekanismer och för att möjliggöra snabba biståndsinsatser vilka bidrar till att främja och konsolidera fredsprocesser. Regeringen kommer att driva dessa frågor bland annat när Sverige under åren 2008-2010 ingår i FN:s fredsbyggande kommission.

En fungerande säkerhetssektor som respekterar mänskliga rättigheter, är effektiv och kapabel samt står under demokratisk kontroll och insyn, är en central del i ett lands utveckling. Regeringen stärker därför under mandatperioden insatser för säkerhetssektor-reform (SSR) och stöd till avvärjning, demobilisering och återanpassning av ex-kombatanter (DDR) i postkonfliktländer, som en del av stödet till rättsstatsuppbyggnad. Regeringen avser ytterligare utveckla samarbetet med utländska och svenska organisationer som arbetar med konflikt-hantering. En särskild satsning görs under

mandatperioden för att stärka samarbetet med svenska organisationer och stiftelser på området. Detta samarbete rör såväl policyutveckling som insatser och projekt i samarbetsländerna.

Bekämpning av hiv och aids

En utmaning som enligt regeringens bedömning kräver särskilda satsningar i fattiga länder är hiv- och aidsepidemin. Trots viss ljusning vad gäller smittspridningen i några länder fortsätter hiv och aids globalt att både riva ned många års utvecklingsansträngningar samtidigt som förutsättningarna för fortsatt utveckling rycks undan. Under 2008 fattar regeringen därför beslut om en övergripande policy för Sveriges internationella agerande på hiv- och aidsområdet, inriktat bl.a. på prevention, jämställdhet, unga människor, strategisk forskning och regionalt samarbete. Satsningen på prevention sker tillsammans med stöd till vård och behandling. Arbetet med den nya policyn kommer att beakta det nationella arbetet mot hiv och aids, vara departementsöverskridande och ske i nära samråd med myndigheter, enskilda organisationer, människor som lever med hiv och aids, näringsliv och samfund. En viktig del av policyns fokus på effektivitet och transparens blir att stödja insatser och initiativ för att tydliggöra olika aktörers agerande, i de drabbade länderna och bland biståndsgivare.

Hiv och aids blir också fortsatt en viktig dialogfråga för att säkerställa att internationella överenskommelser och åtaganden genomförs på landnivå, multilateralt och bilateralt.

3.6.3 Det nya utvecklingssamarbetet – Effektivitet och kvalitet

Sverige har en lång tradition av att bedriva utvecklingssamarbete. Vi har en stark internationell ställning som biståndsgivare. Utvecklingssamarbetet är ett av våra viktigaste utrikespolitiska instrument i en tid av växande globala utmaningar och möjligheter. Det svenska engagemanget liksom Sveriges möjligheter att påverka kan emellertid öka.

Som framgår i denna proposition föreslår regeringen att anslaget för det svenska utvecklingssamarbetet ökas under 2008.

Ökningen jämfört med 2007 kommer att uppgå till drygt två miljarder kronor. För allmänheten i Sverige och för befolkningarna i våra samarbetsländer är det avgörande att biståndet används väl och att effekterna för de fattiga blir så stora som möjligt. Omfattande förändringar behövs. Vi behöver fokusera vårt utvecklingssamarbete och skapa en starkare resultatkultur. Regeringen har därför sedan den tillträtt initierat en rad åtgärder, vilka beskrivs nedan.

Landfokusering

De globala bistandsflödena har ökat under senare år. Ytterligare ökning planeras, bland annat av flera stora västländer. Dessutom tillkommer nya givare, till exempel Kina. För världens fattiga länder är det positivt att mer resurser avsätts till stöd för deras arbete med att bekämpa fattigdomen. Samtidigt ökar den administrativa belastningen på varje mottagarland. Inte sällan kan 30-40 bilaterala och multilaterala givare vara aktiva i samma land, liksom ett stort antal internationella enskilda organisationer. Förra året tog Tanzania emot runt tusen besök av internationella biståndsgivare, ofta med egna angelägna projekt och med krav på återrapportering och administrativa rutiner.

Denna situation är i längden ohållbar. En effektivisering är nödvändig för att den planerade expansionen av det samlade internationella utvecklingssamarbetet överhuvudtaget ska vara möjlig. I flertalet samarbetsländer finns begränsad kapacitet att på ett alltigenom tillfredsställande sätt hantera det utvecklingssamarbete som de erhåller idag.

Genomförandet av Parisdeklarationen är därför en central prioritering i det svenska utvecklingssamarbetet. Det handlar bland annat om att begränsa varje givares insatser till färre sektorer och färre samarbetsländer. Avsikten är att identifiera varje givares komparativa fördelar, och på sikt åstadkomma en arbetsfördelning som spar resurser både för samarbetslandet och givarna.

Det svenska bilaterala utvecklingssamarbetet har under ett antal år expanderat till allt fler länder och sektorer utan att någon samlad bedömning har gjorts av var vi ska vara och varför. Sverige bedriver idag bilateralt utvecklingssamarbete med totalt 125 länder

(inklusive 10 länder som ej räknas som så kallade ODA länder av OECD/DAC).

Knappt hälften av dessa, ca 55 länder, erhåller stöd som kan ges med begränsade handläggningsresurser och ofta utan fältnärvaro. Det gäller exempelvis humanitärt bistånd, stöd via svenska enskilda organisationer och internationella kurser.

I resterande 67 länder bedrivs statliga biståndsinsatser som är av mer personalintensivt slag och har viss volymmässig omfattning. Dessa insatser uppgick 2006 till ca 9 550 miljoner kronor. De styrs oftast av en samarbetsstrategi (eller liknande dokument såsom riktlinjer och förhållningssätt) och kan både gälla långsiktigt utvecklingsamarbete till våra traditionella samarbetspartners, återuppbyggnadsstöd till konfliktländer och bistånd till så kallade systemskiftesländer i Östeuropa.

En del av ökningen kan förklaras med det stöd till demokratisering och systemskifte som Sverige har gett ett stort antal länder i Öst- och Centraleuropa sedan början av 1990-talet. Därtill har länder i Afrika, Asien och Latinamerika tillkommit. Ibland har Sverige inlett stöd under eller efter en konflikt eller naturkatastrof, vilket därefter har övergått i ett mer långsiktigt utvecklingsamarbete. Andra gånger har länder tillkommit efter att de påbörjat en demokratiseringsprocess.

Under perioden 1988 till år 2005 minskade andelen av det samlade svenska bilaterala biståndet till våra 20 största samarbetsländer från 90 till 45 procent. Det var en följd av att det svenska biståndet spridits ut till flera länder. Konsekvensen är att vår roll som biståndsgivare till ett antal länder har förändrats, i synnerhet som de samlade internationella biståndsvolymer har fortsatt att öka. Fram till början av 1990-talet var Sverige en av de två största och därmed mest tongivande givarna i exempelvis Tanzania. Idag är Sverige sjunde största givare i en växande krets. Sverige är fortfarande en viktig aktör, men vår röst väger inte längre lika tungt. Våra prioriteringar kan inte lika självklart få gehör i dialogen mellan givare och samarbetspartners när vi är en i bästa fall mellanstor givare i en stor givarkrets.

Vi är idag i en situation där Sverige utan tillräckligt fokus har spridit biståndsmedel över ett stort antal länder och sektorer. Men Sverige kan inte göra allt överallt. Omsorgen

om kvaliteten i utvecklingsamarbetet kräver att vi ser över möjligheterna att använda våra resurser i det bilaterala utvecklingsamarbetet på ett mer koncentrerat och genomtänkt sätt.

Regeringen satsar på ett mer fokuserat bistånd

Landfokusering bidrar till kvalitetshöjning och effektivisering av utvecklingsamarbetet på flera nivåer: En koncentration av biståndet till färre länder innebär att den svenska biståndsförvaltningen kan rationaliseras. Resurser kan koncentreras till hantering av ett färre antal länder vilket ger förutsättningar för högre kvalitet i hela biståndsförvaltningen såväl hemma som i fält. I linje med Parisdeklarationen innebär Sveriges utfasning av biståndet till vissa länder att dessa länders förvaltningar på ett mer effektivt sätt kan hantera kvarvarande länders bistånd. Sverige kan med andra ord anses ta sin del av ansvaret för att Parisdeklarationens målsättningar uppfylls. En förutsättning för detta är att en fortsatt nära dialog äger rum med övriga biståndsgivare och att en rimlig arbetsfördelning mellan givarna uppnås.

Regeringen har därför under året genomfört en genomgripande analys av förutsättningarna för framgångsrikt utvecklingsamarbete med de länder i vilka Sverige är engagerat. Det har gjorts ett grundligt arbete som involverat stora delar av den svenska biståndsförvaltningen. Valet av samarbetsländer har baserats på en sammanvägd bedömning av ett stort antal centrala bedömningsgrunder för att identifiera länder där Sverige har särskilda förutsättningar att bedriva utvecklingsamarbete. Ett 20-tal indikatorer har analyserats. De har tillämpats systematiskt men fått olika genomslag i den sammanvägda bedömningen av respektive land. Analysen har för varje land tagit sin utgångspunkt i fyra grundläggande frågeställningar.

För det första har bedömningen utgått ifrån det enskilda samarbetslandets behov: Hur omfattande är fattigdomen och var är behoven störst? Här spelar bland annat faktorer som medelinkomst, barnadödlighet, inkomstfördelning och flickors tillgång till skolutbildning in i bedömningen.

Den andra frågan har handlat om huruvida det finns förutsättningar för att bistånd faktiskt kan leda till minskad fattigdom: Hur effektivt kan vårt bistånd förväntas vara? Av

största betydelse har varit om landets egen utvecklingspolitik kan bedömas lägga en grund för tillväxt och minskad fattigdom liksom om landet kännetecknas av god samhällsstyrning och att korruption bekämpas.

Den tredje frågan har gällt demokrati och respekt för mänskliga rättigheter: Går den demokratiska utvecklingen i rätt riktning och har vi annars möjlighet att påverka den? Graden av politisk demokrati, i vilken utsträckning konventioner om mänskliga rättigheter efterlevs liksom det civila samhällets roll i utvecklingen är exempel på specifika områden som har analyserats.

Den fjärde frågan har inriktats på om det svenska biståndet har ett mervärde i relation till det enskilda samarbetslandet: Hur kan Sverige bidra? Viktiga faktorer har varit landets efterfrågan på svensk kompetens (från näringsliv, myndigheter eller organisationer) samt svenska komparativa fördelar och svenskt kunnande i förhållande till andra givare.

Därutöver har Sveriges samlade förbindelser med respektive land beaktats. Intressentmöten och seminarier har ägt rum i syfte att samla in synpunkter från svenska biståndsaktörer. Bedömningsunderlaget har sedan vägts samman och analyserats inför det slutliga urvalet av samarbetsländer.

Landfokuseringens utfall

Sammanfattningsvis innebär landfokuseringen att vårt engagemang för Afrika söder om Sahara och Östeuropa ökar samtidigt som vi minskar närvaron i framförallt Latinamerika och även i någon mån i Asien. Det är framförallt en konsekvens av det faktum att behoven är störst i Afrika. Vårt stora engagemang i Mellanöstern kvarstår.

Utgångspunkten har varit att fokusera samarbetet till länder där Sverige har bäst förutsättningar att bidra till utveckling och skapa utrymme för satsningar i länder där Sverige bedöms kunna göra mest nytta och djupare kunna bidra till landets fattigdomsbekämpning.

Landfokuseringen innebär att det bilaterala utvecklingssamarbetet fokuseras till drygt 30 regelrätta samarbetsländer. Därtill förstärks vårt arbete för demokrati och mänskliga rättigheter i ett mindre antal länder där biståndet bedrivs under andra former än

regelrätt stat-till-stat-samarbete. De regelrätta samarbetsländerna har indelats i tre kategorier (1-3 nedan) för att tydliggöra skälen för Sveriges närvaro, vilket bidrar till högre effektivitet genom att ge förståelse för varför Sverige engagerar sig i ett samarbete. Av olika skäl kan länder flyttas mellan olika kategorier. Samarbetet med ett enskilt land kan dessutom ha drag av två kategorier. Det kommer att finnas variationer i det svenska samarbetet inom varje kategori; den huvudsakliga likheten finns i ansatsen och motivet för Sveriges engagemang. Resultatet av landfokuseringen indelas på följande sätt:

1) Länder med vilka Sverige ska bedriva långsiktigt utvecklingssamarbete (12 st)

Vi stärker vårt fokus på fattigdomsbekämpning genom att, där det bedöms finnas ett svenskt mervärde, fördjupa samarbetet med ett antal länder i Afrika, Asien och Latinamerika i deras kamp mot fattigdomen. Geografiskt stärks vårt fokus på Afrika. Vi ska stödja uppbyggandet av fungerande statsapparater och demokratisk samhällsstyrning både i länder som redan har en positiv demokratisk utveckling och i länder där Sverige bedöms ha möjligheter att påverka utvecklingen i rätt riktning. *Afrika:* Burkina Faso, Etiopien, Kenya, Mali, Moçambique, Rwanda, Tanzania, Uganda, Zambia; *Asien:* Bangladesh, Kambodja; *Latinamerika:* Bolivia.

2) Länder och områden i konflikt- och/eller postkonfliktsituation med vilka Sverige ska bedriva utvecklingssamarbete (12 st)

Vi stärker vårt fokus på fred och säkerhet genom att behålla och vidareutveckla samarbetet inom centrala utvecklingsområden med flertalet stater i en konflikt- eller postkonfliktsituation. Detta kräver särskilda och flexibla insatser, som bedöms vara nödvändiga trots en hög risk för motgångar. *Afrika:* Burundi, DR Kongo, Liberia, Sierra Leone, Somalia, Sudan; *Asien:* Afghanistan, Östtimor; *Mellanöstern:* Irak, Västbanken-Gaza; *Latinamerika:* Colombia, Guatemala.

3) Länder och områden i Östeuropa med vilka Sverige ska bedriva reformsamarbete (9 st)

Vi stärker vårt fokus på Europa genom ett fördjupat samarbete som syftar till att underlätta EU-integrationen och därmed

stärka fattigdomsbekämpningen och reformansträngningarna i vårt närområde. *Europa*: Albanien, Bosnien-Hercegovina, Georgien, Kosovo, Makedonien, Moldavien, Serbien, Turkiet, Ukraina.

Det överordnade målet för allt svenskt utvecklingssamarbete är att bidra till att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor. I alla tre landkategorierna stärker vi vårt fokus på demokrati och mänskliga rättigheter. Respekt för demokrati och mänskliga rättigheter är ett värde i sig och bidrar dessutom till att lyfta länder ur fattigdom. Vi förstärker därför vårt engagemang för en demokratisk samhällsutveckling i flera stater med stora demokratiunderskott.

4) *Länder där Sverige ska bedriva demokrati- och MR-främjande insatser i alternativa former (4st)*

I vissa länder med vilka ett regelrätt stat-till-stat-samarbete inte är möjligt eller önskvärt kommer särskilt demokrati- och MR-stöd ges i alternativa former. Demokratifrämjande insatser kan utformas på olika sätt och ska alltid anpassas till landets specifika situation. Biståndsmedel kan i de flesta fall kanaliseras till enskilda organisationer och krafter i det civila samhället. I andra fall, t ex där det civila samhället är litet eller obefintligt, handlar det om att förmedla kunskap om demokrati, mänskliga rättigheter och marknadsekonomi. Därigenom skapas värdefulla kontaktytor för dialog och främjande av en positiv utveckling. Detta engagemang är en del av regeringens ambitionshöjning avseende arbetet med demokrati och mänskliga rättigheter. *Afrika*: Zimbabwe; *Asien*: Burma; *Europa*: Vitryssland; *Latinamerika*: Kuba.

5) *Utfasningsländer där Sverige ska bedriva selektivt samarbete (7 st)*

I vissa länder där det svenska utvecklingssamarbetet fasas ut kommer det svenska engagemanget att ta sig nya uttryck. Det kommer i flera länder att under en övergångsperiod ske genom selektivt samarbete inom prioriterade områden såsom miljö och demokrati/mänskliga rättigheter. Här kommer begränsade medel från biståndsbudgeten att användas, inte minst för att bidra till

aktörssamverkan i olika former. *Afrika*: Botswana, Namibia, Sydafrika; *Asien*: Indien, Indonesien, Kina, Vietnam.

6) *Utfasningsländer där relationerna främjas på annat sätt än via det bilaterala utvecklingssamarbetet (23 st)*

Afrika: Angola, Elfenbenskusten, Malawi, Nigeria; *Asien*: Filippinerna, Laos, Mongoliet, Pakistan, Sri Lanka, Thailand; *Latinamerika och Karibien*: Chile, El Salvador, Haiti, Honduras, Nicaragua, Peru; *Europa*: Armenien, Azerbajdzan, Kirgizistan, Montenegro, Tadjikistan, Ryssland; *Mellanöstern*: Libanon

I vissa av utfasningsländerna har utfasningen redan påbörjats. I två länder, Libanon och Pakistan, genomförs idag insatser i form av ett tidsbegränsat återuppbyggnadsstöd. Långsiktigt samarbete kommer inte att inledas med dessa länder.

Ett viktigt skäl till att utvecklingssamarbetet fasas ut är en bedömning av att Sverige inte kan bidra lika effektivt i dessa länder som i de länder till vilka regeringen avser fokusera samarbetet. Biståndet är i flera fall väl fungerande i utfasningsländerna, men jämfört med de kvarvarande samarbetsländerna finns inte samma förutsättningar till fördjupning och stärkt samarbete. På olika sätt ska Sverige bibehålla och utveckla relationer med länder där utvecklingssamarbetet fasas ut.

Humanitärt bistånd, multilateralt bistånd, bidraget till enskilda organisationer som ingår i ramorganisationernas verksamhet, vissa delar av det s.k. forskningsstödet samt vissa andra mindre resurskrävande biståndsformer kommer inte att beröras av landfokuseringen då detta bistånd bedrivs enligt andra principer än de som gäller för det landrelaterade biståndet.

Landfokuseringen är ingen besparingsåtgärd utan syftar till att främja en effektivisering av utvecklingssamarbetet i de länder där Sverige väljer att fokusera sina insatser. På så sätt uppnås en förstärkt fattigdomsbekämpning och det. Genom att resurser frigörs blir möjligt att engagera sig djupare där Sverige fortsätter samarbetet. Kvarvarande låginkomstländer där det svenska utvecklingssamarbetet bedöms kunna göra mest nytta prioriteras. Fördelningen av medel mellan bilaterala och multilaterala kanaler kommer i

framtiden att bli föremål för en samlad bedömning om var och hur biståndet kan få de bästa utvecklingseffekterna.

Processen framöver

Arbetet med att utveckla samarbetsformerna med prioriterade länder kommer att stå i fokus under 2008. Det ska ske inom ramen för samarbetsstrategiprocesser eller motsvarande processer.

I dialog med företrädare för fokusländerna kommer ett beslut att växa fram om hur det svenska biståndet med det aktuella landet ska utformas. En anpassning kommer att krävas till de processer som pågår i länderna kring givarsamordning, inte minst frågor kring arbetsdelning. Regeringens tematiska prioriteringar kommer att kunna utvecklas i kommande samarbetsstrategier alternativt förstärka redan befintliga strategier.

Redan under 2007 inleds arbetet med att på ett ansvarsfullt sätt fasa ut det bilaterala utvecklingssamarbetet alternativt övergå till andra samarbetsformer. Formerna för utfasning och övergång till annat samarbete kommer att anpassas till varje lands specifika situation och föras i dialog med samarbetsländerna och relevanta givare. Särskilda strategier för dessa processer kommer att tas fram. I arbetet med att utveckla särskilda utfasningsstrategier anpassade till varje lands specifika situation kommer följande principer vara vägledande:

- respekt för avtalsmässiga villkor,
- möjligheter att hitta lämpliga övergångsmekaniser (överlämnande till lokala parter eller andra givare) för pågående projekt och program,
- hantera gjorda investeringar varsamt så att inte uthålligheten i projekt och program i största möjliga mån påverkas negativt samt
- tydlighet kring utfasningsperioder som i normalfallet inte bör överstiga tre år.

Regeringen är också angelägen om att i nära samarbete med de enskilda organisationerna föra en dialog om hur utfasningen ska ske i de länder som respektive organisation är engagerad i och hur erfarenheter, resultat och etablerade nätverk på bästa sätt kan tas tillvara.

Effekterna av landfokuseringen kommer att bli tydliga på medellång sikt, i takt med att

resurser kan frigöras till förmån för kvarvarande samarbetsländer. Utfasningen kommer endast i liten utsträckning få konsekvenser på resursfördelningen per samarbetsland under 2008. Större förändringar äger först rum under 2009 och 2010.

Den landfokusering av det bilaterala biståndet som nu inleds kommer också att medföra förändringar i utrikesrepresentationen. Förändringar i omvärlden och i politikens inriktning, liksom kraven på en effektiv användning av resurser, föranleder anpassningar i den svenska utrikesrepresentationen.

Ovan beskrivna arbete för landfokusering görs för att på ett samlat sätt minska antalet samarbetsländer och därmed öka kvaliteten i biståndet. Liknande översyner planeras även att genomföras i framtiden. Regeringen avser i kommande budgetpropositioner redogöra för det fortsatta landfokuseringsarbetet.

Sektorkoncentration

Arbetet med att fokusera det svenska biståndet till färre sektorer per land fortgår under 2008. Sverige bidrog till utformningen av EU-rådsslutsatser och en uppförandekod om arbetsdelning och komplementaritet som antogs vid ett EU-biståndsministermöte i maj 2007. Sverige kommer att verka för att uppförandekoden efterlevs. Syftet med koden är att biståndsgivarna ska begränsa sig till ett fåtal sektorer i de samarbetsländer där man är verksam. En bedömning av svenska komparativa fördelar ska göras vid val av sektorer. Det finns även en ansats i uppförandekoden om att begränsa antalet länder med vilka man bedriver utvecklingssamarbete. Nya riktlinjer för samarbetsstrategier kommer att leda till skarpare och tydligare skrivningar om sektorfokusering. Denna kommer att fortsätta i takt med att gamla samarbetsstrategier löper ut och nya beslutas. Stat-till-statsamarbetet i dessa strategier ska koncentreras till betydligt färre sektorer. Samarbetet med det civila samhället och den privata sektorns organisationer ska dock inte påverkas av sektorfokuseringen.

Strategiskt användande av olika biståndsformer

Det finns tre huvudsakliga biståndsformer: projektstöd, programstöd och krediter och garantier. Därtill ges skuldåtgärder enligt

internationella åtaganden. Valet av biståndsform och framför allt kombinationen av biståndsformer i respektive samarbetsstrategi har inte alltid varit väl underbyggt. Regeringen avser förbättra utnyttjandet av respektive biståndsforms komparativa fördelar och göra mer strategiska val av kombinationen av biståndsformer i processen med att ta fram en samarbetsstrategi.

Åtagandet i Parisdeklarationen om att öka andelen programstöd ligger fast. Detta åtagande är av stor betydelse för att säkra kvaliteten och effektiviteten i biståndet när biståndsvolymerna globalt ökar samtidigt som samarbetsländerna har begränsad kapacitet. Det är dock viktigt att förutsättningarna för ett effektivt programstöd finns samt att ett strategiskt val görs av vilken/vilka programstodsform(er) (generellt budgetstöd, sektorbudgetstöd, eller sektorprogramstöd) som är den/de mest effektiva och relevanta givet landets situation och andra givares stöd. Regeringen avser utveckla hanteringen av programstödet för att säkra en god riskhantering och en effektiv biståndsform.

Regeringen anser att kredit- och garantiinstrumentet har potential som inte utnyttjas fullt ut idag, inte minst som instrument för samverkan med det svenska näringslivet. En utredning om krediter och garantiers roll i biståndet har färdigställts och regeringen avser genomföra de förändringar som behövs för att öka effektiviteten i detta instrument och möjliggöra ökade volymer.

Förstärkt kvalitet och styrning inom det multilaterala utvecklingsarbetet

Det arbete som regeringen inledde 2007, bland annat genom att anta strategin för multilateralt utvecklingsarbete, fördjupas under 2008. Den så kallade multistrategin syftar till att säkra kvaliteten och förstärka styrningen av det svenska multilaterala utvecklingsarbetet. Den gäller för Regeringskansliet och myndigheter som samverkar med FN-systemet eller de internationella finansieringsinstitutionerna. Regeringen verkar för starka multilaterala organisationer med relevanta mandat och verksamheter. Sverige kan bidra till detta bl.a. genom ett enhetligt agerande och gemensamma bedömningsgrunder för bidrag som beslutas på olika

håll i den svenska förvaltningen, t.ex. inom globala miljöfrågor och handelspolitik.

Multistrategin slår fast att relevans och effektivitet ska vara huvudkriterier för kanalisering av utvecklingsresurser till multilaterala organisationer. Med relevans avses dels organisationens verksamhet i förhållande till svenska utvecklingsmål, dels organisationens roll i förhållande till andra organisationers verksamhet inom internationellt utvecklingsarbete. Med effektivitet avses om organisationen bidrar till att nå uppställda mål och om verksamheten är organiserad så att den leder till resultat och effektivt utnyttjar biståndsmedel.

Förstärkt mål- och resultatstyrning av det svenska utvecklingsarbetet

Som redovisats ovan har ett antal strukturella förändringar av styrning och uppföljning av utvecklingsarbetet genomförts av regeringen. Målet är att förbättra styrningen och resultatredovisningen för det samlade utvecklingsarbetet.

En tydlig och transparent redovisning av biståndets resultat och av hur biståndet konkret bidrar till fattigdomsminskning är central för att motivera ett generöst bistånd och för att över tiden säkerställa lärande och ett ständigt förbättringsarbete inom såväl den svenska biståndsförvaltningen som inom samarbetsländernas förvaltningar. Baserat på bättre redovisning från myndigheterna avser regeringen därför redogöra för resultaten inom utvecklingsarbetet i en särskild årlig skrivelse till riksdagen.

Med en tydlig resultatredovisning som grund underlättas saklig uppföljning av - och debatt om - resultat och effektivitet i utvecklingsarbetet samt eventuella behov av förändringar av biståndets inriktning och samarbetsformer. Det samlade lärandet om utvecklingsarbetet och det fortsatta förbättringsarbetet stärks därmed.

Utvärderingsverksamheten är ett viktigt bidrag i arbetet med en förstärkt mål- och resultatstyrning, både för att stärka lärandet i förvaltningen och för att bedöma resultat och effektivitet i utvecklingsarbetet. Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingsarbete (Sadev) ska kunna genomföra utvärderingar självständigt från förvaltningen. Regeringen har i regleringsbrevet för Sadev

2007 tydliggjort myndighetens inriktning på utvärdering och effektivitetsrevision.

För att försäkra sig om att biståndet kommer att utnyttjas på ett effektivt sätt har regeringen nyligen uppdragit åt Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete att utvärdera och lämna förslag på förändringar av Utrikesdepartementets och Sidas arbete för att förebygga korruption i det svenska utvecklingssamarbetet, de uppföljnings- och kontrollmekanismer som finns samt hur fall av korruption följs upp.

Förstärkt samverkan med det svenska näringslivet

Sverige ska bli bättre på att ta tillvara det svenska näringslivets erfarenheter och kompetens i utvecklingssamarbetet. Målet är att stärka det samlade bidraget till utformningen och genomförandet av Sveriges politik för global utveckling.

Det finns en ökad samsyn vad gäller den privata sektorns roll i utvecklingssamarbetet. Mycket kan göras för att förbättra företagsklimatet i utvecklingsländerna. Det handlar om att utforma lagar och regelverk på ett sätt som främjar investeringar och företagande. Det gäller också att ha tillförlitliga institutioner på rätts- och bankområdena. Marknader måste fungera och upphandling ske i korrekta former. Ett konkurrenskraftigt näringsliv, goda handelsförbindelser och sunda direktinvesteringar baserat på socialt och miljömässigt ansvarstagande (Corporate Social Responsibility - CSR) har en grundläggande betydelse för hållbar ekonomisk tillväxt, sysselsättning och fattigdomsbekämpning.

Regeringen vill förbättra förutsättningarna för samverkan mellan det statliga utvecklingssamarbetet och det svenska näringslivet utan att därmed göra avsteg från den svenska principen om avbundet bistånd. Som ett led i detta arbete förbereder regeringen inrättandet av ett rådgivande organ med företrädare på hög nivå från svenska företag med erfarenhet från arbete i utvecklingsländer och med företrädare från myndigheter med särskild roll för genomförandet av biståndspolitik.

Det är väsentligt att bättre ta tillvara svenska företags initiativförmåga, kunskap och erfarenhet för att matcha utvecklingsländernas behov, prioriteringar och kapacitet inom

områden där svenska företag och organisationer har komparativa fördelar. En närmare samverkan mellan olika aktörer och mellan olika politikområden – där hänsyn tas till ett utvecklingsperspektiv i utformning och genomförande av handels- och näringspolitiken – kan bidra till tillväxt och utveckling i utvecklingsländerna. Detta omfattar också initiativ inom de multilaterala utvecklingsorganen som exempelvis FN där syftet är att matcha behoven i samarbetsländerna med det privata näringslivets kompetens och erfarenheter. Grundläggande principer för ansvarsfullt företagande, så som FN:s Global Compact och OECD:s riktlinjer för multinationella företag, utgör utgångspunkt för samarbetet.

Biståndsfinansierad aktörssamverkan

Biståndsfinansierad aktörssamverkan syftar till att stimulera framväxten av uthålliga partnerskap mellan aktörer i Sverige - företag, myndigheter, kommuner, landsting/regioner, enskilda organisationer och institutioner - och samarbetsparter i låg- och medelinkomstländer. Målet är att relationen på sikt ska leva vidare utan finansiering från utvecklingssamarbetet. Denna form av ömsesidigt samarbete bidrar även till att stärka och fördjupa Sveriges samlade relation med ett land. Utgångspunkten för dessa samarbeten är att de ska bidra till att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor.

För vissa av Sveriges samarbetsländer kommer samarbetsformen utgöra en viktig brygga i övergången från ett långsiktigt utvecklingssamarbete till ett självbärande och breddat samarbete baserat på ömsesidigt intresse. Det gäller framförallt för länder där det finns ett svenskt intresse av att utveckla och fördjupa relationerna och där förutsättningarna är goda att matcha landets behov och prioriteringar med svenska aktörers komparativa fördelar. I dessa länder kommer regeringen att verka för att fördjupa aktörssamverkan. För de länder där Sverige avser fasa ut det långsiktiga utvecklingssamarbetet kan insatser för aktörssamverkan komma att ha särskild betydelse.

Det internationella effektiviseringsarbetet – genomförandet av Parisdeklarationen

Det internationella arbetet för ökad biståndseffektivitet får ökat fokus under 2008. En ny mätning av hur långt genomförandet av Parisdeklarationen kommit genomförs under året. Det är angeläget att denna mätning görs på ett sätt som möjliggör att tydliga slutsatser dras för den vidare implementeringen. Mätningen 2007 identifierade några områden där Sverige behöver intensifiera ansträngningarna. Det gällde till exempel förutsägbarheten i utvecklingssamarbetet. Målet är att nästa mätning ska visa att Sverige förbättrat sig på de punkter som lämnade en del i övrigt att önska vid 2006 års genomgång.

I september 2008 äger ett högnivåmöte rum i Accra (Ghana) som får stor betydelse för det fortsatta arbetet med Parisdeklarationen. Detta möte kommer att fokusera på de genomförandeområden som visat sig kräva särskilda ansträngningar, sedan antagandet av Parisdeklarationen 2005. Sverige arbetar för att Accra-mötet ska medföra ett så konkret utfall som möjligt, i form av en handlingsplan med fokus på de hinder som identifierats för att det internationella givarsamfundet och samarbetsländerna ska lyckas uppfylla sina åtaganden enligt Parisdeklarationen.

3.6.4 Sveriges utvecklingssamarbete bilateralt, multilateralt och genom EU

Det svenska utvecklingssamarbetet kommer 2008 fördela sig på bilateralt utvecklingssamarbete, multilateralt utvecklingssamarbete och samarbetet genom EU. Nedan redogörs för regeringens planer under respektive område. De ovan beskrivna prioriterade områdena och effektivitetsarbetet ska genomsyra allt utvecklingssamarbete. I följande avsnitt utvecklas och specificeras också innebörden av detta per område.

Bilateralt utvecklingssamarbete

Afrika söder om Sahara

Utvecklingen i Afrika söder om Sahara uppvisar flera positiva tendenser. I många länder förbättras respekten för mänskliga

rättigheter samtidigt som demokratin stärks. Flera långvariga konflikter i Afrika har dämpats eller upphört och människorna har kunnat återvända till sina forna hemtrakter och återgå till ett normalare liv. Den ekonomiska tillväxten är sedan flera år hög i stora delar av Afrika. Fortfarande lever dock en stor del av den afrikanska befolkningen i extrem fattigdom.

Konflikterna har varit många i Afrika. Under senare år har dock flera konflikter upphört eller mattats av. Situationen har förbättrats i Stora sjöområdet i centrala Afrika kring DR Kongo liksom i Mano Riverområdet i Västafrika kring Liberia. Freden och stabiliteten är dock bräcklig. Situationen på Afrikas Horn är allvarlig. Kriget i Darfur och Somalia skördar många offer och innebär ett oerhört lidande för dess befolkningar. Internationella samfundet, inkl Sverige, har en fundamental uppgift i att bidra till skapande och stärkande av fred, återskapande av samhällsstrukturerna, återuppbyggande av länderna och återhämtning till ett normalt liv för befolkningen.

Stärkandet av afrikanska regionala och subregionala organisationer är viktigt för att uppnå fred och säkerhet i Afrika, men också för att kunna dra nytta av de ekonomiska fördelarna som en ökad integration innebär. Strävan är att bidra till de afrikanska organisationer och ytterligare stärka samverkan mellan AU, Afrikas subregionala organisationer, EU och FN, inklusive FN:s fredsbyggande insatser.

Även om det förebyggande arbetet med hiv och aids har gett resultat är hiv- och aidsepidemin av sådan dimension att den utöver att skapa mänskligt lidande också hotar grundläggande samhällsfunktioner. Hållbar utveckling förutsätter en fungerande samhällsstruktur. En hiv- och aidsspridning som nått 20 procent och i några fall ända upp till 40 procent av befolkningen i enskilda länder i södra Afrika innebär ett ofattbart mänskligt lidande, men också att samhällsbygget riskerar att kollapsa. Det stora antalet föräldralösa barn som epidemin har resulterat i kommer att sätta djupa spår i samhällena långt fram i tiden. Alla utvecklingsinsatser måste beakta detta.

Det regionala perspektivet, arbetet inom och mellan regioner, är extra viktigt i arbetet

mot hiv och aids. Därför satsar regeringen ytterligare på regional samverkan, bland annat genom samarbetet med Afrikanska Unionen och Södra Afrikas utvecklingsgemenskap (SADC) under 2008. Sverige är genom Sida ledande givare i aidsarbetet i södra Afrika. Denna position bör utvecklas ytterligare under 2008, både vad gäller det policyinriktade och normativa arbetet och i arbetet för ökad effektivitet och transparens.

Ökad handel är en nyckel till ekonomisk utveckling och fattigdomsminskning. De afrikanska länderna behöver ges ökade möjligheter att delta i och dra nytta av internationell handel. En viktig aspekt är också handelns centrala roll för den regionala integrationen. Insatser ska genomföras för att förstärka den lokala handelspolitiska och förhandlingstekniska kompetensen samt insatser för att stärka kapaciteten att producera och sälja konkurrenskraftiga varor och tjänster. Under 2008 påbörjas genomförandet av nya ekonomiska partnerskapsavtal (EPA) mellan EU och AVS-länderna, där fyra av sex regionala grupperingar är afrikanska. Genomförandet kommer att ske stegvis under kommande år och processen förväntas bli krävande för AVS-länderna. Därför ska stöd avsättas för att underlätta för de afrikanska länder som omfattas.

Det svenska utvecklingssamarbetet i Afrika ska fortsatt fokusera på länder med strukturell fattigdom respektive på länder som just kommit ut ur konflikt. Sverige kommer fortsatt att vara drivande i genomförandet av Parisdeklarationen. För att uppnå minskad fattigdom måste effektiviteten öka och kvaliteten säkras i utvecklingssamarbetet med Afrika. Det breda och ökade svenska engagemanget i och för Afrika kommer att presenteras i regeringens skrivelse Det nya Afrika som regeringen avser överlämna till riksdagen i slutet av 2007. Skrivelsen ska vara vägledande för de svenska samarbetet med Afrika, inklusive utvecklingssamarbetet.

I länder med vilka Sverige bedriver ett långsiktigt utvecklingssamarbete, exempelvis Mocambique, Tanzania, Uganda, Kenya och Zambia, ska de tematiska prioriteringarna inom utvecklingssamarbetet utgöra en central del i dialogen med respektive land. Hit hör även insatser som leder till bättre utnyttjande

av inhemska resurser och den politiska viljan till resursfördelning.

Demokrati och mänskliga rättigheter

Demokratin och respekten för mänskliga rättigheter förbättras, men med flera grava undantag och från en nivå där förväntningarna har varit alltför lågt ställda. Många gånger finns en väl utvecklad lagstiftning som ger ett skydd, men samtidigt förekommer ofta brister i den dagliga tillämpningen. Svag samhällsstyrning, korruption och en ofta bristfällig förvaltningsstruktur och svag fördelningspolitik förhindrar utveckling. I ett antal länder, exempelvis Zimbabwe, men i varierande utsträckning också på annat håll, är demokrati- och mänskliga rättighetsutvecklingen negativ eller mycket svag trots att förutsättningarna funnits för att skapa bättre samhällen. Vid sidan av dessa undantag är dock utvecklingen överlag positiv – vad gäller t.ex. demokratin utvecklas den mer positivt i Afrika än i Asien enligt Freedom House Index.

Regeringen avser att, inom ramen för det långsiktiga utvecklingssamarbetet i Afrika, främja demokrati, mänskliga rättigheter och utveckling. Därmed främjas även fred och säkerhet. I förhållandet till partnerländer ska dialogen om och insatser för mänskliga rättigheter och demokrati vara en naturlig komponent. I vissa länder i t.ex. södra Afrika hamnar fokus på ekonomiska och sociala rättigheter och en förfinad demokrati, i andra länder kan rättssystemen, korruption och god samhällsstyrning i vid mening behöva ställas i fokus.

I Zimbabwe, där det svenska biståndet förmedlas via alternativa kanaler, kommer Sverige fortsatt att stödja demokratiseringsprocessen och arbetet för att stärka respekten för mänskliga rättigheter genom att bistå enskilda organisationer verksamma i landet och krafter i det civila samhället som verkar för en demokratisk utveckling.

I konflikt- och postkonfliktländer, som Sudan, ska Sverige arbeta för att öka respekten för och främjandet av de mänskliga rättigheterna. Satsningar på återuppbyggnadsstöd, i syfte att stärka en demokratisk och ekonomisk utveckling, kommer att genomföras.

Regeringen avser även att genom aktörs-samverkan fokusera på mänskliga rättigheter

och demokrati genom institutionsbyggande. Detta kommer exempelvis att ske i nära samverkan mellan institutioner i Sverige och enskilda länder i Afrika, vilket gagnar en demokratisk utveckling och respekten för mänskliga rättigheter.

Främjande av jämställdhet och kvinnors roll i utveckling

I de länder i Afrika med vilka Sverige bedriver ett långsiktigt utvecklingsamarbete är det naturligt och angeläget att arbetet med att stärka kvinnors roll utgör en betydande del av de svenska insatserna. Kvinnors roll i samhället och för utveckling ska därför också utgöra en central del i dialogen med respektive samarbetsland.

Kvinnors roll i den ekonomiska utvecklingen kommer att lyftas fram. Detta kan göras i t.ex. det handelsrelaterade utvecklingsstödet, i form av mikrokrediter och genom särskilt fokus på flickor och kvinnor inom utbildningsområdet.

I konflikt- och postkonfliktländer kan ett brett engagemang för kvinnor utvecklas inom ramen för det svenska stödet. En viktig del är arbetet med jämställdhetsaspekter i konfliktthantering, baserat på FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet och Sveriges nationella handlingsplan för att genomföra resolutionen.

Miljö och klimat

Effekterna av klimatförändringarna väntas bli särskilt allvarliga i just Afrika. Insatser ska inriktas på att såväl förhindra fortsatt miljöförstöring som att anpassa samhällena till de förändringar som klimatförändringarna har lett till.

Delar av Afrika har under de senaste åren drabbats av omfattande torka. Detta har resulterat i att den redan tidigare bristfälliga energiförsörjningen ytterligare har förvärrats. Samtidigt finns en omfattande potential som nu måste utvecklas parallellt med att en omställning sker till de nya förhållandena.

Genom aktörssamverkan i södra Afrika kommer regeringen att understödja insatser där Sverige kan bidra med teknik och kompetens inom energiområdet för att öka energikapaciteten. Härutöver är vattenkraftspotentialen omfattande i flera länder varför fortsatt samarbete för att utöka det energislaget är väl motiverat. En utökad

kapacitet för vattenkraft har i flera av länderna i Afrika förutsättningar att även bidra till den regionala energiförsörjningen.

Klimatförändringarna ger inte sällan upphov till konflikter. Konflikten i Darfur i västra Sudan är komplex och har många orsaker - en är ökenspridningen. Betesmarker som har utgjort försörjningen för nomader har nu förvandlats till öken och livsbetingelserna har ryckts undan. Odlingsmark i andra delar av provinsen utsätts då för ett ökat tryck. Konkurrensen om den kvarvarande marken ger upphov till konflikter. När fred uppnås i Darfur måste klimatförändringarna och ökenspridningen tjäna som utgångspunkt för svenska insatser. Härigenom kan konfliktrisen minskas och en hållbar utveckling uppnås.

Asien

Den starka ekonomiska tillväxten i framför allt Öst- och Sydostasien har lett till en kraftig minskning av inkomstfattigdomen i regionen. Särskilt påtaglig är fattigdomsminskningen i Kina. Öst- och Sydostasien har redan uppnått målet att halvera andelen extremt fattiga, och även Sydostasien har goda förutsättningar att nå målet. Barnadödligheten minskar påtagligt i alla Asiens regioner och man kan i många länder se förbättringar på utbildningsområdet. Trots de framsteg som skett lever fortfarande två tredjedelar av världens fattiga i Asien, de flesta i Sydostasien. Klyftorna har ökat i många länder och skillnaderna i utveckling är stora mellan olika länder och regioner liksom mellan stad och landsbygd. Utvecklingen mot demokrati och mänskliga rättigheter är ojämn. Endast ett fåtal länder i Asien är stabila demokratier. Även länder med demokratiskt styrelseskick brister i respekten för mänskliga rättigheter. Brister i rättssystemet och utbredd korruption är andra betydande problem. Asien är världens mest förorenade region och miljöproblemen ökar. Andelen hiv-smittade ökar i många länder

Demokrati och mänskliga rättigheter

Utvecklingsarbetet med Asien kommer i hög grad inriktas på stöd till att stärka respekten för mänskliga rättigheter, bidra till demokratisering och främja god samhällsstyrning. Parallellt med enskilda insatser kommer Sverige föra en aktiv dialog kring demokrati

och mänskliga rättigheter i samtliga samarbetsländer.

I de länder med vilka Sverige bedriver ett långsiktigt utvecklingssamarbete har arbetet för att främja demokrati och mänskliga rättigheter en framträdande roll. I Bangladesh handlar Sveriges insatser om att stärka enskilda organisationers förmåga att granska hur samhällsservicen fungerar, för att förbättra fattiga medborgares möjligheter till politiskt ansvarsutkrävande. I Kambodja kommer Sverige stödja reformer inom offentlig finansiell styrning, pågående decentraliseringsreform och ge stöd åt det civila samhället som främjare av demokrati och mänskliga rättigheter.

Sveriges bistånd till länder i konflikt- eller postkonfliktsituationer kan generellt bidra till demokratiserings- och stabiliseringsprocesserna. Stödet till Afghanistan är inriktat på rätten till hälsa och utbildning, liksom stöd till kapacitetsuppbyggnad av den afghanska statsförvaltningen. Ambitionen är också att bidra till att stärka rättssektorn. Biståndet till Afghanistan kommer att samordnas med Sveriges övriga insatser i regionen. Stödet till Östtimor är i första hand inriktat på att stärka den offentliga förvaltningens kapacitet, inte minst inom rättsväsendet. Sverige bidrar också med stöd till Östtimors parlament. Rätten till utbildning uppmärksammas genom stöd till utveckling och återuppbyggnad av landets primärutbildning.

Stöd till en demokratisering av Burma, ett land där Sverige utför särskilda insatser via alternativa kanaler, ska gå till den demokratiska oppositionen i exil.

Främjande av jämställdhet och kvinnors roll i utveckling

Jämställdhet samt kvinnors och barns villkor utgör centrala områden i Sveriges samarbete med Asien. Ambitionen att stärka kvinnors och flickors rättigheter är en integrerad del av alla typer av insatser och präglar likaså dialogen med samarbetsländerna.

Ett exempel på riktade insatser i de länder med vilka Sverige bedriver ett långsiktigt utvecklingssamarbete är stödet för att säkerställa att utbildnings- och hälsosektorerna i Bangladesh kommer kvinnor och flickor till del. I konfliktlandet Afghanistan prioriterar Sverige att bidra till en starkare ställning och

bättre levnadsvillkor för kvinnor och flickor. Detta får bland annat genomslag i insatserna inom hälso- och utbildningssektorn. Sverige verkar även för att kvinnors situation och deltagande i offentliga processer ska integreras i återbyggnadsarbetet. Kvinnors situation och tillgång till rättvisa är en prioriterad fråga i samarbetet med Östtimor, vilket bl.a. får genomslag i stödet till rättssektorn.

Miljö och klimat

Miljöinsatser i Asien är högt prioriterade. Viktiga orsaker till miljöförstöringen är otillräcklig institutionell kapacitet, bristande miljöpolitik och otillräckliga investeringar i hållbar energiförsörjning, energieffektivisering och andra klimatåtgärder. Dessa områden kommer att utgöra fokus för de svenska insatserna, liksom stödet till ökat regionalt samarbete.

Sverige kommer i de länder där ett långsiktigt utvecklingssamarbete bedrivs uppmärksamma klimatförändringarnas konsekvenser. I exempelvis Bangladesh kommer Sverige bidra till investeringar för att förbättra den urbana miljön och verka för att problemen även lyfts fram inom övriga samarbetsområden.

Miljöproblem är gränsöverskridande och förutsätter regional samordning. Regeringens prioritering av miljö och klimatfrågor kommer därför också få genomslag i stödet till det regionala samarbetet i Sydostasien. Stödet är inriktat på att stärka institutionell kapacitet för bl.a. katastrofberedskap, bidra till bättre miljö i städerna och stärka reglering och styrning av miljöskyddet i Mekongländerna.

Sverige eftersträvar ett fördjupat samarbete med Asiatiska utvecklingsbanken, bland annat genom pågående diskussioner om ett närmare samarbete i Mekongområdet. En viktig fråga i Sveriges arbete med bankerna är att uppmärksamma rättvise- och miljöfrågornas betydelse för att främja en hållbar ekonomisk tillväxt som kommer de fattiga till del.

Mellanöstern och Nordafrika

Utvecklingssamarbetet med Mellanöstern och Nordafrika utgör en särskild utmaning. Konflikt med väpnade förtecken är en säker källa till fattigdom och det är ett tillstånd som präglar situationen i Västbanken/Gaza, Libanon och Irak. Den svåra säkerhetssituationen i Irak har gett upphov till omfattande

flyktingströmmar både inom landet och till grannländerna, främst till Syrien och Jordanien. Många av de människor som flyr lever i stor misär och inströmningen av flyktingar skapar spänningar i mottagarländerna. Vidare står det klart att den humanitära situationen i Irak blir allt allvarligare. Några av de huvudsakliga problemen i regionen har identifierats och analyserats i fyra så kallade Arab Human Development Reports (2002-2006), som givits ut av FN:s utvecklingsorgan (UNDP). De är bristen på demokratisk samhällsstyrning och respekt för de mänskliga rättigheterna; kvinnors avsaknad av rättigheter och bristen på jämställdhet samt inadekvata utbildningsväsenden med otillräckliga resurser. I övrigt råder det en stor skillnad mellan länderna med avseende på såväl utveckling som säkerhet.

Demokrati och mänskliga rättigheter

I Mellanöstern och Nordafrika avser regeringen bidra till framväxten av ett starkt civilsamhälle med fokus på kvinnornas roll både som målgrupp och aktörer, bl.a. genom kunskapsöverföring, närmare dialog, ökade direktkontakter och nätverksbyggande mellan personer med relevanta erfarenheter i Sverige och de aktuella länderna. Insatser bör i första hand inriktas på att främja demokrati och mänskliga rättigheter, stödja fria och oberoende medier, samt att skapa mötesplatser. Regeringen avser vidare stärka insatserna för att förbättra olika minoriteters situation i Mellanöstern.

Det regionala samarbetet ska av resurs- och effektivitetsskäl koncentreras och i möjligaste mån kompletteras insatser från andra regionala givare, i synnerhet EU, men också FN och de multilaterala utvecklingsbankerna. OECD:s samarbete med länderna i Mellanöstern och Nordafrika för att främja god samhällsstyrning sammanfaller med svenska målsättningar och får svenskt finansiellt stöd. Svenska institutet i Alexandria fortsätter att bidra till dialog och ökad ömsesidig förståelse mellan regionens länder och regionen och Europa.

I konfliktområdena Irak och Västbanken/Gaza ställs särskilda krav på flexibilitet i utformandet av svenska insatser. Den förenklade landstrategin för Irak har förlängts till och med juni 2008 och kompletterats med riktlinjer som tar hänsyn

till den situation som råder. Bland annat får organisationer i civilsamhället stöd till kapacitetsutveckling samt utbildnings- och informationsinsatser inom området demokrati, mänskliga rättigheter och konfliktlösning. Stöd går också till återuppbyggnad av Iraks infrastruktur, framför allt till elsektorn. Detta är angeläget eftersom ett fungerande elnät är en förutsättning för att nödvändiga samhällsfunktioner som till exempel sjukvård ska fungera. Även det humanitära stödet är fortsatt centralt. Huvuddelen av biståndet kanaliseras genom multilaterala organ, framför allt FN:s och Världsbankens återuppbyggnadsfond. Sverige verkar för att stärka FN:s roll som internationell samordnare av återuppbyggnadsinsatser i Irak.

Samarbetsstrategin för Västbanken/Gaza (2007-2008) syftar till att främja en fredlig lösning av den israelisk-palestinska konflikten och en av parterna framförhandlad tvåstatslösning samt att stödja framväxten av en demokratisk och ekonomiskt bärkraftig palestinsk stat, samt att lindra effekterna av den pågående konflikten. Stabila och fungerande palestinska samhällsinstitutioner, liksom uppbyggd infrastruktur, är centrala element för att uppnå detta. För att värna effektiviteten och kvaliteten i stödet till palestinerna kommer Sverige fortsatt aktivt verka för att skapa de grundläggande politiska förutsättningar som krävs för att stärka existerande palestinska institutioner.

Regeringen ser ett behov av förstärkt internationell givarsamordning för att kvalitetssäkra biståndet till palestinerna. Biståndet är huvudsakligen inriktat på barns välfärd, sysselsättningsskapande program, stöd till hälsovård och undervisning, infrastruktur samt betydande insatser på det humanitära området. Därutöver ges omfattande stöd i syfte att främja respekten för mänskliga rättigheter och uppbyggnaden av civilsamhället och det privata näringslivet. Beredskap ska finnas att vid behov ge ytterligare kapacitetsstöd inför bildandet av en palestinsk stat.

Merparten av det svenska biståndet kanaliseras via det civila samhället och multilaterala organisationer. Sverige ger sedan länge omfattande stöd till UNRWA, det FN-organ som har till uppgift att stödja de palestinska flyktingarna. Utöver detta avser

Sverige fortsatt bidra till insatserna Temporary International Presence in Hebron (TIPH), European Union Border Assistance Mission for the Rafah Crossing Point (EU BAM Rafah) och European Union Police Mission for the Palestinian territories (EUPOL COPPS).

Främjande av jämställdhet och kvinnors roll i utveckling

Ett främjande av respekten för kvinnors och flickors lika rättigheter, villkor och möjligheter är centrala för att åstadkomma utveckling i regionen och följaktligen uttalade mål för de svenska insatserna. Det rör sig om ett spektrum av insatser, från fattigdomsbekämpning särskilt riktad mot kvinnor och barn till skapandet av regionala nätverk (ett exempel är ett forum för kvinnliga parlamentariker). Svenskt stöd till det civila samhället är inriktat på kvinnors rättigheter.

Miljö och klimat

Prioriteringen av energifrågor får bl.a. genomslag i utvecklingssamarbetet med konflikt- och postkonfliktländer, bl.a. i Irak där Sverige som ett led i återuppbyggnaden av landet ger kapacitetsstöd i form av rehabilitering, utbildning och underhåll inom elsektorn.

Frågor kring gränsöverskridande vatten ska ägnas större uppmärksamhet. Sverige kan spela en viktig roll som dialogpart i samarbeten kring delade vattenresurser. Mellanöstern och Nordafrika ska stå i fokus för svenska insatser och erfarenheter från svenska aktörer ska nyttjas i dessa sammanhang.

Latinamerika och Karibien

Den latinamerikanska kontinentens gemensamma utvecklingsutmaningar är i stor utsträckning relaterade till den ekonomiska, sociala och politiska ojämlikheten, vilken innebär en historiskt betingad exkludering och marginalisering av stora befolkningsgrupper. Den ojämlika resursfördelningen innebär att 41 procent av kontinentens befolkning lever i fattigdom. De relativt goda tillväxtnivåerna i regionen under 2000-talet har haft en marginell inverkan på antalet och andelen fattiga. I samtliga länder där Sverige bedriver ett långsiktigt utvecklingssamarbete krävs strukturella förändringar för att åstadkomma en hållbar fattigdomsbekämpning. Detta är

beroende av utvecklandet av en mer kapabel demokratisk stat präglad av god samhällsstyrning och respekt för de mänskliga rättigheterna.

Demokrati och mänskliga rättigheter

Demokratisk samhällsstyrning har varit ett högprioriterat område för utvecklingssamarbetet med Latinamerika under lång tid. De svenska insatserna är fokuserade på strukturella förändringar av offentlig politik och verksamhet på lokal, regional och nationell nivå, i syfte att främja en hållbar demokratisk utveckling med respekt för de mänskliga rättigheterna.

I postkonfliktländer som Colombia ska Sverige, som en del av de insatser som görs för att stödja fredsprocessen, bidra till konstruktiv dialog och minskad polarisering genom att bland annat vidga kretsen av engagerade aktörer och skapa utrymme för deltagande av marginaliserade grupper. I Guatemala syftar de svenska insatserna till att stärka demokratin och rättstaten. Genom stöd till enskilda organisationers påverkansarbete, utbildning och organisering kan den lokala demokratin stärkas underifrån.

På Kuba, där det svenska biståndet förmedlas via alternativa kanaler, kommer Sverige att förstärka arbetet för mänskliga rättigheter, bland annat genom att bistå enskilda organisationer verksamma i landet och krafter i det civila samhället som verkar för en demokratisk utveckling.

Främjande av jämställdhet och kvinnors roll i utveckling

Kvinnor utgör en av de mest utsatta grupperna bland de fattiga i Latinamerika, samtidigt som potentialen för denna grupp att engagera sig i lokal utveckling och fattigdomsbekämpning är stor.

I Bolivia och Guatemala arbetar Sverige för att främja institutionsutvecklingen för jämställdhetsarbetet. På lokal nivå söker man stärka kvinnors roll genom stöd till metodikutveckling för jämställdhetsanalys, stöd till arbete med gemensam jämställdhetsplattform för kvinnliga ledamöter från olika politiska partier, samt stöd till uppbyggandet av jämställdhetsorganisationer. I ett postkonfliktland som Colombia stödjer Sverige bland annat framväxten av en allt

starkare kvinnorörelse för att öka kvinnors deltagande och inflytande i fredsarbetet.

Miljö och klimat

Trots Centralamerikas stora naturresurser är den ekologiska sårbarheten stor, framför allt bland de fattiga på landsbygden. Misshushållningen och överutnyttjandet av naturresurser utgör ett hot mot regionens utveckling, liksom de återkommande naturkatastroferna.

I Guatemala syftar de svenska insatserna därför till att öka kunskapen när det gäller uthållig hantering av naturresurser. Detta sker bl.a. genom stöd till regionala institutioner inom högre utbildning.

I Bolivia kommer Sverige fortsätta verka för förbättrad tillgången till rent vatten och sanitet, framför allt på landsbygden.

Centralasien

Sveriges utvecklingssamarbete med Centralasien kommer att fasa ut inom ca 3 år. Under den tiden fokuseras samarbetet på Tadzjikistan. Vissa insatser kommer också att genomföras i Kirgizistan.

I Tadzjikistan kommer regeringen att fortsätta att bidra till att öka rättssäkerheten liksom medborgarnas insyn och inflytande i samhället. Exempelvis kommer stöd att ges till kapacitetsbyggande inom landets poliskår och beträffande mänskliga rättighetsfrågor inom rättsväsendet. I samarbete med UNDP tas en nationell anti-korruptionsstrategi fram. Stöd ges också till ett Världsbanksprojekt, om reformer inom hälsovården.

Ryssland

Sveriges utvecklingssamarbete med Ryssland kommer att minska i omfattning under 2008. Kvar på utgiftsområde 7 kommer endast att finnas avslutande biståndsinsatser.

Medel kommer också att finnas för grannlandssamarbete med Ryssland på andra utgiftsområden, i första hand för miljöinsatser, höjd kärnsäkerhet och nukleär spridning liksom demokrati- och MR-stöd till främst Tjetjenien.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2008 ställa ut garantier för Nordiska investeringsbankens miljöinvesteringsslån som inklusive tidigare ställda garantier uppgår till högst 990 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: De nordiska regeringarna beslutade år 2002 att höja ramen för Nordiska investeringsbankens (NIB) miljöinvesteringsslån, som är en viktig del av det förstärkta miljösamarbetet inom Nordliga dimensionen, från 100 miljoner euro till 300 miljoner euro. Med anledning av denna höjning har riksdagen bemyndigat regeringen att under åren 2002-2007 ställa ut garantier för dessa lån. Regeringen föreslår att riksdagen godkänner ett statligt garantiåtagande om högst 990 000 000 kronor år 2008 för NIB:s miljöinvesteringsslån. Eventuella infrianden av garantier finansieras av Riksgäldskontorets garantireserv. Regeringen bedömer att inga inbetalningar av garantiavgifter kommer att behöva göras till garantireserven de närmaste åren, varför något anslag för att finansiera sådana avgifter inte heller behöver föras upp på statsbudgeten.

Forskning

Sverige har under drygt 30 år varit ett av få länder som givit långsiktigt och omfångsrikt stöd till uppbyggnad av fattiga länders egen forskningskapacitet. Möjligheten att själv definiera problemområden och med egna resurser söka svar på dessa är en viktig tillgång för ett land. Egen examination av forskare och en fungerande forskningsstruktur i form av miljöer, policies och finansiering skapar en inhemsk kapacitet som kan användas för att möta en lång rad olika utmaningar. Långsiktigt är det av största vikt att sådan kapacitet utvecklas inom landet. Endast genom egen kapacitet att styra sin utveckling kan länder göra sig oberoende av bistånd. Forskningsbiståndet bidrar till detta genom långsiktiga insatser.

Svenskt stöd till uppbyggnad av forskningskapacitet i de fattigaste länderna, samt stöd till svensk och internationell utvecklingsforskning har nyligen utvärderats med positiva resultat. Förbättringar görs nu för att ett redan framgångsrikt stöd ska utvecklas ännu mer. Bl.a. ska stödet tydligare samordnas med Parisdeklarationens krav, och förbättrade indikatorer utvecklas för att öka möjligheterna att mäta insatsernas effektivitet. En samlad strategi kommer att tas fram, där även frågor om innovationsprocesser och forskningens roll i utvecklingsprocesser kommer att beröras. Den strategiska

betydelsen av forskningsbiståndet kommer därmed att kunna förstärkas ytterligare.

Stöd till utvecklingsrelevant forskning, exempelvis inom områden som naturresursutnyttjande och smittsamma sjukdomar, har potential att leda till resultat med omfattande betydelse för såväl folkhälsa som hållbar utveckling i fattiga länder. Stöd till forskning och teknikutveckling kring energiförsörjning är en av de viktigaste åtgärderna för att reducera utsläppen av växthusgaser.

Enskilda organisationer

Det civila samhällets organisationer kan direkt eller indirekt bidra till att bekämpa fattigdomen. De spelar också en viktig demokratisk roll när det gäller fattiga människors deltagande i det politiska livet, till exempel genom att utgöra en arena där människor kan organisera sig och öka sitt inflytande. Många enskilda organisationer i utvecklingsländer kan ha stor betydelse för att förebygga väpnade konflikter och bidra i fredsprocesser. Flertalet organisationer bidrar till att minska fattigdomen genom olika utvecklingsprojekt.

Genom sin kunskap om och erfarenhet av arbete i utvecklingsländer, är svenska enskilda organisationer även engagerade i att stödja det civila samhället i utvecklingsländer. Mot denna bakgrund är enskilda organisationer en viktig aktör i planering och genomförande av utvecklingssamarbetet. De utgör därmed ett komplement till det bilaterala utvecklingssamarbetet. I de fall där Sverige inte kan ingå i ett stat-till-stat-samarbete har svenska enskilda organisationer en särskilt viktig roll att spela.

Som ett led i arbetet med att förstärka styrningen och resultatorienteringen av utvecklingssamarbetet ser regeringen nu över riktlinjer, kriterier och procedurer för samarbetet med de svenska enskilda organisationerna. Sida fick i årets regleringsbrev i uppdrag att beskriva kriterierna för ramorganisationer samt vilka konsekvenserna blivit av sänkningen av egeninsatsen för biståndsbidragen från tjugo till tio procent, samt av en tioprocentig egeninsats på informationsbidragen.

Information

Sidas informationsuppdrag omfattar hela det svenska utvecklingssamarbetet, såväl det bilaterala som det multilaterala. Målen för

verksamheten är främst att öka kunskapen om utvecklingen i utvecklingsländerna, öka kunskapen om utveckling och fattigdomsbekämpning, öka kännedomen om millenniemålen, öka kunskapen om fattigdomens problem samt genom information av resultat och effekter skapa en tydlig och nyanserad bild av utvecklingssamarbetet.

Regeringen anser att informationsinsatser är en viktig del av Sidas uppdrag. Samtidigt finns det skäl att se över en del av de kommunikationsinsatser som idag förekommer inom verksamheten.

Globala utvecklingsprogram

Inom ramen för Sidas verksamhet globala utvecklingsprogram ger myndigheten stöd till multilaterala, internationella och svenska organisationer som genomför biståndsverksamhet i flera regioner. Samarbetet bidrar till lärande om och utveckling av det internationella utvecklingssamarbetet. Medel används även till att utvidga, utbilda och utveckla den svenska resursbasen för internationellt utvecklingssamarbete. Verksamheten innefattar dessutom kursverksamhet som syftar till att stärka kapacitet och institutionsutveckling i samarbetsländer inom områden som prioriteras inom svenskt utvecklingssamarbete.

Med hittillsvarande verksamhetsstruktur av globala program har det varit svårt att få en ändamålsenlig och tydlig styrning av de medel som disponeras. Därför gav regeringen Sida i uppdrag att lämna ett förslag på strategi för globala utvecklingsprogram. Regeringen kommer, bl.a. utifrån Sidas förslag, att se över verksamheten. Målet är att öka effekten av fördelade medel, stärka och förtydliga styrningen inom området samt säkerställa ett snabbt genomslag för regeringens prioriteringar.

Multilateralt utvecklingssamarbete

Det arbete med att förstärka styrningen av och kvalitetssäkra det svenska multilaterala utvecklingssamarbetet som regeringen inledde 2007 kommer att fördjupas under 2008. Under 2008 sker en översyn av arbetsfördelningen mellan Utrikesdepartementet och Sida när det gäller det multilaterala samarbetet. Arbetet

med fördjupade organisationsbedömningar och förstärkt resultatredovisning av de multilaterala organisationerna fortsätter.

FN:s generalsekreterare tillsatte 2005 en högnivåpanel för att se över möjligheten att uppnå ökad samstämmighet på det ekonomiska och sociala området inom FN-systemet. Panelens slutrapport innehåller rekommendationer som syftar till att stärka och samla FN-systemet på landnivå med ett för FN-organen gemensamt program, en chef, en budgetram och gemensamma administrativa funktioner. Under 2008 kommer regeringen att verka för att panelrapportens rekommendationer genomförs. De svenska ansträngningarna kommer att följa fyra huvudspår: att stödja genomförandet av reformen i de åtta länder där panelens rekommendationer prövas i praktiken; att verka för att generalförsamlingen och de olika berörda FN-organisationerna fattar nödvändiga beslut för att panelens förslag ska kunna genomföras; att sprida kunskap om och främja förståelse för reformen och att utnyttjande av FN-organisationer för genomförande av svenska bilaterala insatser genom Sida sker i enlighet med reformens avsikt att utveckla ett sammanhållet FN-program på landnivå.

Som en uppföljning av Parisdeklarationen kommer regeringen att verka för standardiserade budget- och återrapporteringssystem i de olika FN-organen, att förespråka icke-öronmärkta bidrag i syfte att effektivisera organisationernas verksamhet samt att verka för att de olika multilaterala organisationernas verksamhet tydligare fokuseras, att verksamhetsöverlappningar undviks och att komparativa fördelar utnyttjas.

Under 2006-2007 har Sverige deltagit i Fyrnationsinitiativet för FN-reformer tillsammans med Chile, Sydafrika och Thailand. Syftet med initiativet är att främja reformering av FN:s styrnings- och förvaltningsreformer. Omfattande konsultationer har genomförts och en slutrapport med konkreta förslag har gemensamt producerats. Sverige ska verka för att Fyrnationsinitiativets förslag och arbete följs upp i relevanta fora i syfte att vidare stärka FN:s reformprocess.

I UNDP avser Sverige verka för en fokusering av organisationens biståndsverksamhet och att UNDP:s roll som biståndsorgan tydligt skiljs från organisationens roll som

samordnare av FN-systemets olika organisationer på landnivå. UNDP måste också på ett bättre sätt förmås att förtydliga kopplingen mellan resurser och förväntade resultat liksom förbättra sin återrapportering och utvärderingsfunktion.

Sverige är ordförande i Unicefs styrelse under 2008. Ordförandeskapet ska användas till att fokusera Unicefs arbete på barns rättigheter, barn och ungdomar som drabbats av hiv och aids samt våld mot barn. Regeringen kommer att arbeta för att ytterligare stärka Unicefs centrala roll i förhållande till konventionen om barns rättigheter samt verka för förbättrade arbetsmetoder i styrelsen och uppföljning av den pågående organisationsöversynen.

Inom FN:s livsmedelsprogram (WFP) kommer Sverige att verka för en tydligare fokusering av organisationens verksamhet på humanitärt bistånd. Ett viktigt led i detta är att WFP förstärker sitt samarbete med utvecklingsorgan för att främja en övergång till en hållbar försörjningssituation då man inte längre är beroende av akut livsmedelsbistånd.

Sverige innehar genom Sveriges hiv- och aidsambassadör sedan juni 2007 ordförandeskapet för den globala fonden mot aids, tbc och malaris (GFATM) policy- och strategiarbete, vilket innebär en stor möjlighet att påverka och driva centrala policyfrågor bland annat vad gäller resultat och effektivitet. I GFATM kommer Sverige även att verka för en fortsatt orientering av fondens verksamhet till förmån för fattiga länder och fattiga människor.

Sverige ska tillsammans med övriga EU-länder och mot bakgrund av den avslutade utvärderingen av FAO verka för att FAO tar sitt övergripande ansvar som global kunskapsorganisation rörande jordbruk, skog, fiske och tryggad livsmedelsförsörjning samt aktivt deltar i FN:s reformprocesser. De multilaterala utvecklingsbankerna är engagerade inom flertalet sektorer. Som policyskapare är bankerna oftast ledande. De arbetar också för att frågor som jämställdhet, miljö, god samhällsstyrning ska genomsyra all verksamhet. De har även vissa roller att spela i post-konfliktländer i övergångsfasen mellan humanitärt och utvecklingsbistånd. Det strategiska arbete som bedrivs i styrelserna är således av stor betydelse för det samlade

multilaterala arbetet, och inte minst Sveriges strategiska prioriteringar. Detta arbete kommer fortsatt under 2008 att vara av stor betydelse. I enlighet med multistrategin kommer insatser för att förstärka detta arbete påbörjas.

Regeringen är angelägen om att bankernas roll som lånefinansiärer vidmakthålls och att bankernas finansiella styrka inte urholkas pga. utebliven kompensation för skuldavskrivningar och gåvobistånd. De stora låneutrymmen som skapats genom skuldavskrivningar kräver att de låntagande länderna bygger upp kapacitet för skuldhantering. Såväl multilaterala som bilaterala insatser krävs härvidlag.

Under 2008 förväntas påfyllnadsförhandlingarna för de mjuka utlåningsfönstren i Världsbanken (IDA), Afrikanska utvecklingsfonden (AfDF) och Asiatiska utvecklingsfonden (AsDF) att avslutas. Förhandlingar om en påfyllnad av den internationella jordbruksutvecklingsfondens (IFAD) resurser kommer att påbörjas under året och avslutas under 2009. Regeringen verkar i påfyllnadsförhandlingarna för en tydligare definition av bankernas komparativa fördelar, som i förlängningen är en förutsättning för tydligare arbetsfördelning och komplementaritet sinsemellan, liksom i förhållande till andra utvecklingsaktörer så som FN-organisationerna. Det är i sammanhanget även angeläget att de multilaterala utvecklingsbankernas roll i s.k. post konfliktländer, inklusive sviktande stater, förtydligas. En tydligare biståndarkitektur förväntas få mycket positiva konsekvenser för det totala biståndets effektivitet. I samtliga påfyllnadsförhandlingar betonar regeringen behovet av ökad biståndseffektivitet, enligt principer i Parisdeklarationen, och förbättrad resultatredovisning. Dessa frågor har även hög prioritet för Sveriges engagemang i styrelsernas arbete.

Demokrati och mänskliga rättigheter

Inom det multilaterala systemet är det i första hand FN:s utvecklingsprogram UNDP som har demokratisk samhällsstyrning som ett av sina huvudsakliga arbetsområden. UNDP arbetar i ett stort antal länder med att utveckla och stärka de demokratiska institutionerna som till exempel parlament och valmyndighe-

ter samt rättsväsendets institutioner, såsom domstolsväsende och åklagarämbete. UNDP är också tillsammans med FN:s kontor för mänskliga rättigheter en viktig dialogpart för samarbetsländers regeringar när det gäller mänskliga rättigheter. UNDP har en i det internationella systemet unik roll i detta avseende. Arbetet med demokratisk samhällsstyrning är dock kontroversiellt i förhållande till en del av UNDP:s samarbetsländer som i större utsträckning vill se UNDP uteslutande som en kanal för biståndsmedel. Regeringen avser verka för att UNDP fortsatt har ett uttalat mandat inom detta område och att ett rättighetsperspektiv så långt som möjligt blir vägledande vid utformningen av program.

Regeringen kommer att driva på i arbetet med att genomföra Världsbankens strategi för god samhällsstyrning och bekämpande av korruption. Den kommer att verka på projekt, nationell och global nivå. Nationellt ägarskap och utgångspunkt i ländernas egna strategier är en viktig del, liksom samarbete med den privata sektorn i syfte att skapa efterfrågan på god samhällsstyrning. Även i de regionala utvecklingsbankerna kommer regeringen att verka för att frågor som rör god samhällsstyrning och antikorruption får större pregnans och konkretion, inte minst i riktlinjerna för förhandlingar om kapitalpåfyllnader av de afrikanska och asiatiska utvecklingsfonderna.

Det är angeläget att fortsatt stödja FN:s råd för mänskliga rättigheter så att det utvecklas till ett starkt och effektivt organ som reagerar mot grova brott mot dessa varhelst de begås. Den särskilda granskning som rådet ska genomföra av alla länders respekt för de mänskliga rättigheterna måste bli ett viktigt verktyg för att främja mänskliga rättigheter och demokrati. Sverige kommer att öka bidraget till FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter (OHCHR) som en central aktör inom mänskliga rättighetsområdet. OHCHR har en fortsatt viktig roll att spela i samarbetsländerna, bl.a. genom kapacitetsstödjande insatser, liksom när det gäller att främja en bättre integrering av de mänskliga rättigheterna i all verksamhet inom FN, såväl inom utvecklingsområdet som inom arbetet för fred och säkerhet. Hit hör också FN:s fond för demokrati (UNDEF) samt

Världsbankens fond för mänskliga rättigheter och rättvisa (JHRTF).

Främjande av jämställdhet och kvinnors roll i utveckling

Frågan om jämställdhet måste drivas med större kraft inom det internationella systemet. Tydligt ledarskap krävs. Regeringens bedömning är att FN:s kvinnoorgan (UNIFEM) inte har hittat sin plats i detta system. Att skapa en struktur som mer effektivt kan driva jämställdhetsfrågan internationellt är en viktig del av den pågående reformeringen av FN:s operativa verksamhet. Att bidra till att hitta en sådan konstruktion som på ett kraftfullt sätt hanterar jämställdhet och kvinnors roll i utvecklingen blir för Sverige en prioriterad fråga under 2008.

Regeringen stöder Världsbankens arbete för att stärka kvinnors ekonomiska ställning som ett bidrag till tillväxt och utveckling. Detta sker genom den handlingsplan som gäller för de närmaste tre åren och där kvinnors tillträde till arbets-, varu- och finansmarknader är viktiga aspekter för att fattigdomsbekämpning ska få genomslag på bred front. Under de kommande åren kommer arbetet att inriktas på att handlingsplanen blir en integrerad del i hela bankens verksamhet. Bistandsministrarnas rådgivande funktion till Världsbankens genomförande av sin jämställdhetsplan innebär en utmärkt plattform för att arbeta med dessa frågor.

FN:s befolkningsfond (UNFPA) har ett viktigt mandat när det gäller sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR). Regeringen vill värna och stärka UNFPA:s arbete med tillgång till preventivmedel, säkra aborter, kvinnlig könsstympning och fistula samt stärka UNFPA:s roll i samarbetsländerna. För bättre resultat bör UNFPA fördjupa sitt samarbete med Unicef och WHO, arbeta för att bättre integrera SRHR inom primärhälsovården och skapa sig en tydligare roll i utformningen av hälsosektorprogramstöd. UNFPA måste förtydliga kopplingen mellan resurser och förväntade resultat liksom förbättra sin återrapportering och utvärderingsfunktion.

FN:s gemensamma program för hiv och aids (UNAIDS) arbetar särskilt med den s.k. feminiseringen av aids. Detta är ett långsiktigt arbete som i första hand syftar till att stärka

kvinnors rättigheter och att ompröva gällande maktstrukturer mellan kvinnor och män.

UNDP har jämställdhet som ett särskilt fokusområde. Organisationen har genom avdelningen för konfliktförebyggande och återhämtning lagt fast ett särskilt åtgärdsprogram för att uppnå konkreta förbättringar när det gäller kvinnors situation som förväntas ge resultat under de närmast åren. Detta arbete ska följas upp och är intressant även ur metodsynvinkel.

Vid granskningen av Afrikanska utvecklingsbankens handlingsplan för jämställdhet framkom att ytterligare ansträngningar krävs för att föra in ett jämställdhetsperspektiv och fokus på kvinnors villkor och roll i dialog med de regionala medlemsländerna i samband med bl.a. landstrategiarbetet. Ytterligare kapacitet kommer att krävas för detta arbete, vilket är något som regeringen kommer att främja.

Under 2007 invaldes Sverige som medlem i FN:s kvinnokommission (CSW). Det svenska medlemskapet påbörjas efter avslutandet av 2008-års CSW-session och kommer att omfatta de fyra CSW-sessionerna 2009-2012. Regeringen avser att använda det svenska medlemskapet till att lyfta frågor om rättighetsperspektivet, bekämpning av könsrelaterat våld och kvinnors ekonomiska och politiska deltagande.

Miljö och klimat

Under mandatperioden ska miljöfrågorna genomsyra svenskt engagemang i det multilaterala utvecklingssamarbetet. Sverige kommer att spela en aktiv roll beträffande miljöfrågorna i ljuset av pågående FN-reformer och uppföljningen av högnivåpanelens rekommendationer. Regeringen arbetar för ett stärkt miljöprogram (UNEP) och ett närmare samarbete mellan UNEP, FAO och utvecklingsorgan som UNDP och Världsbanken. Närmare samordning av det stora antalet internationella miljö- och klimatkonventioner är nödvändig, liksom ett stärkt stöd till utvecklingsländerna för kapacitet att genomföra sina åtaganden inom miljö- och klimatkonventionerna. Den globala miljöfondens (GEF) finansiella roll och policyroll ska stärkas.

Såväl Världsbanken som de regionala utvecklingsbankerna har beslutat etablera

ramverk för insatser för ren energi och klimatförändringar. Regeringen anser att det är mycket angeläget att dessa och andra miljöfrämjande åtgärder får genomslag bl.a. genom ett nära samarbete mellan utvecklingsbankerna samt att de kan finansieras genom såväl privata investeringar som genom bistånd.

Humanitärt bistånd

Eftersom det humanitära biståndet går både genom bilaterala och multilaterala kanaler redovisas det här samlat för båda dessa former.

Regeringen ger fortsatt hög vikt åt det humanitära biståndet. Sverige ger varje år ett stort humanitärt bistånd till människor som drabbas av naturkatastrofer, väpnade konflikter och andra katastrofer. Det internationella samfundet tillgodoser idag långt ifrån alla humanitära behov, trots en allt högre ambitionsnivå. De humanitära behoven kan förväntas vara omfattande och sannolikt öka under 2008, delvis som ett resultat av fler naturkatastrofer som följd av extrema väderfenomen.

Sveriges humanitära arbete vägleds av Sveriges politik för humanitärt bistånd (Skr 2004/05:52) och principerna för gott humanitärt givarskap. Sveriges ambition är att fortsatt kunna bistå i flertalet humanitära kriser runt om i världen, både vid väpnade konflikter, naturkatastrofer och andra katastrofliknande situationer, baserat på – och i proportion till – bedömda humanitära behov. Sverige kommer fortsatt att politiskt, finansiellt och operativt stödja FN:s humanitära arbete och samordnande roll, Rödakors- och Rödahalvmånens unika mandat samt enskilda organisationers särskilda roll.

Sverige kommer även framöver att aktivt verka för efterlevnad av internationell humanitär rätt och de humanitära principerna, för en förstärkt internationell samordning under främst FN:s ledning och för ett effektivare multilateralt samarbete överlag. Sverige kommer vidare att aktivt stödja genomförandet av de pågående humanitära reformerna, som syftar till en mer förutsägbar arbetsfördelning mellan humanitära organisationer, en snabbare och mer flexibel finansiering av humanitära insatser samt ett

stärkt ledarskap för insatser i fält. Sverige kommer framöver att lägga större tonvikt vid ett ännu mer effektivt humanitärt bistånd, förbättrad övergång mellan humanitärt stöd, återuppbyggnadsstöd och utvecklingsbistånd samt ett tydligare samspel mellan militära och civila insatser i humanitära kriser.

Utvecklandet av Statens räddningsverks internationella avdelning och dess stöd till framför allt FN-systemets humanitära biståndsinsatser, inom ramen för myndighetens komparativa fördelar, kommer att fortsätta under 2008.

Utvecklingssamarbete genom EU

EU fortsätter att öka sitt bistånd. Kommissionen och medlemsländerna står tillsammans för ca 55 procent av världens bistånd. Av detta hanterar kommissionen ca en femtedel, det gemensamma EG-biståndet, vilket gör den till en mycket stor aktör globalt sett. Sverige bidrar till det gemensamma EG-biståndet med ca 2 miljarder kronor.

De nya finansieringsinstrument för utveckling som trädde i kraft den 1 januari 2007 som ett led i att förenkla EU:s budgetstruktur ger bättre förutsättningar för ett mer effektivt EG-bistånd. Sverige ska sträva efter ett ökat inflytande i EU och tydligare prioritera EU-plattformen i syfte att få ökat genomslag för svensk utvecklingspolitik. Detta motiveras inte minst av storleken på EU:s samlade bistånd och EU-ländernas dominerande ställning som den största givargruppen. Regeringen avser att i enlighet med Parisdeklarationen verka för ökad biståndseffektivitet inom EU, särskilt för att den uppförandekod om arbetsdelning och komplementaritet som antogs vid ett biståndsministermöte i maj 2007 efterlevs.

Större uppmärksamhet ska ges till genomförandet av kommissionens bistånd i fält bl.a. genom ökad tonvikt på att granska och analysera utvärderingar och revisionsrätterns rapporter för uppföljning genom rådet och i verkställighetskommitteerna.

Riksdagens Utredningstjänst har i sin rapport Sveriges deltagande i EU:s biståndspolitik (2006/07) konstaterat en rad brister i departementets och Sidas arbets sätt i hantering av EG-biståndet bland annat som

resultat av otydliga roller, oklar ansvarsfördelning och svag prioritering. Regeringen avser därför att utveckla ett mer strategiskt angreppssätt i EU-arbetet som innebär en tydligare och mer effektiv rollfördelning mellan departementet och Sida och ett bättre utnyttjande av de samlade svenska resurserna i Stockholm, Bryssel och på fältet.

Regering stöder genomförandet av den struktur i Europeiska utvecklingsfonden (EUF-10) som innebär att ca en tredjedel av biståndet avsätts som ett incitament för de länder som gör åtaganden för god samhällsstyrning.

De ekonomiska partnerskapsavtalen (EPA) mellan EU och AVS-länderna (länder i Afrika, Västindien och Stilla havet) som ska börja gälla 2008 bidrar till AVS-ländernas möjligheter att

delta i och dra nytta av internationell handel samtidigt som de bidrar till regional integration. Regeringen avser verka för att handelsrelaterade utvecklingsinsatser, bl.a. inom EUF-10, stärker AVS-ländernas kapacitet att producera och sälja konkurrenskraftiga varor och tjänster, samt att AVS-länderna ges stöd för anpassningskostnader till följd av de nya handelsavtalen.

Regeringen ska uppmärksamma behovet av att länka säkerhetsfrågor och utvecklingssamarbete på ett tydligare sätt inom ramen för EU:s gemensamma budget. Under 2008 fastställs vilka profilfrågor som ska drivas under det svenska ordförandeskapet hösten 2009. Dessa ska avspeglare regeringens prioriteringar.

Tabell 3.7 Anslaget 8:1 Bistandsverksamhet, utvecklingssamarbete genom Sida

Tusental kronor

	Utfall 2006	Budget 2007	Förslag 2008
Humanitära insatser och konflikthantering	2 011 579	2 007 000	2 010 000
Information	52 038	49 000	35 000
Globala utvecklingsprogram	1 898 142	1 857 500	2 050 000
Enskilda organisationer	1 293 663	1 295 000	1 245 000
Asien, Mellanöstern och Nordafrika	2 225 840		
- <i>Asien</i>		1 780 000	1 670 000
- <i>Mellanöstern och Nordafrika</i>		384 000	360 000
Latinamerika	947 836	975 000	900 000
Afrika	4 663 702	4 854 000	4 720 000
Östeuropa och Centralasien	1 697 217	1 417 300	202 000
- <i>ODA-länder</i>	1 167 250	1 159 800	130 000
- <i>icke ODA-länder</i>	529 967	257 500	72 000
Forskning	927 899	989 000	950 000
U-krediter	24 558	5 000	215 000
SUMMA	15 742 474	15 612 800	14 357 000

Tabell 3.8 Anslaget 8:1 Biståndsverksamhet, utvecklingssamarbete genom UD, SRV, RPS och SI

Tusental kronor

	Utfall 2006	Budget 2007	Förslag 2008
Internationella finansieringsinstitutioner	2 439 012	2 360 483	2 823 730
Europeiska utvecklingsfonden (EUF)	678 463	742 000	1 000 000
FN:s ekonomiska och sociala verksamhet	3 508 560	3 394 000	3 791 000
- Basbudgetstöd till FN:s ekonomiska och sociala verksamhet	3 161 070	3 225 000	3 265 000
- Övrigt stöd till FN-relaterad verksamhet	347 490	169 000	526 000
Konflikthantering	242 058	240 000	290 000
Globala utvecklingssamarbete	1 572 817	2 028 758	2 212 942
- Organisations- och temastöd, inklusive globala tematiska fonder och Swedfund	1 500 676	1 963 386	2 141 067
- Konferenser, seminarier, utredningar och projekt	46 862	36 632	59 135
- Svenska institutet i Alexandria	11 730	12 740	12 740
- Sektionen för turkiskt-svenskt samarbete vid GK i Istanbul ¹	13 549	16 000	0
Ekonomiska program	573 203	291 000	606 000
Östeuropa och Centralasien	136 076	103 100	37 200
- ODA-länder ¹	14 767	41 500	0
- icke ODA-länder	121 309	61 600	37 200
SUMMA UD	9 150 189	9 159 341	10 760 872
Statens räddningsverk (SRV)	94 702	150 000	145 000
Rikspolisstyrelsen (RPS)	116 341	185 000	185 000
Svenska institutet (SI)	82 864	47 700	24 150
Statens kärnkraftsinspektion ²		52 800	
Statens strålskyddsinspektion ²		9 700	
Verksamhetsbidrag NAI		13 500	13 500
SUMMA	9 444 096	9 618 041	11 128 522

¹ Från och med 2008 överfört till anslag 49:1.² Från och med 2008 överfört till anslag 49:1 och utgiftsområde 20.

3.7 Budgetförslag

3.7.1 Biståndsverksamhet

Tabell 3.9 Anslagsutveckling för 8:1 Biståndsverksamhet

Tusental kronor

År	Utfall	2006	2007	2008
2006	Utfall	25 186 570	Anslags-sparande	2 498 362
2007	Anslag	25 230 841	¹ Utgifts-prognos	25 238 312
2008	Förslag	25 485 522		
2009	Beräknat	27 598 675		
2010	Beräknat	29 115 518		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2007 års ekonomiska vårproposition (bet. 2006/07:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Inom ramen för den del av anslaget som Regeringskansliet disponerar finns möjlighet att använda medel för temporär verksamhet inom avgränsade projekt.

För anslagsdelen som Svenska institutet disponerar får högst 5 miljoner kronor användas för förvaltningskostnader. För anslagsdelen som Statens Räddningsverk disponerar får högst 145 miljoner kronor användas för förvaltningskostnader.

Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Den sammanlagda föreslagna bemyndiganderna för 2008 för anslaget 8:1 *Biståndsverksamhet* uppgår till 49 502 miljoner kronor. Myndigheter som disponerar bemyndigande under anslaget är Regeringskansliet, Sida och Svenska institutet.

För den del som Regeringskansliet disponerar beräknas nya förpliktelser ingå 2008 till ett belopp om ca 12 300 miljoner kronor. Framför allt rör det sig om påfyllnad av Globala fonden mot

aids, tbc och malaria, 15:e påfyllnaden av den internationella utvecklingsfonden (IDA), den 11:e påfyllnaden av Afrikanska utvecklingsfonden (AfDF), den tionde påfyllnaden av Asiatiska utvecklingsfonden (AsDF), kapitalpåfyllnad till den internationella jordbruksutvecklingsfonden (IFAD) samt till Heavely Indepted Poor Countries (HIPC) Trust Fund. Nya förpliktelser 2008 inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag under 2009-2021. Mellan 2009 och 2013 beräknas infriade åtaganden uppgå till mellan 4 000 miljoner kronor och 5 000 miljoner kronor per år för att därefter successivt minska till ca 20 miljoner kronor 2021.

För den del av anslaget 8:1 *Biståndsverksamhet* som Sida disponerar beräknas nya förpliktelser 2008 ingås till ett belopp om ca 14 000 miljoner kronor. Åtagandena består av långsiktiga insatser inom alla Sidas verksamheter för att åstadkomma en högre grad av förutsägbarhet i biståndsgivningen. Nya förpliktelser inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida

anslag under 2009-2013. För åren 2009 och 2010 beräknas infriade åtaganden uppgå till ca 11 000 miljoner kronor per år för att minska till ca 1 000 miljoner kronor 2013. De angivna beloppen rymmer osäkerhet bland annat kan omfattningen av nya åtaganden 2008 komma att påverkas av att avtal sluts senare än beräknat och av att det i mottagarländerna inträffar oförutsedda händelser som inverkar på planerade beslut om Sidafinansiering av projekt och program. Förändringar kan även inträffa som innebär att utbetalning av redan beslutade insatser förskjuts över tiden. Faktorer av detta slag får földeffekter på infriade åtaganden framöver.

För den del av anslaget 8:1 *Biståndsverksamhet* som Svenska institutet disponerar beräknas nya förpliktelser ingås 2008 till ett belopp om ca 5 miljoner kronor. Åtagandena består framför allt av fleråriga stipendier. Nya förpliktelser inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag till 2010.

Tabell 3.10 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Miljoner kronor

	Utfall 2006	Prognos 2007	Förslag 2008	Beräknat 2009	Beräknat 2010–
Ingående åtaganden	32 762	40 421	41 355		
Nya åtaganden	21 132	15 267	26 533		
Infriade åtaganden ¹	13 473	14 333	18 518	17 146	32 224
Utestående åtaganden	40 421	41 355	49 370		
Erhållet/förslaget bemyndigande	48 234	48 530	49 502		

¹ Infriade åtaganden 2008 ingår förutom beräknade infriade åtaganden även de åtaganden om 1 921 miljoner kronor som har flyttats till anslagen 49:1, 5:11 och Miljödepartementet

Garantigivning

Regeringens förslag: Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att ställa ut garantier som inklusive tidigare ställda garantier uppgår till högst 12 583 100 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: För 2007 har riksdagen fastställt en total ram för garantigivning om 12 539 300 000 kronor. Av dessa utgör 539 300 000 kronor de lån som Europeiska Investeringsbanken lämnar inom ramen för Lomé IV Bis och Cotonou-avtalet.

12 000 miljoner kronor rör i huvudsak Sidas garantigivning varav huvuddelen är biståndsgarantier för u-krediter. Vid utgången av 2006 uppgick garantiförbindelserna för u-

krediter till 2 105 miljoner kronor. Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att för 2008 ikläda staten betalningsansvar till ett belopp inklusive tidigare ställda garantier, om totalt 12 583 100 000 kronor för garantigivning inom det internationella utvecklingssamarbetet.

Swedfund

Swedfund International AB är ett statligt riskkapitalbolag som erbjuder finansiering och kompetens för investeringar i utvecklingsländer samt vissa länder i Östeuropa (inte EU-medlemmar). Det överordnade målet för Swedfunds verksamhet är att bidra till målsättningen för det svenska utvecklingssamarbetet genom investeringar som bidrar till hållbar

ekonomisk utveckling i de länder där investeringar görs. Utifrån detta mål ska verksamheten bedrivas på ett affärsmässigt sätt. Swedfund investerar på marknadsmässiga villkor tillsammans med olika samarbetspartners, ofta svenska företag som vill etablera sig på en ny marknad eller expandera verksamheten. Samarbetsföretaget ska dela den finansiella risken med Swedfund och ta ett operativt ansvar.

Regeringskansliet lät under 2006 göra en bedömning av Swedfunds inriktning och verksamhet vilken redovisades i budgetpropositionen för 2007. I rapporten konstaterades som övergripande slutsats att Swedfund är ett väl fungerande riskkapitalbolag men med en alltför liten kapitalbas. Regeringen föreslog i budgetpropositionen för 2007, och riksdagen tillstyrkte (prop. 2006/07:1, utg.omr. 07, bet. 2006/07:UU2, rskr. 2006/07:56), att ett aktieägartillskott om 1 000 miljoner kronor under treårsperioden 2007-2009 skulle tillföras Swedfund, varav 400 miljoner kronor under 2007. Det senare beloppet har utbetalts liksom 15 miljoner kronor i särskilda medel för teknisk assistans. Under perioden 2008-2009 avser regeringen att utbetala 300 miljoner kronor årligen. Nya riktlinjer för Swedfunds verksamhet togs fram av Regeringskansliet och beslutades på årsstämman i april 2007.

Swedfund har genom aktiv marknadsföring nu en stor efterfrågan på bolagets tjänster. Bolagets totala investeringsutfästelser (inklusive avtalade men ej utbetalda investeringar) uppgick 2006 till 1 289 miljoner kronor att jämföra med 677 miljoner kronor år 2002. Under den aktuella perioden 2002-2006 tillförde staten totalt 130 miljoner kronor. Nettovinsten var 85 miljoner kronor 2006 att jämföra med 30 miljoner kronor 2002.

Under 2006 påbörjade Swedfund ett arbete med att utveckla kärnverksamhetens innehåll och kvalitet samt bolagets profil. Genom omorganisation och nyrekrytering har verksamheten stärkts. Ett verktyg för att systematiskt bedöma och redovisa utvecklingseffekter beräknas kunna tas i bruk inom kort.

Regeringens bedömning är att Swedfund har en viktig roll att spela inom utvecklingssamarbetet och att verksamheten på ett bra sätt kompletterar andra utvecklingspolitiska instrument. Bolagets verksamhet ligger väl i linje med synen på näringslivet som en nyckelaktör för utveckling.

Särskild satsning på vissa investeringsområden i Swedfunds verksamhet

Regeringens förslag: Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om medel om 10 miljoner kronor för ett uppdrag till Swedfund enligt vilket bolaget kan utveckla aktivitets- och affärsplaner, genomföra kartläggningar och vissa förinvesteringsaktiviteter samt projekt – eller delar av projekt – av pilotkaraktär för investeringar

- inom miljöteknik- och energi,
- i samverkan med svenska företagare med invandrabakgrund samt
- i postkonfliktområden.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen bedömer att Swedfund kan ha en särskild roll att spela vad gäller investeringar inom miljöteknik- och energi, investeringar i samverkan med svenska företagare med invandrabakgrund, investeringar i postkonfliktområden. Det finns behov av att tillskjuta särskilda medel för att kunna utveckla satsningar på dessa områden då det handlar om verksamhet som inte kan möta Swedfunds reguljära avkastningskrav och därmed finansieras från Swedfunds ordinarie medel. Den särskilda finansieringen skulle möjliggöra för bolaget att medverka till att investeringar kommer till stånd liksom att stödja investeringar som på kort sikt inte ger den krävda avkastningen. Samtidigt är investeringar på dessa områden helt i linje med Swedfunds kärnverksamhet och ska ses som en del av denna.

Miljöteknik- och energisatsningar kräver inte sällan stort förberedelsearbete innan en investering sker, i form av t.ex. demonstrationsanläggningar. Det är viktigt att denna verksamhet genomförs i länder där framtida investeringar är önskvärda, dels länder med särskilt stora miljöproblem, dels länder som har en komparativ fördel att arbeta med denna typ av verksamhet. Beträffande investeringar i samverkan med svenska företagare med invandrabakgrund finns det i denna grupp intresse för och kunskap om investeringar i ursprungsländerna. Swedfund har inlett en kartläggning för att identifiera möjliga projektidéer och samarbetspartners. När projektförslagen utvecklats och beslutats ska investeringarna ingå i den reguljära portföljen

och underställas Swedfunds ordinarie avkastningskrav.

Vad gäller investeringar i postkonfliktländer finns det i sådana länder ofta utbredd fattigdom och stora behov av snabba åtgärder. Åtgärder i dessa områden kan medverka till en lyckad övergång. Swedfund har som pilotprojekt inlett ett operativt arbete med en investering i Afghanistan. Då investeringsprojekt i postkonfliktländer bedöms ha större omkostnader, längre projektider och högre risk finns det behov av särskild finansiering. Med hjälp av den särskilda finansieringen ska t.ex. högre risk kunna kompenseras.

För att investeringar på dessa tre områden ska komma till stånd, och kunna svara mot de krav Swedfund har i sin ordinarie investeringsverksamhet, behöver ytterligare utvecklingsarbete genomföras. Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om medel om 10 miljoner kronor för ett uppdrag till Swedfund enligt vilket bolaget kan utveckla aktivitets- och affärsplaner för dessa investeringsområden samt genomföra kartläggningar.

Krediter och garantiers roll i biståndet

Ett direktiv om en utredning av krediter och garantiers roll i biståndet lades i februari 2006. Syftet var att utreda hur principer, inriktning, former och organisation av kredit- och garantiinstrumenten kan ändras för att nå ökad användning och effektivitet. Utredningen överlämnades i december 2006 med ett antal förslag och remissvar inkom i april 2007.

De huvudsakliga förslagen är att fullständigt avbinda u-krediter och forma ett nytt instrument "utvecklingskrediter" som skulle bestå av en kombination av en biståndsgåva, en marknadskredit och en Sidagaranti. Vidare föreslås att försöksverksamheten med fristående garantier permanentas och att garantierna görs mer flexibla. Ett nytt instrument föreslås: "EKN:s utvecklingskrediter" med subventionerad garantipremie. Utredningen föreslår vidare att villkorsslånen ges en mer stringent form samt ger förslag på hur de ska hanteras i förhållande till kapitalförsörjningsförordningen. Slutligen föreslås två helt nya instrument, dels marknadsgaranti och dels innovationslån. Förslagen innehåller dessutom en del organisatoriska ändringar.

Utredningen ger många och i flera fall långtgående förslag. Remissvaren visade också att det finns en rad konsekvenser av förslagen som kräver ytterligare analys. Utredningens förslag behöver därför grundligt beredas innan ett ställningstagande till förslagen kan tas. Samtidigt är det angeläget att förändringar kommer till stånd så snabbt som möjligt. Ett uppdrag kommer att läggas på Sida att analysera de praktiska konsekvenserna av förslaget "utvecklingskrediter". Processer för att bereda övriga förslag kommer att inledas under hösten 2007.

Möjlighet att som del i utvecklingssamarbetet bilda privaträttsliga subjekt och att lämna kapitaltillskott till sådana subjekt

Regeringens förslag: Regeringen föreslår att regeringen inom ramen för mål och principer för utvecklingssamarbetet får medverka vid bildandet av icke-vinstdrivande bolag, stiftelser och liknande rättssubjekt i utvecklingsländer samt lämna kapitaltillskott till sådana rättssubjekt som sammantaget under 2008 uppgår till högst 200 miljoner kronor.

Skälen för regeringens förslag: I utvecklingssamarbetet finns i vissa fall behov av att verka genom icke-vinstdrivande organisationer i den privata sektorn i utvecklingsländer samt att medverka till att sådana organisationer bildas. Kapitaltillskott till sådana organisationer är i många fall en effektiv form för att med bistånd nå ut till fattiga människor i samarbetsländerna. Insatser kan göras genom organisationer som tillhandahåller t.ex. mikrokreditfinansiering för bostäder, jordbruk, hantverk och annan näringsverksamhet. Möjligheten till insyn i och kontroll över medelsförvaltningen i sådana privaträttsliga organisationer skiljer sig inte från vad som gäller när stöd lämnas t.ex. till samhällskontrollerade institutioner. Regeringen bedömer att det i fortsättningen i flera fall kommer att vara aktuellt att lämna stöd i denna form. Regeringens bedömning är dock att kapitaltillskott av detta slag till privaträttsliga organisationer i princip förutsätter riksdagens medgivande.

Riksdagen bör därför bemyndiga regeringen att, i enlighet med de mål och principer som gäller för utvecklingsarbetet, kunna medverka vid bildandet av icke-vinstdrivande bolag, stiftelser och liknande rättssubjekt i utvecklingsländer samt att kunna lämna kapitaltillskott i sådana rättssubjekt. Någon rätt för svenska staten att självständigt fatta beslut i ett sådant rättssubjekt ska inte finnas och inte heller ska någon skyldighet finnas att utöver stiftelsekapitalet lämna ytterligare kapitaltillskott till rättssubjektet. Vidare ska rättssubjektet ha en självständig ställning i förhållande till bildarna, tydliga mål för verksamheten ska finnas liksom tillfredsställande insyn i verksamheten och kontroll av hur gjorda kapitaltillskott används. Beslut om kapitaltillskott för 2008 får uppgå till högst 200 miljoner kronor.

Regeringen avser även fortsättningsvis att begära bemyndigande från riksdagen när det gäller medverkan i privaträttsliga subjekt som utgör en parallell struktur till Sida eller annan myndighet. Ett exempel på detta är villkorslån till Guarantco som riksdagen godkänt (prop. 2006/07:1 utg.omr. 07, bet. 2006/07:UU2, rskr. 2006/07:56).

Regeringens överväganden

För 2008 föreslår regeringen att anslaget 8:1 *Biståndsverksamhet* anvisas 25 486 miljoner kronor varav 25 376 miljoner kronor är klassificerat som utvecklingsbistånd i enlighet med OECD/DAC:s definition. För 2009 och 2010 beräknas anslaget till 27 599 miljoner kronor respektive 29 116 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att för 2008 ikläda staten betalningsansvar till ett belopp inklusive tidigare ställda garantier om totalt 12 583 miljoner kronor för garantigivning inom det internationella utvecklingsarbetet.

Regeringen föreslår att bemyndiganderamen för 2008 för anslaget 8:1 *Biståndsverksamhet* uppgår till 50 800 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att den ram för finansiering av Sidas personal i fält på 290 000 000 kronor förs till Sidas förvaltningsanslag, anslaget 8:2 *Styrelsen för internationellt utvecklingsarbete*.

Regeringen föreslår att 1 219 100 000 kronor överförs från anslaget 8:1 till anslaget 49:1

Reformsamarbete i Östeuropa i samband med att ett nytt politikområde inrättas för reformsamarbete i Östeuropa.

Till följd av utfasningen av biståndet till Ryssland, som aviserades i vårpropositionen, föreslås vidare att 77 miljoner kronor överförs till utgiftsområde 5 *Internationell samverkan* och 60 miljoner kronor till utgiftsområde 20 *Allmän miljö- och naturvård*. Samtidigt minskas anslaget med ytterligare 144,6 miljoner kronor. Överföringarna och minskningen avser medel under anslaget 8:1 som ej klassificeras som bistånd enligt OECD/DAC.

Tabell 3.11 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 8:1 Biståndsverksamhet

	2008	2009	2010
Anvisat 2007¹	25 930 841	25 930 841	25 930 841
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-203 616	-219 872	-239 120
Övriga makroekonomiska förutsättningar	1 898 890	3 649 470	5 289 400
Polymer	-501 412	-154 631	-258 470
Överföring till/från andra anslag	-1 639 181	-1 607 133	-1 607 133
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	25 485 522	27 598 675	29 115 518

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2006 (bet. 2006/07:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.7.2 Styrelsen för internationellt utvecklingsarbete

Tabell 3.12 Anslagsutveckling för 8:2 Styrelsen för internationellt utvecklingsarbete (Sida)

		Tusental kronor	
2006	Utfall	619 635	Anslags-sparande 34 446
2007	Anslag	622 583	¹ Utgifts-prognos 629 720
2008	Förslag	881 945	
2009	Beräknat	894 094	²
2010	Beräknat	917 100	³

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2007 års ekonomiska vårproposition (bet. 2006/07:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 874 124 tkr i 2008 års prisnivå.

³ Motsvarar 874 124 tkr i 2008 års prisnivå.

Sida är enligt förordningen (1995:869) med instruktion för Styrelsen för internationellt utvecklingsarbete (Sida) central förvaltningsmyndighet för Sveriges bilaterala utvecklingsarbete.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att den ram för finansiering av Sidas personal i fält på 290 000 000 kronor som direkt handlägger program och projekt överförs från anslaget 8:1 *Biståndsverksamhet* till Sidas förvaltningsanslag, anslaget 8:2 *Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete*. Syftet är att möjliggöra en samlad hantering av myndighetens totala förvaltningsutgifter.

Regeringen avser att fr.o.m. 2008 stärka Utrikesdepartementets policy- och metodkompetens inom ett antal områden. I enlighet med gängse principer för rollfördelning mellan departement och myndighet genomförs en omfördelning av ansvar och resurser mellan Utrikesdepartementet och Sida. Ansvar för policyutformning kommer fortsättningsvis att åvila Utrikesdepartementet. 8 000 000 kronor, vilket motsvarar resurser om 8 tjänster, överförs från anslaget 8:2 *Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete* till Regeringskansliets förvaltningsanslag 90:5 *Regeringskansliet m.m.* Regeringen föreslår samtidigt en överföring av 1 000 000 kronor, motsvarande 1 tjänst, från anslaget 90:5 *Regeringskansliet m.m.* till anslaget 8:2 *Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete* för hantering av vissa insatser inom utvecklingssamarbetet.

Regeringen föreslår att Sidas personalförsörjningsfunktion för bidrag till internationella kris- och konflikthanteringsinsatser förs över till Folke Bernadotteakademien (FBA). 3 000 000 kronor, resurser motsvarande 3 befattningar, förs över från anslaget 8:2 *Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete* till anslaget 8:4 *Folke Bernadotteakademien*.

På grund av urfasningen av biståndet till Ryssland blir resursbehovet på Sida lägre avseende dessa frågor. För 2008 minskas därför anslaget 8:2 *Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete* med 2 000 000 kronor och med ytterligare 8 000 000 kronor 2009.

Vidare överförs 6 500 000 kronor från anslaget 8:2 *Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete* till anslaget 5:11 *Samarbete inom Östersjöregionen* för förvaltningskostnader för Svenska Institutets Visbyprogram samt ett nytt ledarskapsprogram.

Enligt tidigare regeringsbeslut flyttar det administrativa ansvaret för utlandsmyndigheter med betydande utvecklingssamarbete från Sida till Regeringskansliet (Utrikesdepartementet).

Som en konsekvens av beslutet minskas anslaget 8:2 *Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete* med 16 630 000 kronor samtidigt som det under utgiftsområde 1 Rikets styrelse upptagna anslaget 90:5 *Regeringskansliet m.m.* ökar.

För 2008 föreslår regeringen att anslaget 8:2 *Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete* anvisas 881 945 000 kronor, varav 28 000 000 kronor ej är klassificerat som utvecklingsbistånd enligt OECD/DAC:s definition. För 2009 och 2010 beräknas anslaget till 894 094 000 kronor respektive 917 100 000 kronor.

Tabell 3.13 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 8:2 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida)

	2008	2009	2010
Anvisat 2007¹	622 583	622 583	622 583
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	4 539	18 867	35 371
Beslut	-2 000	-10 046	-10 304
Överföring till/från andra anslag	256 823	262 690	269 450
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	881 945	894 094	917 100

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2006 (bet. 2006/07:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2007 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.7.3 Nordiska Afrikainstitutet

Tabell 3.14 Anslagsutveckling för 8:3 Nordiska Afrikainstitutet

		Tusental kronor		
2006	Utfall	14 232	Anslags-sparande	0
2007	Anslag	14 336	¹ Utgifts-prognos	14 079
2008	Förslag	14 448		
2009	Beräknat	14 750	²	
2010	Beräknat	15 101	³	

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2007 års ekonomiska vårproposition (bet. 2006/07:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 14 448 tkr i 2008 års prisnivå.

³ Motsvarar 14 448 tkr i 2008 års prisnivå.

Nordiska Afrikainstitutet (NAI) är ett nordiskt centrum för forskning och seminarieverksamhet, policyrelaterade aktiviteter, biblioteksverksamhet samt publikations- och informationsverksamhet om Afrika.

Regeringens överväganden

Regeringen anser att institutet fortsatt bör prioritera främjande av forskning om Afrika och samarbetet mellan nordiska och afrikanska forskare samt informera om Afrikaforskning och aktuella afrikanska förhållanden. Även möjligheterna till utbyte och partnerskap med afrikanska forskare bör fortsatt prioriteras.

Regeringen anser vidare att institutets policyrelaterade verksamhet fortsatt bör prioriteras. Denna ska på ett tydligare sätt kopplas till utformandet av nordisk politik. Biblioteksverksamheten är en viktig del av institutets verksamhet. Den webbplats som upprättats har rönt stor uppskattning och fått stor betydelse för spridning av kunskap och forskningsresultat. En fortsatt utveckling av denna del av verksamheten uppmanas.

Regeringen avser att se över hur relevansen kan öka mellan institutets forsknings- och policyverksamhet och nordisk politikutveckling. Målet är att institutets forskning och kunskap bättre ska komma politiker och beslutsfattare till del och utgöra relevant underlag i utformandet av svensk Afrikapolitik. Regeringen anser att policyrelevansen är en viktig aspekt vid val av nya forskningsområden och att forskningsresultat bör publiceras i så stor utsträckning som möjligt i relevanta tidskrifter.

Institutets arbete som samordnare för arbetet med att dokumentera, arkivera och tillgängliggöra material från afrikansk befrielsehistoria bör fortsätta.

Regeringen föreslår för 2008 att anslaget 8.3 *Nordiska Afrikainstitutet* anvisas 14 448 000 kronor. För 2009 och 2010 beräknas anslaget till 14 750 000 respektive 15 101 000 kronor.

Utöver anslaget 8.3 *Nordiska Afrikainstitutet* erhåller NAI ett verksamhetsbidrag från Sverige på 13 500 000 kronor för 2007. Från övriga nordiska länder erhålls drygt 11 000 000 kronor 2007.

Tabell 3.15 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 8:3 Nordiska Afrikainstitutet

Tusental kronor			
	2008	2009	2010
Anvisat 2007¹	14 336	14 336	14 336
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	112	414	765
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	14 448	14 750	15 101

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2006 (bet. 2006/07:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2007 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.7.4 Folke Bernadotteakademien

Tabell 3.16 Anslagsutveckling för 8:4 Folke Bernadotteakademien

Tusental kronor					
2006	Utfall	23 432		Anslags-sparande	6 309
2007	Anslag	30 828	¹	Utgifts-prognos	30 275
2008	Förslag	41 056			
2009	Beräknat	41 974	²		
2010	Beräknat	43 056	³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2007 års ekonomiska vårproposition (bet. 2006/07:FIU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 41 056 tkr i 2008 års prisnivå.

³ Motsvarar 41 056 tkr i 2008 års prisnivå.

Från och med den 1 januari 2008 får Folke Bernadotteakademien (FBA) till uppgift att bidra till en mer sammanhållen hantering av Sveriges civila bidrag till internationella freds- och säkerhetsfrämjande insatser. Uppgiften innebär bl.a. att upprätthålla en överblick över tillgänglig svensk kapacitet inom området och att genomföra sådan särskild utbildning och samträning som tillsammans med andra myndigheters insatser krävs för att förbereda personal för deltagande i krishanterings- freds- och säkerhetsfrämjande insatser eller andra liknande uppdrag. FBA ska, i samverkan med berörda myndigheter och andra organisationer, utveckla arbetssätt och metoder för effektiva och samordnade insatser. För detta ändamål ska akademien vara nationell kontaktpunkt för det internationella samarbetet inom sitt verksamhetsområde.

Regeringens överväganden

Regeringen anser att FBA:s verksamhet fortsatt har utvecklats väl i enlighet med fastställda mål. Den svenska och internationella förmågan inom området konfliktförebyggande och konflikt-hantering har stärkts och utvecklats. FBA:s omfattande utvecklingsarbete för att konsolidera sin verksamhet och stärka svensk kapacitet på området har bidragit till att utveckla Sveriges internationella freds- och säkerhetsfrämjande arbete som ett viktigt instrument i utrikes och säkerhetspolitiken. Under 2008 förutser regeringen att FBA fortsatt kommer att befästa sin roll samt fortsätta sin verksamhetsutveckling genom att bl.a. integrera sitt pågående konfliktförebyggande projekt i den ordinarie verksamheten och genom inrättandet av en ny verksamhetsgren för operativ personalförsörjning med svenska civila bidrag till internationella freds- och säkerhetsfrämjande insatser. FBA får genom den nya verksamhetsgrenen en sammanhållande roll i hanteringen av Sveriges civila bidrag till internationella insatser och ska även ansvara för att upprätthålla en strategisk överblick över den svenska kapaciteten att bidra med civila personalresurser. FBA ska vidare ansvara för rekrytering, registerhållning, utbildning, övning, utsändande och omhändertagande (vid hemkomst) av de personalkategorier som överförs från Sida till FBA, samt för personal ur vissa kompletterande personalkategorier. Dessutom ska FBA tillvarata erfarenheter från deltagande med civil personal i freds- och säkerhetsfrämjande insatser och i nära samverkan med andra berörda myndigheter främja kunskaps-, utbildnings- och metodutveckling, samt följa den internationella utvecklingen inom ämnesområdet.

Regeringen föreslår att Sidas personalförsörjningsfunktion för bidrag till internationella kris- och konflikthanteringsinsatser förs över till Folke Bernadotteakademien. 3 000 000 kronor, resurser motsvarande 3 befattningar, förs över från anslaget 8:2 *Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete* Sida till anslaget 8:4 *Folke Bernadotteakademien*. För att stärka arbetet med Sveriges civila bidrag till internationella freds- och säkerhetsfrämjande insatser föreslår regeringen därutöver att 5 000 000 kronor förs från anslaget 8:1 *Biståndsverksamhet* till anslaget 8:4 *Folke Bernadotteakademien*. Vidare föreslår regeringen att 2 000 000 kronor avseende

konfliktförebyggande projektet, som tidigare finansierats från anslaget 8:1 *Biståndsverksamhet*, förs till anslaget 8:4 *Folke Bernadotteakademien*.

Regeringen föreslår att anslaget 8:4 *Folke Bernadotteakademien* anvisas 41 056 000 kronor för 2008. För 2009 och 2010 beräknas anslaget till 41 974 000 respektive 43 056 000 kronor.

Tabell 3.17 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 8:4 Folke Bernadotteakademien

Tusental kronor

	2008	2009	2010
Anvisat 2007¹	30 828	30 828	30 828
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	228	922	1 741
Beslut	7 000	7 156	7 341
Överföring till/från andra anslag	3 000	3 067	3 146
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	41 056	41 974	43 056

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2006 (bet. 2006/07:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2007 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.7.5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete

Tabell 3.18 Anslagsutveckling för 8:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2006	Utfall	38 688		2 692
2007	Anslag	40 000	¹	Utgifts-prognos 37 319
2008	Förslag	40 000		
2009	Beräknat	40 000		
2010	Beräknat	40 000		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2007 års ekonomiska vårproposition (bet. 2006/07:FIU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Enligt lagen (2002:1023) med instruktion för Riksrevisionen ska Riksrevisionen bedriva internationellt utvecklingssamarbete i enlighet med vad riksdagen beslutat. Under anslaget anvisas medel för Riksrevisionens internationella utvecklingssamarbete.

Medlen används i överensstämmelse med OECD/DAC:s definition av bistånd och mål och inriktning för Sveriges politik för global utveckling och politik för internationellt utvecklingssamarbete.

Riksrevisionens internationella utvecklingssamarbete ingår i verksamhetsgrenen Internationell verksamhet. Denna redovisas under avsnittet

Riksrevisionen under utgiftsområde 2 *Sambällsekonomi och Sambällsförvaltning*.

Riksrevisionen har beslutat att föra bort det anslagssparande som vid årets slut 2006 översteg tre procent av anslaget som indragning av anslagsbelopp.

Riksrevisionens styrelses överväganden

Styrelsen anser att Riksrevisionens internationella utvecklingssamarbete utgör en viktig del av Sveriges internationella utvecklingssamarbete. Målet är att inom detta stärka de nationella revisionsorganens kapacitet och förmåga att bedriva offentlig revision.

Den ökade uppmärksamheten på kvaliteten i samarbetsländernas offentliga finansiella styrsystem och den s.k. Parisdeklarationen våren 2005 om biståndets effektivitet, tydliggör behovet av fungerande offentlig revision. Riksrevisionens verksamhet utgör ett bidrag till uppbyggnaden av god förvaltning och korruptionsbekämpning i utvecklingsländer.

Riksrevisionen ska också, utan att myndighetens självständighet och oberoende kan sättas i fråga, i nära samarbete med relevanta myndigheter delta i arbetet med samarbetsstrategier. Utvecklingssamarbetet ska bedrivas i enlighet med OECD/DAC:s rekommendationer om principer och metoder som kännetecknar internationellt utvecklingssamarbete.

Erfarenhetsutbyte, nätverksbyggande och deltagande i internationellt metodutvecklingsarbete bidrar till att höja kompetensen bland revisorer och revisionsorgan. Därför är Riksrevisionen aktiv bl.a. i kommittén för kapacitetsuppbyggnad inom INTOSAI. Kommitténs arbete är under utveckling.

Huvudinriktningen på Riksrevisionens utvecklingssamarbete bör vara långsiktigt institutionellt samarbete. Det utesluter dock inte att andra former av samarbete till exempel inom ett avgränsat område eller där Riksrevisionen i

samordning med andra biståndsgivare kan bidra med värdefulla kompletterande insatser.

Riksrevisionens utvecklingssamarbetet bedrivs i huvudsak med samarbetslandets revisionsmyndighet, den s.k. Supreme Audit Institution (SAI), och med utgångspunkt i samarbetspartnerns strategiska plan för institutionell utveckling. Utvecklingssamarbetet initieras, planeras och genomförs i direkt samverkan med samarbetslandets SAI.

Riksrevisionen ger stöd även på regional och internationell nivå genom samarbete inom ramen för framförallt INTOSAI och AFROSAI-E – ett regionalt samarbete mellan revisionsmyndigheter i södra Afrika. Under år 2007 har Riksrevisionen bedrivit sex bilaterala samarbetsprojekt i södra Afrika, i Östeuropa och på Balkan. Nya samarbeten har inletts med Moldavien och Botswana.

Verksamhetsvolymen har successivt ökat de gångna åren. Under 2006 var verksamhetsvolymen nära det anvisade anslaget om 40 miljoner kronor. Anslaget 8:5 *Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete* uppvisar således ett anslagssparande.

Riksrevisionens styrelse bedömer att myndigheten även framgent ska bedriva internationellt utvecklingssamarbete och bedömer att en anslagstilldelning om 40 000 000 kronor för 2008 och de närmast följande åren är lämplig för myndighetens internationella utvecklingssamarbete.

Riksrevisionens styrelse bedömer att Riksrevisionen behöver göra ekonomiska åtaganden inom ramen för anslaget 8:5 *Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete* som medför behov av anslagsmedel efter budgetåret 2008. Styrelsen beräknar att Riksrevisionen kommer att ikläda staten ekonomiska förpliktelser som vid utgången av 2008 uppgår till 28 miljoner kronor.

Skillnaden mellan bemyndiganderamen som Riksrevisionen tilldelats för år 2007 och utestående åtaganden vid årets slut 2007 förklaras främst av ändrade beräkningsgrunder.

Tabell 3.19 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden 8:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete

Tusental kronor

	Utfall 2006	Prognos 2007	Förslag 2008	Beräknat 2009	Beräknat 2010–
Ingående åtaganden		7 037	29 158	–	–
Nya åtaganden		27 342	14 400	–	–
Infriade åtaganden		5 221	16 108	14 790	12 660
Utestående åtaganden		29 158	27 450	–	–
Erhållet/förslaget bemyndigande		68 000	28 000	–	–

Revisionens iakttagelser

Finansutskottet har uppdragit åt en revisionsbyrå att utföra extern revision av Riksrevisionen. Revisionen har i sin revisionsberättelse bedömt Riksrevisionens årsredovisning som i allt väsentligt rättvisande.

Riksdagsstyrelsens yttrande

Riksdagsförvaltningen (riksdagsstyrelsen) ska yttra sig över Riksrevisionens budgetunderlag. Riksdagsstyrelsen yttrade sig den 23 maj 2007 över Riksrevisionens budgetunderlag. Yttrandet saknar invändningar mot förslagens innehåll.

Tabell 3.20 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 8:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete

Tusental kronor

	2008	2009	2010
Anvisat 2007¹	40 000	40 000	40 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	40 000	40 000	40 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2006 (bet. 2006/07:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Riksrevisionens styrelse föreslår att anslag 8:5 *Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete* för budgetåret 2008 ska anvisas med 40 miljoner kronor. Även för 2009 och 2010 bör anslaget beräknas till 40 miljoner kronor.

Riksrevisionens styrelse föreslår att riksdagen bemyndigar Riksrevisionen att under 2008 för anslaget 8:5 *Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 28 miljoner kronor efter 2008.

3.7.6 Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete

Tabell 3.21 Anslagsutveckling för 8:6 Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete

Tusental kronor

2006	Utfall	10 919	Anslags-sparande	4 081
2007	Anslag	18 000	¹ Utgifts-prognos	17 677
2008	Förslag	20 000		
2009	Beräknat	20 410	²	
2010	Beräknat	20 937	³	

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2007 års ekonomiska vårproposition (bet. 2006/07:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 19 953 tkr i 2008 års prisnivå.

³ Motsvarar 19 953 tkr i 2008 års prisnivå.

Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete (Sadev) har till uppgift att utvärdera det svenska bilaterala och multilaterala utvecklingssamarbetet. Myndigheten ska genom utvärderingar öka kunskapen i den samlade svenska biståndsförvaltningen, såväl om resultat och effekter av utvecklingssamarbetet som effektiviteten i användningen av biståndsmedel. Utvärderingarna ska ha hög relevans för framtida beslut om utvecklingssamarbetet.

Regeringens överväganden

Sadev inrättades i januari 2006 och myndigheten har inlett en rad olika utvärderingar. En första rapport publicerades under 2006 "Improving democracy and human rights support – recommendations for the use of indicators based on the case of Mozambique" och under 2007 beräknas ca tio utvärderingsrapporter kunna färdigställas.

Regeringen förstärkte i myndighetens regleringsbrev för 2007 inriktningen på utvärdering och effektivitetsrevision. Regeringen ser det som viktigt att Sadevs utvärderingsverksamhet inriktas på kontroll och kritisk granskning av det

svenska utvecklingssamarbetets effekter och effektivitet. Verksamheten kan därigenom bidra till en förstärkt uppföljning och utvärdering vilket är ett centralt element i regeringens satsning på en förbättrad mål- och resultatstyrning i utvecklingssamarbetet.

Regeringen föreslår att 20 000 000 kronor anvisas på anslaget 8:6 *Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete* för år 2008. För 2009 respektive 2010 beräknas anslaget till 20 410 000 respektive 20 937 kronor.

Tabell 3.22 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 8:6 Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete

Tusental kronor

	2008	2009	2010
Anvisat 2007¹	18 000	18 000	18 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	289	708	1 191
Beslut			
Överföring till/från andra anslag	1 711	1 702	1 746
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	20 000	20 410	20 937

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2006 (bet. 2006/07:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2007 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4 Politikområde 49 Reformsamarbete i Östeuropa

4.1 Omfattning

Politikområde 49 består av ett anslag och omfattar reformsamarbete i Östeuropa genom

Sida, Svenska institutet, Statens kärnkraftinspektion, Statens strålskyddsinstitut samt Regeringskansliet. Politikområdet finansieras från biståndsramen.

4.2 Utgiftsutveckling

Tabell 4.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2006	Budget 2007 ¹	Prognos 2007	Förslag 2008	Beräknat 2009	Beräknat 2010
<i>Anslag inom utgiftsområde 7</i>						
49:1 Reformsamarbete i Östeuropa		0,0	0,0	1 219,1	1 219,1	1 219,1
Totalt för utgiftsområde 7	0,0	0,0	0,0	1 219,1	1 219,1	1 219,1
Totalt för politikområde Reformsamarbete i Östeuropa	0,0	0,0	0,0	1 219,1	1 219,1	1 219,1

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2007 års ekonomiska vårproposition (bet. 2006/07:FIU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

4.3 Mål

Regeringens förslag: Målet för politikområde 49 Reformsamarbete i Östeuropa föreslås vara: Stärkt demokrati, rättvis och hållbar utveckling samt närmande till Europeiska unionen och dess värdegrunder.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen anser att detta är det mest effektiva sättet att bekämpa fattigdomen. Liksom alla andra politikområden omfattas reformsamarbetet i Östeuropa av Sveriges politik för global utveckling, vilken antogs av riksdagen i december 2003 och baseras på regeringens proposition Gemensamt ansvar – Sveriges politik för global utveckling (prop. 2002/03:122, bet. 2003/04:UU3, rskr. 2003/04:112). Regeringen avser använda EU-gemensamma kriterier för att följa upp arbetet. Uppföljningen baseras på EU-kommissionens genomgång av ländernas genomförande av dels EU-handlingsplanerna för Östeuropa, dels vad gäller Västra Balkan inom respektive samarbets- och associationsavtal. Detta utgör utgångspunkten för dialogen med EU:s medlemsstater om den slutgiltiga bedömningen av mottagarlandets egen lagstiftning och EU:s *acquis*.

4.4 Resultatredovisning

Eftersom politikområdet är nytt för 2008 så ingår resultatredovisningen av verksamheten 2006 i resultatredovisningen för politikområde 8, avsnitt 3.4.

4.5 Politikens inriktning

4.5.1 Tematiska prioriteringar i det nya utvecklingsarbetet

Regeringens tre tematiska prioriteringar under innevarande mandatperiod är demokrati och mänskliga rättigheter, kvinnors roll i utveckling samt miljö och klimat. Hur de kommer till

uttryck i den nya utvecklingspolitiken framgår ovan under politikområde 8, avsnitt 3.6.1.

4.5.2 Det nya utvecklingsarbetet – Effektivitet och kvalitet

Landfokuseringen som är en central del av regeringens arbete med att verka för ökad kvalitet och effektivitet i utvecklingsarbetet framgår ovan under politikområde 8, avsnitt 3.6.2.

4.5.3 Sveriges utvecklingsarbete bilateralt, multilateralt och genom EU

Regeringen aviserade i vårpropositionen att ett nytt politikområde Reformsamarbete i Östeuropa införs från och med 2008.

Det nya politikområdet inrättas mot bakgrund av de senaste årens reformer och utveckling i Östeuropa, inklusive Västra Balkan, som bl.a. lett till minskande fattigdom. Samtidigt har EU-närmandet fått en allt mer central betydelse för ländernas utvecklings- och reformpolitik.

EU:s grannskapspolitik (ENP) omfattar bl.a. länderna i Östeuropa. Under ENP upprättas och genomförs särskilda nationella handlingsplaner. Till stöd för dessa har EU utformat ett biståndsinstrument, ENPI, som avser stödja en hållbar utveckling och anpassning till EU:s *policies*, standarder och regelverk.

Som ett svar på det växande EU-intresset hos länderna på Västra Balkan, och som ett sätt att intensifiera stabiliserings- och associeringsprocessen i regionen, har EU ingått Europeiska partnerskap med länderna. Partnerskapen anger prioriteringar för respektive lands integrering med EU. Genom samarbetsinstrumentet IPA lämnas stöd från EU till genomförande av reformer i enlighet med partnerskapen.

Regeringen fäster stor vikt vid EU:s fortsatta utvidgning och är genom det bilaterala utvecklingsarbetet beredd att konkret stödja samländernas egna ansträngningar att närma sig EU. Närmandet till EU främjar ekonomiska och politiska reformer och är ett kraftfullt instrument för fattigdomsbekämpning.

Ukrainas regering eftersträvar att EU erkänner att Ukraina har ett medlemskapsperspektiv.

Ett sådant perspektiv ses som en stark drivkraft för reformer. Ukraina omfattas idag av EU:s grannlandspolitik (ENP) och det finns en aktionsplan EU-Ukraina utarbetad inom ENP:s ram. Regeringen avser öka samarbetet med Ukraina, för att underlätta landets EU-närmande. Ett ökat samarbete bör bli aktuellt och bl.a. omfatta förvaltningsstöd, ekonomiskt samarbete, sociala frågor och energi- och miljösamarbete.

Vitryssland omfattas också av ENP. Denna politik har dock inte kunnat aktiverats, men en skugghandlingsplan har utarbetats under ENP, som anger vad EU skulle kunna erbjuda ett demokratiskt Vitryssland. Regeringen eftersträvar ett mer omfattande och bredare samarbete med vitryska parter, som bl.a. bör omfatta demokratifrågor, stöd till det civila samhället, miljösamarbete och stöd till privat näringsliv.

Moldavien för sedan 2003 en EU-tillvänd politik, trots landets starka beroende av Ryssland för landets energiförsörjning och som exportmarknad för jordbruksprodukter. Sedan Rumänien 2007 blivit medlem i EU har behovet att stödja Moldaviens EU-närmande förstärkts och Moldavien omfattas av ENP och en aktionsplan EU-Moldavien finns. Regeringen förutser ett växande stöd till Moldavien, där förvaltningsstöd, privatsektorutveckling bl.a. på landsbygden och energisektorn är centrala samarbetsområden.

För Georgien är integreringen med europeiska och euroatlantiska institutioner den främsta utrikespolitiska prioriteringen. Landet är en del av EU:s grannlandspolitik ENP och en aktionsplan EU-Georgien har upprättats för implementeringen av grannlandspolitiken. Sveriges stöd bör inriktas på att bidra till ett framgångsrikt genomförande av Georgiens EU-handlingsplan. Stödet till Georgien bör öka.

I sydöstra Europa och på Västra Balkan har både stabiliseringsprocessen och samhällsombandlingen efter hand fått en allt tydligare EU-inriktning. Förutom Kroatien och Turkiet, som redan har inlett förhandlingar, har Makedonien status som EU-kandidatland. Utvidningspolitiken står inför stora utmaningar, i form av ibland svaga statsbildningar och delade samhällen. Medlemskap i EU kan bli aktuellt först när de fastställda medlemskapskriterierna har uppfyllts. Sveriges stöd bör inriktas på att understödja denna process.

I gällande utvecklingsstrategi för Bosnien-Hercegovina anges tre övergripande mål: hållbar och balanserad ekonomisk utveckling, minskad fattigdom och påskyndad integration med EU. Ett EU-medlemskapsperspektiv utgör ett mycket starkt incitament för fortsatta reformer i landet. Förhandlingar om ett stabiliserings- och associeringsavtal pågår. Sveriges samarbete med Bosnien-Hercegovina ligger på stöd till uppbyggnad av en uthållig stat och ekonomisk utveckling.

Serbiens regering har antagit en nationell strategi för landets EU-närmande. I strategin presenteras en plan för anpassning av landets lagstiftning till EU:s *acquis*. Strategin innehåller en serie direktiv till ministerier och andra offentliga instanser angående EU-integration m.m. Förhandlingarna med Serbien om ett stabiliserings- och associeringsavtal har återupptagits. Sveriges stöd till Serbien förväntas bl.a. omfatta demokrati och god samhällsstyrning, ekonomisk tillväxt och miljöfrågor.

Ett beslut om Kosovos folkrättsliga status förväntas fattas under året. EU-integrationsprocessen ses av Kosovos regering som ramverk, som kan underlätta de förändringar, som väntar kommande år. Sverige bör vara berett till omfattande insatser i Kosovo, bl.a. för att stärka förvaltningen, främja ekonomisk utveckling och konfliktförebyggande.

Makedonien har sedan 2005 status som EU-kandidatland. Medlemskapsförhandlingar har ännu inte inletts. Regeringen inriktar sig på ett EU-medlemskap, med ett ökat politiskt åtagande och en intensifierad reformprocess. Ett nationellt program för antagande av EU:s *acquis* har fastställts. Sveriges stöd kommer att inriktas på lantbruk, mänskliga rättigheter och social samverkan samt miljöfrågor.

Albaniens regering anger i sitt program för perioden 2005-2009 en omfattande, snabb och hållbar tillväxt, liksom landets europeiska och atlantiska integrering, som Albaniens främsta mål. Albanien har slutit ett stabiliserings- och associeringsavtal. Sveriges stöd till Albanien förväntas bl.a. avse demokrati, social utveckling och ekonomisk tillväxt.

Sedan 2005 förhandlar Turkiet om EU-medlemskap. EU-närmandet har starkt bidragit till landets omfattande reformprocess, även om mycket återstår att göra för att fullt genomföra reformerna. Den turkiska regeringens

utvecklingspolitik har en tydlig EU-inriktning. I landets nationella utvecklingsplaner fastslås också vikten av att säkerställa en ekonomisk och social omställning på vägen mot ett EU-medlemskap. Ett ökat stöd bör kunna övervägas.

Vad gäller den tematiska prioriteringen demokrati och rättigheter kommer regeringen att stödja sådana insatser i flera av samarbetsländerna. I Moldavien förutses stöd till landets förvaltningsreform, till det civila samhället och för att stärka oberoende media.

Beträffande kvinnors roll i utveckling kommer regeringen bl.a. att lämna stöd till insatser på Västra Balkan som fokuserar på ett uthålligt skapande av arbetstillfällen, genom tillväxt av mikro-, små- och medelstora företag. Kvinnors roll i den ekonomiska utvecklingen kommer att lyftas fram.

Stödet till arbetet för att hjälpa offer för människohandel genom Internationella migrationsorganisationen (IOM) kommer att fortsätta i Albanien, Kosovo, Turkiet, Ukraina, Vitryssland samt regionalt på Balkan.

Inom det prioriterade området för miljö och klimat kommer regeringen att i Östeuropa, däribland i Ukraina och Georgien, stödja reforminriktade miljöprojekt. Stöd till finansiellt och miljömässigt hållbara projekt inom fjärrvärme och avfallshantering bör bli aktuellt. Även fortsatta investeringar inom miljöteknikområden, t.ex. beträffande vatten- och avloppsrening, är viktiga liksom kapacitetsuppbyggnad och lagstiftning.

Sverige avser också ge fortsatt ekonomiskt stöd till Early Transition Countries Fund (ETC-fonden) och Västra Balkanfonden, som båda förvaltas av Europeiska utvecklingsbanken (EBRD). ETC-fonden, som är verksam i Moldavien, Georgien, Armenien, Azerbajdzjan, Tadzjikistan, Kirgizistan, Uzbekistan och i Mongoliet bidrar med tekniskt stöd och gåvomedel till privatsektorutveckling, stärkande av rättsystemet och infrastruktur m.m. Västra Balkanfonden, som finansierar projekt i Bosnien-Hercegovina, Serbien inklusive Kosovo, Montenegro, Makedonien och Albanien, har en i huvudsak liknande inriktning, men ska också finansiera regionalt samarbete.

4.6 Budgetförslag

4.6.1 Reformsamarbete i Östeuropa

Tabell 4.2 Anslagsutveckling för 49:1 Reformsamarbete i Östeuropa

Tusental kronor

2006	Utfall		Anslags-sparande	0
2007	Anslag	0	¹ Utgifts-prognos	0
2008	Förslag	1 219 100		
2009	Beräknat	1 219 100		
2010	Beräknat	1 219 100		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2007 års ekonomiska vårproposition (bet. 2006/07:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för reformstöd till länderna i Östeuropa inklusive Västra Balkan, Turkiet och Södra Kaukasien.

Inom ramen för den del av anslaget som Regeringskansliet disponerar finns möjlighet att använda medel för temporär verksamhet inom avgränsade projekt.

För anslagsdelen som Svenska institutet disponerar får högst 3,2 miljoner kronor användas för förvaltningskostnader.

Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Den sammanlagda föreslagna bemyndiganderamen för 2008 för anslaget 49:1 *Reformsamarbete i Östeuropa* uppgår till 1 800 miljoner kronor. Bemyndiganderamen avser främst Sida, vars andel beräknas till 1 742 miljoner kronor. Åtagandena består av långsiktiga insatser inom alla Sidas verksamheter för att åstadkomma en högre grad av förutsägbarhet i biståndsgivningen. Övriga myndigheter som omfattas av bemyndiganderamen är Svenska institutet, Statens Kärnkraftinspektion och Regeringskansliet. Åtagandena sträcker sig längst till 2013.

Tabell 4.3 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2006	Prognos 2007	Förslag 2008	Beräknat 2009	Beräknat 2010-
Ingående åtaganden	0	0	0		
Nya åtaganden ¹	0	0	1 770		
Infriade åtaganden	0	0	0	1 137	6 33
Utestående åtaganden	0	0	1 770		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	0	0	1 800		

¹ I nya åtaganden 2008 ingår förutom nya åtaganden under 2008 även ingående balans för de åtaganden som har flyttats från anslaget 8:1

4.6.2 Regeringens överväganden

För 2008 föreslår regeringen att anslaget 49:1 *Reformsamarbete i Östeuropa* anvisas

1 219 100 000 kronor. Tidigare anvisades medel för denna verksamhet under politikområde 8 Internationellt bistånd. Medlen har beräknats genom att en uppdelning gjorts på syd- och östländer av de medel som anvisas för internationellt utvecklingssamarbete under anslaget 8:1. Utvecklingssamarbetet med Ryssland och Centralasien ingår inte i anslaget 49:1. Medlen klassificeras som utvecklingsbistånd i enlighet med OECD/DAC:s definition. För 2009 och 2010 beräknas anslaget till 1 219 100 000 kronor respektive 1 219 100 000 kronor.

Tabell 4.4 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 49:1 Reformsamarbete i Östeuropa

Tusental kronor

	2008	2009	2010
Anvisat 2007¹	0	0	0
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag	1 219 100	1 219 100	1 219 100
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 219 100	1 219 100	1 219 100

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2006 (bet. 2006/07:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2007 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.